

# PÖY TÄKIRJA

## i

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y:n  
XXI Puoluekokouksesta, joka pidettiin  
31. 10.—3. 11. 1949 Helsingin  
Työväentalon juhlasalissa

Laatinut: AARO MÄKELÄ

Liitteenä:  
TOIMINTAKERTOMUKSET  
KOKOUKSEN ALUSTUKSET  
(Sisältyvät II osaan)



# ENSIMMÄINEN KOKOUPÄIVÄ

*Maanantaina, lokakuun 31 päivänä 1949 kello 9.*

Kokoushuone, Helsingin Työväentalon juhlasali, on tilaisuutta varten aistikkaasti koristeltu laakeripuun, kukkasien ja havuköynnöksien, puolueen 50-vuotisjuhlamerkein sekä Suomen, Ruotsin, Norjan, Tanskan, Englannin, Hollannin, Saksan ja puolueen lipuin. Kokousedustajien pöydillä on lisäksi pienikokoisia puoluelippuja sekä ulkomaisten kutsuvieraitten pöydillä kunkin osanottajamaan pienoisliput. Salin peräseinälle on kiinnitetty suuri kokoinen puolueen merkki sekä näyttämökorokkeelle puheenjohtajien pöydän taakse laakeripuiden väliin suurikokoinen juhla-merkki "SDP 50 vuotta". Näyttämökorokkeen yläpuolelle puheenjohtajien pöydän kohdalle sijoitettuna on puolueen 50 vuotisjuhlien tunnuslause: "Tänään puolue — huomenna kansa".

## **Avajaisohjelma.**

Sen jälkeen, kun kokousedustajat, kutsuvieraat ja muut kokouksen osanottajat ovat asettuneet heille varatuille paikoilleen puoluekokouksen avajaisohjelman suorittaa Helsingin Työväenyhdistyksen Sekakuoro, joka *Antero Viirteen* johdolla esittää kuulijain suosiosoituksin palkitsevat Järnefeltin "Näin unta kesästä keran" ja Kajanuksen "Ajan aallot" sekä lopuksi Merikannon "Työväen marssin", jota kokouksen osanottajat kuuntelevat seisoalleen nousten.

## **Kokouksen avaus:**

Kuoroesitysten sävelten tauottua astuu puheenjohtajakorokkeelle puoluetoimikunnan puheenjohtaja, ministeri *Emil Skog*, joka suorittaa kokouksen avauksen seuraavin sanoin:

"Puoluetoiverit!

Puoluetoimikunnan puolesta tervehdin Teitä, edustajat ja kut-suvieraat, sekä lausun Teidät tervetulleiksi Suomen Sosialidemo-kraattisen Puolueen XXI varsinaiseen puoluekokoukseen.

Tänä vuonna on kulunut 50 vuotta siitä, kun puolueemme perus-tettiin. Puolueemme perustamisen aikana olivat yhteiskunnalli-set ja sosiaaliset olot maassamme hyvin takapajuisella kannalla. Tästä tietenkin johtui, että työväestön asema oli huono ja elin-taso alhainen. Työaika oli pitkä, käsittäen useissa tapauksissa 12 tuntia, eräillä aloilla jopa 16 tuntiakin vuorokaudessa. Palk-kataso työpäivän pituudesta huolimatta oli siksi alhainen, että täytyy ihmetellä, miten yleensä sillä tultiin toimeen. Sosiaaliset olot olivat aivan kehittymättömät, sillä työväkeä suojelevia sosiaa-lisia lakeja ei ollut. Maan hallinnosta vastuussa oleva vanhoil-linen virkamieskunta ei tuntenut halua ryhtyä korjaamaan oloja, päinvastoin siitä oli muodostunut kehitystä vastustava jarru, mikä näki vaatimattomissakin reformeissa verisen vallankumouksen haamun. Maassa oli olemassa eduskuntalaitos, neliosainen sääty-eduskunta, mikä edusti vain muutamia kymmeniätuhansia maan asukkaista. Äänioikeus perustui omaisuuteen tai perittyyn aateli-sarvoon. Näissä oloissa oli varsin luonnollista, että varattomilla luokilla, työläisillä ja torppareilla, ei ollut mahdollisuutta saada ääntään kuuluville.

Kun tilanne oli näin vaikea, ei ollut ihme, että työväen piireissä haluttiin luoda sellainen orgaani, jonka avulla kyettäisiin murta-maan ne sulut, mitkä olivat esteenä. Vanha työväenyhdistysjär-jestelmä ei siihen kelvannut, joten oli perustettava puolue, mikä sitten heinäkuun päivinä 1899 Turussa perustettiin.

Nuori puolue lähti reippaasti liikkeelle ja ryhtyi tarmokkaasti ajamaan niitä uudistuksia, mitkä perustavassa kokouksessa oli ta-voitteiksi asetettu. Toiminnassa pyrittiin ensiksi pariin päätavoit-teeseen, joiden saavuttaminen loisi edellytykset laajemmalle etene-miselle. Nämä päätavoitteet olivat työväestön ja torpparien ta-loudellisen aseman parantaminen ja eteneminen äänioikeusuudis-tuksen avulla kansanvaltaisiin oloihin.

Mitä työväestön taloudellisen aseman parantamiseen tulee, nou-datettiin siinä sitä oikeaa periaatetta, että palkkatason paranta-minen jäi pääasiallisesti ammattiyhdistysliikkeen tehtäväksi, mut-ta jo työpäivän lyhentämiseksi toimittiin käsi kädessä. Yhteis-voimin ajettiin läpi 8 tunnin työpäivä, torpparivapautus ja eräitä sosiaalisia uudistuksia.

Valtavan kansallisen uudistustyön on puolue tehnyt siinä, että se on vienyt läpi maamme olojen kansanvaltaistuttamisen. Tämä työ ei suinkaan ole ollut helppo, vaan on se vaatinut paljon ponnistuksia ja uhrejakin. Vuosisadan alussa puolue pani koko voimansa vaakakuppiin, jotta saataisiin aikaan äänioikeusuudistus ja yksikamarinen eduskunta. Tämä kansanvaltaisten olojen uudistaminen saatiinkin aikaan.

Kansalaissodan jälkeen oikeisto sai lujan otteen maamme yhteiskunnallisesta ja valtiollisesta elämästämme. Se ei tyytynyt vain vastustamaan tarpeellisia uudistuksia, se halusi tehdä maastamme monarkian, jossa määräämisvalta olisi jatkuvasti pysynyt sen käsissä. Vihdoinkin oikeisto turvautui iascistiseen lapuanliikkeeseen, jonka avulla yritettiin murskata vähäväkisten puolue, työväenpuolue. Ammattiyhdistysliikkeen tämä pahamaainen ja rikollinen liike kykenikin murskaamaan, mutta puolueelle se ei kyennyt näin tekemään. Valkoisen terrorin ja lapuanliikkeen avulla ei porvaristo kyennyt lannistamaan sosialidemokraattista työväenliikettä eikä kääntämään kehityksen pyörää taaksepäin. Työväenliikkeen eteenpäinmenoa siis ei voitu estää. Niinpä 1930-luvulla alkaakin maassamme uusi ajanjakso, jolloin vapaamat tuulet puhaltavat kaikilla yhteiskuntaelämämme aloilla. Puolueen vaikutusvalta kasvaa, ammattiyhdistysliike luodaan uudelleen ja paremmalle pohjalle. Mutta sitten tuli vaikea sota-aika ja sen jälkeen raskaat vuodet, jolloin puolueemme on ollut pakko taistella työväenliikkeen hajoittajia vastaan.

Ehkä kaikkein vaikeimmaksi ajaksi puolueemme toimintakautena muodostuivatkin nämä vuodet. Takana oh hävitty sota ja kaikkialla uupuneita ihmisiä, jotka olivat levottomia tulevaisuudessaan. Myös puolueemme omassa piirissä ilmeni vaikeitakin erimielisyyksiä sodan aikana noudatetusta politiikasta, mutta varsinkin siitä, miten olisi suhtauduttava esiinmarssivaan kommunistiseen liikkeeseen. Eräät olivat sitä mieltä, että sosialidemokraattisen puolueen olisi liityttävä kommunistiseen bulvaanijärjestöön, SKDL:ään, ja siten muodostettava yhtenäisyyspuolue kommunistien kanssa. Tämä linja ei kuitenkaan saanut puolueemme jäsenistön taholla kannatusta, vaan joukot asettuivat päättäväisesti sitä vastustamaan. Tämän ikävän riidan ensimmäinen vaihe päättyi siihen, että pahimmat erimielisyyden lietsot katsottiin puolueesta eronneiksi. Jokin aika myöhemmin erosi pari kansanedustajaa eduskuntaryhmästäme, mutta sillä ei ollut suurtakaan merkitystä. Nämä ja muutkin erimielisyydet aiheutti-

vat sen, että katsottiin tarpeelliseksi v. 1946 kutsua koolle ylimääräinen puoluekokous. Tässä ylimääräisessä puoluekokouksessa hyväksyttiin selvä sosialidemokraattinen toimintalinja, jota itseenäisesti oli pyrittävä toteuttamaan.

Jotta menestyksellä voitaisiin torjua kommunistien hyökkäykset ja myöhemmässä vaiheessa itse ryhtyä hyökkäykseen, oli välttämätöntä, että järjestys puolueessa saataisiin aikaan. Kun tämä oli toteutettu, ryhdyttiin vahvistamaan ja kehittämään puolueen järjestöverkostoa ja kasvattamaan uusia toimitsijavoimia. Työpaikoilla perustettiin puolueyhdistyksiä ja nämä ovat tuoneet puolueeseen runsaasti teollisuustyöväestöä, mikä on ollut näissä taisteluissa erittäin tärkeätä. Taistelu ammattiyhdistysliikkeen sisällä taasen vietiin voittoon ja vuoden 1947 edustajakokouksessa valittiin SAK:lle sosialidemokraattis-enemmistöinen johto. Tällä voitolla on ollut suuri merkitys maamme työväenluokalle ja, voinko sanoa, koko kansallemmekin. Kommunistit eivät ole voineet käyttää tätä mahtavaa järjestöä omien puoluepoliittisten tarkoituseriensä läpiajamiseksi. Puolueen ja ammattiyhdistysliikkeen yhteisvoimin on sitten torjuttu Leino-lakot ja murskattu kommunistien ns. mätäkuunoffensiivi.

Ensimmäinen suurempi vastahyökkäys aloitettiin kunnallisvaalien yhteydessä v. 1947. Näissä vaaleissa puolueellamme olikin menestystä. Kunnallisvaalit olivat kuitenkin vain alkuharjoitusta. Päätaistelu käytiin seuraavana kesänä, jolloin suoritettiin eduskuntavaalit. Näissä vaaleissa kommunistit kärsivät suuria tappioita. Kuten tiedetään, supistui heidän eduskuntaryhmänsä 50:stä 38.-aan, mutta sosialidemokraattinen ryhmä kohosi 54:ään.

Vaalien jälkeen seurasi hallituksen muodostaminen, missä sosialidemokraatit näyttelivät ratkaisevaa osaa. On sanottu, että sosialidemokraattisen hallituksen perustaminen oli mitä suurimman taisteluhaasteen esittäminen kommunistipuolueelle. Sitä se varmaan olikin. Tiedettiin hyvin, että kommunistien karkoittaminen hallitustuoleilta ei ollut helppo tehtävä. Tilanne vaati varsin suurta valppautta puolueemme kaikkien jäsenten taholta. Puoluetoimikunta päätti kuitenkin, että hallitukseen on yksinään mentävä. Sosialidemokraattinen hallitus muodostettiin nopeasti ja se astui tehtäväänsä heinäkuun 29. p:nä 1948. Senjälkeinen aika on osoittanut, että toimenpide oli oikea.

Socialidemokraattinen hallitus on ollut remmissä vuoden ja kolme kuukautta. Sen toimintakausi on merkinnyt uuden ja paremman ajanjakson alkamista kansallemme ja erikoisesti maamme

työväenluokalle. Voi sanoa, että vähäväkisten elämä on nyt turvallisempaa ja vapaampaa kuin milloinkaan aikaisemmin. Hallituksemme suuria saavutuksia on, että se on saattanut voimaansa kansanvaltaiset olot sekä pystyttänyt oikeusturvan. Se on myöskin pyrkinyt pysäyttämään inflaation ja vakauttanut rahamme. Nykyinen hallitus on ensimmäinen, joka vakavasti pyrkii todella poistamaan työttömyyttä ja on sitä silmälläpitäen valmistanut työllisyysohjelman. Edelleen on tämän hallituksen aikana vapautettu ihmiset siitä korttipelistä, joka oli 10 vuotta kansalaisia kiusannut. Myöskin asuntorakennustoiminta on pantu alulle.

Olen lyhyesti selostanut puolueemme toimintakautta, joka nyt on sivuuttamassa 50-vuotista merkkipaaluun. Selostuksesta on käynyt ilmi, että puolue on ollut voimakkaasti vaikuttamassa siihen, että maamme näinä vuosikymmeninä on muuttunut harvinaisvaltaisesta, sosiaalisesti takapajuisesta maasta itsenäiseksi kansanvaltaiseksi valtioksi, jossa sosiaalisuus on voimakkaasti etualalla. Mutta tätä kaikkea ei ole saatu helpolla, vaan jse on vaatinut kovaa työtä ja vaivaa. Näin ollen on luonnollista, että kuljettu taival on vaatinut paljon uhreja. Niinikään on todettava, että puolue on saavuttanut jo huomattavan kypsyyden. Se on nähnyt ensimmäisen sukupolven kaatuvan ja kuoleman sato nykyisessä vanhemmassa polvessa tulee vuosittain suuremmaksi. Tahdomme osoittaa kunniaa sille sukupolvelle, joka puolueemme perusti, mutta josta melkein kaikki sen sukupolven jäsenet ovat siirtyneet Suureen Tunteamattomuuteen. Myös syvästi kunnioitamme niitä rohkeita miehiä ja naisia, jotka kaatuivat taistelussa v. 1918 punaisten puolella, sekä niitä, jotka samana vuonna joutuivat valkoisen terrorin uhreiksi. Suurella kiitollisuudella muistelemme J. F. Aaltoa, Toivo Aaltosta, Jalmar Ahlforsia, Fanny Ahlforsia, Matti Väisästä, Aatu Halmetta, Julius Ailiota, Ano Airistoa, Mikko Ampujaa, Mikko Erichiä, Kaarlo Harvalaa, Seth Heikkilää, Kaarlo Heinosta, Anni Huotaria, Anton Huotaria, Väinö Huplia, Anselm Kannistoa, J. K. Karia, Albin Karjalaista, J. V. Kettoa, Matti Kurikkaa, Aino Lehtokoskea, Heikki Lindroosia, Jussi Lonkaista, Ernst Lähdetä, Väinö Mikkolaa, K. Myllymäkeä, A. B. Mäkelää, Yrjö Mäkeliniä, Kaarlo Nordlundia, Matti Paasivuorta, Maria Paasoa, Hilja Pärssistä, Toivo Rainiota, Hannes Ryömää, Yrjö Räisästä, Eetu Salinia, Emil Sallilaa, Aaro Saloa .Hilda Seppälää, Yrjö Sirolaa, Julius Sundbergiä, Taavi Tainiota, Matti Turkiaa, Algot Untolaa (Maiju Lassilaa), N. R. af Ursinia, Edvard Valpas-Hännistä, Veli Vatasta, Ida Vihuria, K. H. Viikiä, Väinö

Voionmaata, Väinö Vuolijokea, Heikki Väლისalmea, Aksel Ahlströmiä ynnä muita, jotka aikanaan ovat kyntäneet syvän vaon ja siten merkittäväällä tavalla vaikuttaneet puolueemme toimintaan. Rauha heidän muistolleen. Viettäköämme hetken hiljaisuus.

Kokouksen osanottajat kunnioittavat seisoaalleen nousten hetken hiljaisuudella manalle menneiden puoluetovereiden muistoa.

Meillä on kunnia ja ilo nähdä täällä kokouksessamme vieraina erittäin arvovaltaisia tovereita eri maiden sosialidemokraattisista puolueista.

Ruotsista pääministeri *Tage Erlander* (suosionosoituksia), *Sven Aspöling* ja taloudenhoitaja *Ernst Nilsson*, *H. Thylén* ja *M. Nilsson* (suosionosoituksia);

Norjasta pääministeri *Einar Gerhardsen* (suosionosoituksia);

Tanskan pääministeri *Hans Hedtoft* (suosionosoituksia);

Englannista päätoimittaja *Michael Foot* (suosionosoituksia);

Saksasta sos.-dem. puolueen varapuheenjohtaja *Erich Ollenhauer* ja puoluetuimikunnan jäsen *Andreas Gayk* (suosionosoituksia);

Hollannin sos.-dem. puolueen puheenjohtaja *Koos Vorrink* (suosionosoituksia).

Ulkomaisten puolueystävien läsnäolo on merkinä siitä, että kansainvälisen sosialidemokratian yhteistyö on elävä todellisuus. Lausun Teidät sydämellisesti tervetulleiksi.

Puolueella on ilo nähnä täällä keskuudessaan puolueemme kunnia veteraaneja, kunniajäseniä ja veteraaneja sekä joukko kotimaisia vieraita. Osoitan ensimmäiset tervehdykseni kunnia veteraaneille *Ida Aalle-Teljöle*, *J. Lillnäs'le* ja *Matti Vuolukalle* (suosionosoituksia). Tervehdykseni ja kiitokseni osoitan myös kunniajäsenille: *Miina Sillanpää*, *Santeri Saarikivi*, *Maija Sinisalo*, *Osakari Tokoi*, *Väinö Tanner*, *Otto Toivonen* (suosionosoituksia). Tervehdin myös kunnia 50 veteraania, jotka ovat täällä läsnä. Että olette ottaneet vastaan kutsumme, osoittaa sitä, että elävällä harrastuksella seuraatte puolueemme toimintaa ja olette kiinnostuneita sen työhön.

Nyt käänny sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puoleen, jota edustaa täällä toveri *Väinö Häkkinen*. Lausun hänet tervetulleeksi (suosionosoituksia).

Käänny edelleen Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliiton puoleen. Olen jo maininnut, miten läheiset, suhteet puolueellani-



me on koko ajan ollut ammattiyhdistysliikkeeseen. Toivotan SAK:n puheenjohtajan, *Aku Sumun* tervetulleeksi (suosionosoituksia).

Puoluekokouksella on kunnia nähdä edustajakokouksessaan toinenkin työväen taloudellinen järjestö edustettuna, nim. Kulutusosuuskuntien Keskusliitto. Tervehdin sen edustajaa, *Jalmari Laaksoa*.

Tervehdin kolmatta taloudellista järjestöämme, Suomen Pienviljelijäin Liittoa ja sen edustajaa *J. Nykäsenojaa* (suosionosoituksia).

Tärkeätä sosiaalipoliittista järjestöä, Sosialidemokraattista Työläisnaisliittoa, edustaa *Terttu Sainio* (suosionosoituksia).

Nuorisoliitto, Työväen Urheiluliitto, Nuoret Kotkat ja Päivän Nuoret järjestöt edustavat työväenliikkeen tulevaisuutta ja voittoa. Tervehdin nyt niiden edustajia *E. Wuokkoa*, *V. Kuukkasta*, *P. Sulosta* ja *Ulla Tiilikaista* ja lausun heidät tervetulleiksi tänne kokoukseemme (suosionosoituksia).

Tervehdin vapaaehtoista sivistystoimintaa, Työväen Sivistysliittoa ja sen edustajaa *A. Hautamäkeä* (suosionosoituksia).

Kristillisen Sos.-dem. Liiton harteille on pantu poliittinen tehtävä, joka on vaikea ja raskas. Ilolla näen sen edustajan keskuudessaamme, joka on *Yrjö Alanen*.

Myös Työväen Matkailuliittoa ja sen edustajaa tervehdin. Järjestöä edustaa *Louhikko* (Suosionosoituksia).

Työväenyhdistysten Keskusliittoa edustaa *Länsimies* (suosionosoituksia).

Yhteismainosta, Kansan Pika-arpajaisia, Psykotyötä, Työväen Ohjelmalvelua ja Kansan Elokuva edustaa *Janne Hakulinen* (suosionosoituksia).

Lausun puoluekokouksen kaikki vieraat tervetulleiksi ja toivon, että kaikki saisimme uusia herätteitä ja ennen kaikkea innostusta ja tarmoa työssämme työväenliikkeen eri toimintasarjoilla.

Kun puoluetoimikunta nyt jättää kolmen ja puolen vuoden työnsä edustajakokouksen arvosteltavaksi, se samalla on syvästi vakuuttunut siitä, että tämä kokous tulee luomaan edellytykset puolueemme jatkuvalla eteenpäinmenoUe. Tässä mielessä julistan tämän puoluekokouksen avatuksi (puhuja vahvistaa kokouksen avauksen nuijaniskulla).

## Nuorten Kotkain tervehdys:

Avauspuheen jälkeen astuvat puhujakorokkeelle Nuoret Kotkat-järjestön edustajat *Lonny Niskanen* ja *Pentti Sellmer*, jotka lukevat edustamansa järjestön seuraavansisältöisen tervehdyksen:

"50 vuotiaalle Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle!

Kunnioituksella lähettävät Nuoret Kotkat sadoista osastoistaan kaikkialta maastamme reippaat terveisensä Suomen Sos.-dem. Puolueen XXI puoluekokoukselle. Kiitollisena veteraanien työstä ja vanhemman polven kallisarvoisista saavutuksista haluavat Nuoret Kotkat omalla työsarallaan viedä kehitystä eteenpäin työväenluokan ja koko maamme onneksi. Niinkuin lapsi luottaa vanhempiinsa, niin turvaavat työväenliikkeenkin nuorimmat toiminnassaan varttuneempien ja vanhempien tukeen ja huolenpitoon.

Menestyksellisenä jatkukoon Sosialidemokratian tie!

Yhteisvoimin toteutukoon yhteinen tavoitteemme: Sosialidemokratia: tänään puolue — huomenna kansa!"

### NUORET KOTKAT KESKUSJOHTO

Varma K. Turunen  
Puheenjohtaja

Pentti Sulonen  
Sihteeri

|                             |                                |
|-----------------------------|--------------------------------|
| Etelä-Saimaan Nuoret Kotkat | Helsingin Nuoret Kotkat Piiri- |
| Hämeenlinnan Nuoret Kotkat  | jaosto                         |
| Piiry aosto                 | Joensuun Nuoret Kotkat Piiri-  |
| Jyväskylän Nuoret Kotkat    | jaosto                         |
| Piir? jaosto                | Kuopion Nuoret Kotkat Piiri-   |
| Kyminlaakson Nuoret Kotkat  | jaosto                         |
| Piirijaosto                 | Mikkelin Nuoret Kotkat Piiri-  |
| Oulun Nuoret Kotkat Piiri-  | jaosto                         |
| jaosto                      | Porin Nuoret Kotkat Piiri-     |
| Tampereen Nuoret Kotkat     | jaosto                         |
| Piirijaosto                 | Turun Nuoret Kotkat Piiri-     |
| Vaasan Nuoret Kotkat Piiri- | jaosto                         |
| jaosto                      | Svenska örndistriktet          |

Adressin luettuaan he luovuttavat sen kokouksen puheenjohtajalle Emil Skogille.

Puheenjohtaja *Skog*: Minä pyydän kiittää tästä tervehdyksestä, jonka nämä nuoren polven edustajat meille toivat. Kiitoksia hyvin paljon.

### Kokouksen laillisuuden toteaminen.

Puheenjohtaja *Skog*: Puoluesäntöjen 16 §:n mukaan puoluekokouksesta on ilmoitettava viimeistään 6 kuukautta ennen varsinaista puoluekokousta puoluelehdissä ja lopullinen kutsu on julkaistava puoluelehdissä viimeistään 2 kuukautta ennen kokousta, jossa kokouskutsussa mainitaan puoluekokoukselle esitettävät asiat.

Tästä puoluekokouksesta on ilmoitettu ensi kerran maaliskuun 5 päivänä Suomen Sosialidemokraatissa ja muissa puoluelehdissä; toisen kerran, jolloin kutsuun liittyi myöskin yksityiskohtainen ilmoitus puoluekokouksessa käsiteltävistä asioista, elokuun 31 päivänä Suomen Sosialidemokraatissa ja muissa puoluelehdissä. Kokouksesta on sitäpaitsi ilmoitettu puoluejärj estoille elokuun puolivälissä lähetetyssä kiertokirjeessä, jota ohessa seurasivat puoluekokousalustukset.

Kun kokouksen koollekutsuminen on toimitettu sääntöjen määräysten mukaisesti, niin voitaneen todeta, että tämä puoluekokous on laillisesti koollekutsuttu.

Puoluekokous vahvistetaan laillisesti koollekutsutuksi.

### Kokouksen osanottajat.

Toimitetussa nimenhuudossa merkitään läsnä oleviksi seuraavat edustajat:

### Äänioikeutetut edustajat.

*Uudenmaan l. piiri:*

|                                                                              | Ääniä |
|------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <i>Alho, Vilho</i> , Hyvinkään Työväenyhdistys . . . . .                     | 338   |
| <i>Helle, Veikko</i> , Vihdin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . . .          | 565   |
| <i>Hummelin, K.</i> , Karjaa—Hanko—Pohja—Karjalohja vaali-, yhtymä . . . . . | 227   |
| <i>Jokinen, Kalle</i> , Lohjan Työväenyhdistys . . . . .                     | 518   |
| <i>Järvinen, Leo</i> , Orimattilan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . .       | 202   |
| <i>Kanerva, Alpo</i> , Tuusulan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . .          | 369   |
| <i>Kivi, Paavo</i> , Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . . .         | 471   |
| <i>Kivisalo, Mikko</i> , Myrskylä—Mäntsälä vaaliyhtymä . . . . .             | 214   |
| <i>Kulonen, Martta</i> , Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö _____         | 471   |
| <i>Laitinen, Erik</i> , Ruotsinpyhtään Sos.-dem. Kunnallisjärjestö .         | 246   |
| <i>Lehto, Lempi</i> , Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . .          | 471   |

|                                                                    |     |
|--------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Leino, Uuno, Pornainen—Porvoon mlk.—Pukkila vaaliyhtymä</i>     | 218 |
| <i>Lindblom, Olavi, Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>      | 471 |
| <i>Lintuniemi, Lauri, Hyvinkään mlk.—Pusula—Nummi vaaliyhtymä</i>  | 286 |
| <i>Luja, Erkki, Espoon Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>             | 282 |
| <i>Malin, Viljo, Loviisa—Pernaja—Artjärvi—Lapinjärvi vaaliyht.</i> | 226 |
| <i>Paasivuori, Arvo, Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>     | 471 |
| <i>Parkkonen, Vilho, Keravan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>       | 509 |
| <i>Pääläinen, Anton, Nurmijärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>   | 226 |
| <i>Railo, Pekka, Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>         | 471 |
| <i>Saaristo, Paavo, Karkkila—Kauniainen vaaliyhtymä</i>            | 201 |
| <i>Salovaara, Väinö V., Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>  | 471 |
| <i>Seme, Aune, Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>           | 471 |
| <i>Siren, Eino, Helsingin mlk:n Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>    | 337 |
| <i>Suominen, Vilho, Porvoo—Askola—Sipoo vaaliyhtymä</i>            | 210 |
| <i>Svahn, Emil, Lohjan mlk:n Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>       | 291 |
| <i>Tanner, Väinö, Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>        | 471 |

*Turun l. eteläinen piiri:*

|                                                                                                                                                                            |       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                                                                                                            | Ääniä |
| <i>Heinonen, Vappu, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>                                                                                                                  | 484   |
| <i>Helenius, Yrjö, Raision, Ruskon, Naantalin, Kaarinan, Nousiaisten ja Nousiaisten Saksalan vaaliyhtymä</i>                                                               | 233   |
| <i>Henriksson, Emil, Lokalahden, Mietoisten, Kustavin, Mynämäen, Vehmaan, Maarian, Vahdon vaaliyhtymä</i>                                                                  | 219   |
| <i>Huhdanoja, Vihtori, Pöytyän Ty. Iskun, Pöytyän Ty. Tuen, Auran, Yläneen, Virttään, Liedon Ty. Murtajan, Liedon Asemaseudun ja Liedon työväenyhdistysten vaaliyhtymä</i> | 214   |
| <i>Koikkalainen, Johannes, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>                                                                                                           | 484   |
| <i>Korsi, Oiva, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>                                                                                                                      | 484   |
| <i>Koski, Erkki, Loimaan, Tammiaisten, Sulajoen, Metsämaan, Alastaron, Oripään, Oripään Latvaan ja Kyrön työväenyhdistysten vaaliyhtymä</i>                                | 212   |
| <i>Lyytikäinen, Oskari, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>                                                                                                              | 486   |
| <i>Mäentausta, Uuno, Paimion Kunnallisjärjestön, Tarvasjoen Ty. Pyrkijän, Tarvasjoen, Vaskion, Marttilan, Juutilan ja Marttilan Ollilan työväenyhdistysten vaaliyhtymä</i> | 212   |
| <i>Paasivirta, Juhani, Turun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö</i>                                                                                                               | 484   |
| <i>Raunio, August, Halikon Ty. Yrityksen, Halikon, Vartsalan, Angelniemen, Uskelan Pohjoisen, Hajalan ja Pörbyn työväenyhdistysten vaaliyhtymä</i>                         | 216   |

|                                                                                                                                                                                                                                               |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Sainio, Into</i> , Muurlan Kunnallisjärjestön ja Perttelin Ty.n<br>vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                                                   | 233 |
| <i>Salmi, Yrjö</i> , Salon Työväenyhdistys . . . . .                                                                                                                                                                                          | 311 |
| <i>Salonen, Martti</i> , Perniön Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . .                                                                                                                                                                          | 616 |
| <i>Sanne, Aleksanteri</i> , Uudenkaupungin, Uudenkaupungin mlk:n,<br>Kalannin, Kalannin asemaseudun, Laitilan, Pyhärannan,<br>Rymättylän ja Kodisjoen työväenyhdistysten vaaliyhtymä .!                                                       | 220 |
| <i>Tuominen, Eino</i> , Littoisten, Uskelan, Piikkiön, Piikkiön Har-<br>valuodon, Sauvon ja Paraisten työväenyhdistysten vaali-<br>yhtymä . . . . .                                                                                           | 262 |
| <i>Virtanen, Paavo</i> , Kiskon Sos.-dem. Kunnallisjärjestön, Suo-<br>musjärven, Kiikalan ja Kemiön työväenyhdistysten, Suo-<br>musjärven Ty. Leimahduksen, Kiikalan Rekijoen ja Kemiön<br>Mjösundin työväenyhdistysten vaaliyhtymä . . . . . | 204 |

*Satakunnan piiri:*

Ääniä

|                                                                                             |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Haikonen, Juho</i> , Euran vaaliyhtymä . . . . .                                         | 367 |
| <i>Jakomaa, Veikko</i> , Porin vaaliyhtymä . . . . .                                        | 462 |
| <i>Ketola, Frans E.</i> , Rauman vaaliyhtymä . . . . .                                      | 365 |
| <i>Laaksonen, Vieno</i> , Kiukaisten vaaliyhtymä . . . . .                                  | 207 |
| <i>Lehti, Emil</i> , Hinnerjoen, Honkilahden ja Säkylän vaaliyhtymä                         | 266 |
| <i>Mäkelä, Frans J.</i> , Ulvilan vaaliyhtymä . . . . .                                     | 240 |
| <i>Nousio, Väinö</i> , Porin maalaiskunnan vaaliyhtymä . . . . .                            | 208 |
| <i>Nyberg, Yrjö</i> , Porin vaaliyhtymä . . . . .                                           | 462 |
| <i>Rantanen, Vilho</i> , Porin vaaliyhtymä . . . . .                                        | 462 |
| <i>Saarinen, Erkki</i> , Lapin Tl., Luvian ja Rauman mlk:n vaaliyht.                        | 244 |
| <i>Salo, Sofia</i> , Porin vaaliyhtymä . . . . .                                            | 462 |
| <i>Aalto, Viljo</i> , La vian—Kullaan—Karkun ja Hämeenkyrön<br>vaaliyhtymä . . . . .        | 207 |
| <i>Ahonen, Viljo I.</i> , Kihniön—Parkanon ja Ahlaisten vaaliyht.                           | 203 |
| <i>Hakala, Toivo</i> , Nakkilan—Harjavallan ja Kiikoisten vaali-<br>yhtymä . . . . .        | 203 |
| <i>Kröpi, Vilho</i> , Kauvatsan—Kokemäen ja Köyliön vaaliyhtymä                             | 216 |
| <i>Kuusinen, Toivo</i> , Merikarvian—Kankaanpään vaaliyhtymä . .                            | 207 |
| <i>Lahtinen, Viljo</i> , Ikaalisten—Jämijärven ja Pomarkun vaali-<br>yhtymä . . . . .       | 204 |
| <i>Pajunen, Niilo</i> , Kiikan—Tyrvään vaaliyhtymä . . . . .                                | 211 |
| <i>Pohja, Jaakko</i> , Keikyän—Huittisten—Punkslaitumen—Vam-<br>pulan vaaliyhtymä . . . . . | 214 |
| <i>Saarinen, Aarne</i> , Noormarkun—Eurajoen vaaliyhtymä . . . .                            | 208 |

*Hämeen l. eteläinen piiri:*

Ääniä

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Aaltonen, Kaino K. J.,</i> Forssan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                  | 472 |
| <i>Backman, V.,</i> Valkeakosken Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                       | 218 |
| <i>Fagerlund, Aug.,</i> Tuulos—Tyrvöntö vaaliyhtymä                                | 204 |
| <i>Hakala, Olavi,</i> Hämeenlinnan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                     | 367 |
| <i>Kangasaho, Yrjö,</i> Urjalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                        | 319 |
| <i>Karlsson, Helge,</i> Hausjärven Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                     | 321 |
| <i>Laavola, Vilho,</i> Lahden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                          | 465 |
| <i>hanhia, Lauri,</i> Hauhon Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                           | 202 |
| <i>Lehtinen, Onni,</i> Humpvila—Koijärvi—Kylmäkoski vaaliyht.                      | 239 |
| <i>Lindholm, Kalle,</i> Sääksmäen—Toijalan vaaliyhtymä                             | 208 |
| <i>Metsävirta, Viljam,</i> Someron, Somerniemen, Tammelan ja<br>Ypäjän vaaliyhtymä | 290 |
| <i>Murto, Mauno,</i> Jokioisten Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                        | 212 |
| <i>Ojamäki, Niilo,</i> Lammi—Padasjoki vaaliyhtymä                                 | 255 |
| <i>Ojanen, Sulo,</i> Riihimäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                         | 417 |
| <i>Oksanen, Onni,</i> Loppi—Vanaja vaaliyhtymä                                     | 216 |
| <i>Palkamo, Unto,</i> Hollola—Renko vaaliyhtymä                                    | 230 |
| <i>Pihlman, Martti,</i> Asikkala—Kärkölä—Nastola vaaliyhtymä                       | 224 |
| <i>Saarinen, Niilo,</i> Hattulan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                       | 327 |
| <i>Vainio, O. E.,</i> Janakkalan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                       | 424 |
| <i>Valkama, Kalle J.,</i> Kalvolan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                     | 222 |

*Hämeen l. pohjoinen piiri:*

Ääniä

|                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Aarni, Felix,</i> Ylöjärvi—Vesilahti—Tottijärvi vaaliyhtymä          | 209 |
| <i>Ahonen, Heimo,</i> Ruoveden Sos.-dem. Kunnallisjärjestö              | 334 |
| <i>Aronen, Lauri,</i> Kuhmoinen—Luopioinen -Kuhmalahti vaali-<br>yhtymä | 204 |
| <i>Auvo, Leo,</i> Kurun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö                     | 228 |
| <i>Heinonen, Aarne,</i> Lempäälä—Pälkäne vaaliyhtymä                    | 202 |
| <i>Heinonen, Lauri H.,</i> Mäntän Työväenyhdistys                       | 215 |
| <i>Jokinen, K. A.,</i> Pohjaslahti—Teisko vaaliyhtymä                   | 264 |
| <i>Kolinen, Elsa,</i> Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö             | 477 |
| <i>Laakso, Taisto,</i> Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö            | 476 |
| <i>Laakso, Toivo,</i> Säynätsalo—Muurame vaaliyhtymä                    | 246 |
| <i>Leppänen, Veikko,</i> Jämsänkosken Työväenyhdistys                   | 203 |
| <i>Lindfors, Erkki,</i> Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö           | 477 |
| <i>Mikkola, Aarne,</i> Viialan Sos.-dem. Työväenyhdistys                | 248 |
| <i>Multamäki, Meeri,</i> Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö          | 477 |

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Mäkinen, Sulo E.</i> , Jämsän Sos.-dem. Kunnallisjärjestö ....     | 329 |
| <i>Niemi, Risto</i> , Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . . . | 476 |
| <i>Nieminen, Erkki</i> , Kangasala—Aitolahti vaaliyhtymä . . . . .    | 207 |
| <i>Pietikäinen, Armas</i> , Vilppulan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö ..  | 275 |
| <i>Päiviö, Pentti</i> , Juupajoki—Eräjärvi vaaliyhtymä . . . . .      | 206 |
| <i>Rantanen, Paavo</i> , Pirkkalan Sos.-dem. työväenjärjestöt———      | 212 |
| <i>Rimpinen, Aimo</i> , Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö ..      | 476 |
| <i>Syrjänen, K. V.</i> , Tampereen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö ....   | 477 |
| <i>Syvänen, Eino</i> , Längelmäen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö ....    | 201 |
| <i>Törmä, Emil</i> , Orivesi—Kuorevesi vaaliyhtymä . . . . .          | 212 |
| <i>Vallenius, Taito</i> , Korpilahti—Koskenpää vaaliyhtymä . . . . .  | 205 |
| <i>Valoranta, Sulo</i> , Nokian Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . . . | 337 |

*Kymen l. piiri:*

Ääniä

|                                                                                          |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Hamnell, Kerttu</i> , Kymin vaaliyhtymä . . . . .                                     | 426 |
| <i>Hotti, Toivo</i> , Suomenniemen, Simpeleen ja Parikkalan vaali-<br>yhtymä . . . . .   | 254 |
| <i>Helle, Ernst</i> , Kotkan vaaliyhtymä . . . . .                                       | 516 |
| <i>Huovila, Veikko</i> , Kymin vaaliyhtymä . . . . .                                     | 426 |
| <i>Huuhtanen, A.</i> , Imatran vaaliyhtymä . . . . .                                     | 553 |
| <i>Kajander, Heikki</i> , Iitin vaaliyhtymä . . . . .                                    | 218 |
| <i>Kivelä, Urho</i> , Virojoen vaaliyhtymä . . . . .                                     | 284 |
| <i>Kuusela, Pauli</i> , Kuusankosken vaaliyhtymä . . . . .                               | 403 |
| <i>Lahti, Sulo</i> , Savitaipaleen, Miehikkälän ja Luumäen vaaliyht.                     | 208 |
| <i>Lautiainen, Armas</i> , Joutsenon vaaliyhtymä_____                                    | 418 |
| <i>Lukkari, Erkki</i> , Kymin vaaliyhtymä . . . . .                                      | 426 |
| <i>Mansner, Toivo</i> , Lappeen vaaliyhtymä . . . . .                                    | 460 |
| <i>Marttila, Olavi</i> , Haminan vaaliyhtymä ....                                        | 203 |
| <i>Matilainen, Kalle</i> , Imatran vaaliyhtymä . . . . .                                 | 553 |
| <i>Mattila, Lauri</i> , Kotkan vaaliyhtymä . . . . .                                     | 516 |
| <i>Niemi, Paul</i> , Kuusankosken vaaliyhtymä . . . . .                                  | 403 |
| <i>Pirinen, Sigurd</i> , Pyhtään vaaliyhtymä . . . . .                                   | 244 |
| <i>Pousi, Lauri</i> , Vehkalahden vaaliyhtymä . . . . .                                  | 232 |
| <i>Päiviö, Anton</i> , Kymin vaaliyhtymä . . . . .                                       | 426 |
| <i>Rongas, Sulo</i> , Sippolan vaaliyhtymä . . . . .                                     | 351 |
| <i>Siukkola, Veikko</i> , Sippolan vaaliyhtymä . . . . .                                 | 351 |
| <i>Sutela, Edvard</i> , Kouvolan kauppalan ja Valkealan pitäjän<br>vaaliyhtymä . . . . . | 292 |
| <i>Torvinen, Kalle</i> , Lappeenrannan vaaliyhtymä . . . . .                             | 364 |
| <i>Vesterinen, Isak</i> , Kymin vaaliyhtymä . . . . .                                    | 426 |

(

|                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Virtanen, Einar</i> , Kuusankosken vaaliyhtymä . . . . .          | 403 |
| <i>Yrjölä, Veikko</i> , Anjalan ja Elimäen pitäjään vaaliyhtymä_____ | 201 |

*Mikkelin l. piiri:*

|                                                                                                         |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                                         | Ääniä |
| <i>Haapasalo, K. F.</i> , Mikkelin, Anttolan ja Haukivuoren vaaliyht.                                   | 352   |
| <i>Herranen, Toivo</i> , Juvan, Virtasalmen ja Jäppilän vaaliyhtymä                                     | 304   |
| <i>Hiltunen, Tauno</i> , Enonkosken ja Sulkavan vaaliyhtymä . . . . .                                   | 203   |
| <i>Järviö, Sulo</i> , Sysmän, Heinolan ja Heinolan mlk:n vaaliyht.                                      | 203   |
| <i>Kokkonen, Onni</i> , Säämingin vaaliyhtymä_____                                                      | 207   |
| <i>Kämppi, Taavi</i> , Mikkelin mlk:n vaaliyhtymä . . . . .                                             | 203   |
| <i>Leino, Onni</i> , Joutsan ja Pertunmaan vaaliyhtymä . . . . .                                        | 202   |
| <i>Niukkanen, Veikko</i> , Rantasalmen, Kangaslammin ja Joroisten<br>vaaliyhtymä . . . . .              | 205   |
| <i>Perkinen, Paavo</i> , Pieksämäen vaaliyhtymä . . . . .                                               | 232   |
| <i>Pousi, Elin</i> , Mikkelin, Anttolan ja Haukivuoren vaaliyhtymä                                      | 353   |
| <i>Rautio, Arvi</i> , Heinäveden vaaliyhtymä . . . . .                                                  | 207   |
| <i>Sairanen, Emil J.</i> , Kerimäen, Savonrannan ja Punkaharjun<br>vaaliyhtymä . . . . .                | 205   |
| <i>Salomaa, Veikko</i> , Savonlinnan ja Puumalan vaaliyhtymä ....                                       | 202   |
| <i>Relander, Nestor</i> , Hirvensalmen, Kangasniemen, Mäntyharjun<br>ja Ristiinan vaaliyhtymä . . . . . | 205   |

*Kuopion l. läntinen piiri:*

|                                                                                                                                                                                 |       |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
|                                                                                                                                                                                 | Ääniä |
| <i>Juutilainen, Maunu</i> , Leppävirran vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                   | 225   |
| <i>Kilpiö, Valo</i> , Varkauden vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                           | 396   |
| <i>Kämäräinen, V. H.</i> , Kiuruveden, Pielaveden, Maaningan, Son-<br>kajärven ja Vieremän vaaliyhtymä . . . . .                                                                | 250   |
| <i>Lappalainen, Eelis</i> , Lapinlahden, Nilsin, Siilinjärven, Var-<br>paisjärven, Kuopion mlk:n, Juankosken, Muuruveden, Tuus-<br>niemen ja Vehmersalmen vaaliyhtymä . . . . . | 234   |
| <i>Lukkarinen, Juho</i> , Iisalmen vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                        | 258   |
| <i>Mäkeläinen, Ukko</i> , Vesannon, Tervon ja Keiteleen vaaliyht.                                                                                                               | 213   |
| <i>Savolainen, Vilho</i> , Konneveden vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                     | 201   |
| <i>Simonen, Elias</i> , Suonenjoen ja Karttulan vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                           | 203   |
| <i>Tuominen, Yrjö</i> , Kuopion vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                           | 280   |
| <i>Vantanen, Ville</i> , Rautalammin ja Hankasalmen vaaliyhtymä                                                                                                                 | 206   |
| <i>Vihavainen, Martta</i> , Varkauden vaaliyhtymä . . . . .                                                                                                                     | 396   |



*Kuopion l. itäinen piiri:*

Ääniä

|                                                              |     |
|--------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Hannonen, Emil</i> , Kiteen vaaliyhtymä . . . . .         | 228 |
| <i>Heinonen, Jalmari</i> , Kuusjärven vaaliyhtymä . . . . .  | 209 |
| <i>Janhunen, Emil</i> , Pielisjärven vaaliyhtymä . . . . .   | 358 |
| <i>Karvonen, Impi</i> , Enon vaaliyhtymä . . . . .           | 295 |
| <i>Korhonen, Eino</i> , Polvijärven vaaliyhtymä . . . . .    | 259 |
| <i>Korhonen, Heikki</i> , Kontiolahden vaaliyhtymä . . . . . | 316 |
| <i>Kortelainen, Otto</i> , Juuan vaaliyhtymä . . . . .       | 264 |
| <i>Laakkonen, Yrjö</i> , Pielisjärven vaaliyhtymä . . . . .  | 358 |
| <i>Länsivuorh Paavo</i> , Nurmeksen vaaliyhtymä . . . . .    | 210 |
| <i>Nissinen, Eino</i> , Joensuun vaaliyhtymä . . . . .       | 341 |
| <i>Parviainen, Tahvo</i> , Tuupovaaran vaaliyhtymä . . . . . | 237 |
| <i>Väisänen, Jalmari</i> , Liperin vaaliyhtymä . . . . .     | 202 |
| <i>Vänttinen, Yrjö</i> , Tohmajärven vaaliyhtymä . . . . .   | 335 |

*Vaasan l. itäinen piiri:*

Ääniä

|                                                                                                                      |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Haukkamäki, Emil</i> , Keuruun vaaliyhtymä . . . . .                                                              | 277 |
| <i>Helander, Kalle</i> , Suolahden vaaliyhtymä . . . . .                                                             | 247 |
| <i>Kivelä, Robert</i> , Uuraisten ja Äänekosken mlk:n vaaliyhtymä . . . . .                                          | 209 |
| <i>Kuula, Uuno</i> , Laukaan vaaliyhtymä . . . . .                                                                   | 279 |
| <i>Lamminmäki, Niilo</i> , Petäjäveden, Multian ja Pihlajaveden<br>vaaliyhtymä . . . . .                             | 229 |
| <i>Lukkarinen, Pauli</i> , Jyväskylän vaaliyhtymä . . . . .                                                          | 424 |
| <i>Mäkinen, Lauri</i> , Virtain vaaliyhtymä . . . . .                                                                | 213 |
| <i>Närhi, Emil</i> , Viitasaaren vaaliyhtymä . . . . .                                                               | 378 |
| <i>Ollikainen, Eino</i> , Ähtärin vaaliyhtymä . . . . .                                                              | 232 |
| <i>Rahkonen, Eino</i> , Äänekosken vaaliyhtymä . . . . .                                                             | 350 |
| <i>Rönnqvist, Väinö</i> , Jyväskylän mlk:n vaaliyhtymä . . . . .                                                     | 463 |
| <i>Sihvonen, Jussi</i> , Jyväskylän vaaliyhtymä . . . . .                                                            | 425 |
| <i>Vesterinen, Martti</i> , Viitasaaren vaaliyhtymä . . . . .                                                        | 378 |
| <i>Jäntti, Tuure</i> , Toivakan—Konginkankaan ja Sumiaisten vaa-<br>liyhtymä . . . . .                               | 204 |
| <i>Koivisto, Verner</i> , Vimpelin—Soinin—Kuortaneen—Kortesjär-<br>ven—Evijärven ja Alavuden vaaliyhtymä . . . . .   | 209 |
| <i>Mäkinen, Yrjö</i> , Karstulan—Kannonkosken—Kinnulan—Kivi-<br>järven—Kyyjärven ja Pylkönmäen vaaliyhtymä . . . . . | 221 |
| <i>Nieminen, Hj.</i> , Saarijärven vaaliyhtymä . . . . .                                                             | 216 |
| <i>Pasanen, Aleks.</i> , Pihtiputaan vaaliyhtymä . . . . .                                                           | 287 |

*Vaasan l. eteläinen piiri:*

|                                                                             | Ääniä |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------|
| <i>Ilkka, Eino H.</i> , Suupohjan vaaliyhtymä . . . . .                     | 274   |
| <i>Laitinen, Mikko</i> , Laihia—Vähäkyrö vaaliyhtymä . . . . .              | 201   |
| <i>Pohjanhovi, Arvo</i> , Vaasan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö. . . . .       | 353   |
| <i>Roden, Kaarlo</i> , Vaasan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö. . . . .          | 352   |
| <i>Tikkaoja, Väinö</i> , Ilmajoen Sos.-dem. Kunnallisjärjestö. . . . .      | 335   |
| <i>Vuorinen, Viljo</i> , Seinäjoen kauppalan ja mlk:n vaaliyhtymä . . . . . | 216   |

*Vaasan l. pohjoinen piiri:*

|                                                        | Ääniä |
|--------------------------------------------------------|-------|
| <i>Hippolin, Johannes</i> , II alue, Lapua . . . . .   | 209   |
| <i>Tanttari, M. E.</i> , I alue . . . . .              | 206   |
| <i>Lassila, Lassi</i> , IV alue, Pietarsaari . . . . . | 211   |
| <i>Lehojärvi, Lauri</i> , V alue, Kannus . . . . .     | 209   |
| <i>Pöyhölä, Jaakko</i> , in alue, Kokkola . . . . .    | 489   |

*Oulun l. piiri:*

|                                                                                                                                                                   | Ääniä |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <i>Hakala, Jussi</i> , III alue (Haapavesi, Kärsämäki, Lapaluoto, Raahen ja Saviselkä). . . . .                                                                   | 211   |
| <i>Jylhä, Lauri</i> , I alue (Metsäperä, Raudaskylä ja Ylivieska) ..                                                                                              | 201   |
| <i>Mehtälä, Vilho</i> , II alue (Alavieska, Haapajärvi, Hiidenkylä, Järvikylä, Kalajoki, Karvoskylä, Kiekua, Nivala, Oksa, Oulainen, Pyhäsalmi ja Sievi). . . . . | 206   |
| <i>Sutinen, Tauno</i> , VI alue (Haukiputaan Sos.-dem. Kunnallisjärjestö). . . . .                                                                                | 284   |
| <i>Turkka, Arvi</i> , VII alue (Oulun Sos.-dem. Kunnallisjärjestö) . . . . .                                                                                      | 460   |
| <i>Viinämäki, Kalle</i> , V alue (Ii, Kiiminki, Kostonseutu, Kurtti, Kuusamo, Madekoski, Pudasjärvi ja Taivalkoski). . . . .                                      | 209   |
| <i>Virsu, Oskari</i> , IV alue (Kestilä, Liminka, Muhoksenseutu, Oulunsalo, Piippola, Revonlahti, Ruukinkoski, Siikajoki, Tyrväänä ja Utajärvi). . . . .          | 201   |

*Lapin l. piiri:*

|                                                                                               | Ääniä |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------|
| <i>Buska, Martti</i> , Turtolan ja Ylitornion vaaliyhtymä . . . . .                           | 142   |
| <i>Lumikero, Iivari</i> , Tornion, Alatornion ja Tervolan vaaliyht. . . . .                   | 182   |
| <i>Ohoja, Heikki</i> , Muonion, Kolarin, Sodankylän, Kittilän ja Inarin vaaliyhtymä . . . . . | 167   |

|                                                                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Perälä, Viljo</i> , Kemijärven, Sallan, Rovaniemen mlk:n, Ranuan ja Pelkosenniemen vaaliyhtymä . . . . . | 265 |
| <i>Pesonen, Heikki</i> , Kemin Sos.-dem. Kunnallisjärjestö . . . . .                                        | 528 |
| <i>Saavalainen, Niilo</i> , Rovaniemen Sos.-dem. Työväenyhdistys ..                                         | 357 |

*Kajaanin ali-piiri:*

Ääniä

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Hyyryläinen, Jaakko</i> , Kajaanin Ammattiyhdistysväen Sos.-dem. yhdistys, Kontiomäen Rautatieläisten Sos.-dem. Yhdistys, Vieksin Sos.-dem. Työväenyhdistys, Kuhmon Sos.-dem. Työväenyhdistys, Puolangan Sos.-dem. Työväenyhdistys Riento, Naapurivaaran Sos.-dem. Työväenyhdistys ja Hyrynsalmen Sos.-dem. Työväenyhdistys vaaliyhtymä .... | 241 |
| <i>Karjalainen, Eetu</i> , Kajaanin Sos.-dem. Työväenyhdistys ....                                                                                                                                                                                                                                                                              | 266 |

*Suomen Ruotsalainen Työväenliitto:*

Ääniä

|                                                                |     |
|----------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Granholm, Otto</i> , Vasa Svenska Soc.-dem. Arbetarförening | 235 |
| <i>Ekman, Johannes</i> , Jakobstads Svenska Arbetarförening    | 255 |
| <i>Hagman, Toivo</i> , Helsingfors Svenska Arbetarförening .   | 221 |
| <i>Sundman, Bruno</i> , Helsingfors Svenska Arbetarförening    | 266 |
| <i>Söderström, Ove</i> , Åbo Svenska Arbetarförening . . . . . | 235 |
| <i>Vuorinen, Pentti</i> , Billnäs Svenska Arbetarförening ..   | 430 |

**Lausunto- ja esitysoikeutetut edustajat.**

*Puoluetoimikunnan jäsenet:*

*Skog, Emil*

|                         |                                 |
|-------------------------|---------------------------------|
| <i>Aaltonen, Aleks</i>  | <i>Salmela-Järvinen, Martta</i> |
| <i>Hakulinen, Janne</i> | <i>Tervo. Penna</i>             |
| <i>Lepistö, Matti</i>   | <i>Turunen, V. K.</i>           |
| <i>Leskinen, Väinö</i>  | <i>Varjonen, Unto</i>           |

*Varajäsenet:*

|                             |                             |
|-----------------------------|-----------------------------|
| <i>Leivo-Larsson, Tyyne</i> | <i>Liljeström, Valdemar</i> |
|-----------------------------|-----------------------------|

*Pusa, Eeno •*

*Lisäjäsenet:*

|                           |                        |
|---------------------------|------------------------|
| <i>Fagerholm, K.-A.</i>   | <i>Huunonen, Emil</i>  |
| <i>Henriksson, Gunnar</i> | <i>Kuusela, Walter</i> |

*Tilintarkastajain edustaja:*

*Salovaara, Väinö V.*

|                                            |  |
|--------------------------------------------|--|
| <i>Sos.-dem. Eduskuntaryhmän edustaja:</i> |  |
| <i>Hakkila, Väinö</i>                      |  |

**Lausunto-oikeutetut edustajat:***Ministerit:* (eivät muuten edustettuna)

|                           |                          |
|---------------------------|--------------------------|
| <i>Hiltunen, Onni</i>     | <i>Simonen, Aarre</i>    |
| <i>Oittinen, Reino</i>    | <i>Suontausta, Tauno</i> |
| <i>Peltonen, Onni</i>     | <i>Takki, Uuno</i>       |
| <i>Raatikainen, Jussi</i> | <i>Toivonen, Onni</i>    |

*Sos.-dem. piiritoimikuntien edustajat:*

|                               |                      |                   |                           |
|-------------------------------|----------------------|-------------------|---------------------------|
| <i>Uudenmaan l. •</i>         | <i>vaali</i>         | <i>piiri</i>      | <i>Väre, Erkki</i>        |
| <i>Turun l. etel.</i>         |                      |                   | <i>Saarinen, Abel</i>     |
| <i>Satakunnan</i>             |                      |                   | <i>Fallila, Vihtori</i>   |
| <i>Hämeen l. etel.</i>        |                      |                   | <i>Lahtinen, Martti</i>   |
| <i>Hämeen l. pohj.</i>        |                      |                   | <i>Alanko, Kustaa</i>     |
| <i>Kym,en l</i>               |                      |                   | <i>Kajanmaa, Reino</i>    |
| <i>Mikkelin l.</i>            |                      |                   | <i>Kaukinen, Onni</i>     |
| <i>Kuopion l. länt.</i>       |                      |                   | <i>Siltari, Aimo</i>      |
| <i>Kuopion l. it.</i>         |                      |                   | <i>Kosonen, A. J.</i>     |
| <i>Vaasan l. it.</i>          |                      |                   | <i>Ahonen Arvo</i>        |
| <i>Vaasan l etel.</i>         |                      |                   | <i>Ketola, Pentti</i>     |
| <i>Vaasan l pohj.</i>         |                      |                   | <i>Hakala. Simo</i>       |
| <i>Oulun l.</i>               |                      |                   | <i>Tervonen, E. H.</i>    |
| <i>Lapin l.</i>               |                      |                   | <i>Udd, Aivo</i>          |
| <i>Suomen Ruotsalainen</i>    | <i>Työ-</i>          |                   | <i>Sundqvist, Fritiof</i> |
| <i>väenliitto</i>             |                      |                   | <i>Knuutinen, R.</i>      |
| <i>Lappeenrannan Alipiiri</i> |                      |                   | <i>Virtanen, Pasi</i>     |
| <i>Kajaanin Alipiiri</i>      |                      |                   |                           |
| <i>Sos.-dem.</i>              | <i>puoluelehtien</i> | <i>edustajat:</i> |                           |

|                                   |                           |
|-----------------------------------|---------------------------|
| <i>Suomen Sosialidemokraatti:</i> | <i>Pohjan*naa. Atte</i>   |
| <i>Sosialisti:</i>                | <i>Paasio, Rafael</i>     |
| <i>Uusi Aika:</i>                 | <i>Rantanen, Vilho</i>    |
| <i>Hämeen Kansa:</i>              | <i>Pelkonen, Mauno</i>    |
| <i>Kansan Lehti:</i>              | <i>Leino, Jalm.ari</i>    |
| <i>Kansan Työ:</i>                | <i>Kaatanen, Reino</i>    |
| <i>Eteenpäin:</i>                 | <i>Viitasalo, Osmo</i>    |
| <i>Kansan Voima:</i>              | <i>Kosonen, A. J.</i>     |
| <i>Vapaus:</i>                    | <i>Haapasalo, Kaarlo</i>  |
| <i>Savon Kansa:</i>               | <i>Hyvönen, Viljo</i>     |
| <i>Työn Voima:</i>                | <i>Haini, Onni</i>        |
| <i>Pohjanmaan Kansa:</i>          | <i>Oksanen, Eero</i>      |
| <i>Pohjolan Työ:</i>              | <i>Huuska, Väinö</i>      |
| <i>Työläisnuoriso:</i>            | <i>Hurri, Olavi</i>       |
| <i>Tulevaisuus:</i>               | <i>Karvinen, Anu</i>      |
| <i>Svenska Demokraten:</i>        | <i>Henriksson, Gunnar</i> |
| <i>T.S.T.:</i>                    | <i>Kalkkinen, Eino</i>    |

*Kunniaveteraanit:*

*Aalle-Teljo, Ida. Lillnix, J. E. Yuolukka, Matti*

*Kunniajäsen:*

*Sillanpää, Miina*

*Uudet kunniajäsenet:*

*Saarikivi, Santeri Tanner, Väinö*  
*Sinisalo, Maria Tokoi, Oskari*  
*Toivonen, Otto*

*Kutsuvieraat:*

Ruotsin Sosialidemokraattinen Puolue: pääministeri *Tage Erlander*, puoluesihteri *Sven Aspling*, taloudenhoitaja *Ernst Nilsson*, toimittaja *Henning Thyllin*, toimittaja *Mannfred Nilsson*.

Tanskan Sosialidemokraattinen Puolue: pääministeri *Hans Hedtoft*.

Norjan Sosialidemokraattinen Puolue: pääministeri *Einar Gerhardsen*.

Englannin Työväenpuolue: päätoimittaja *Michael Foot*.

Hollannin Sosialidemokraattinen Puolue: puoluteen puh.joht. *Koos Vorrink*.

Saksan Sosialidemokraattinen Puolue: puolueen varapuh.joht. *Erich Ollenhauer*, puoluetoimikunnan jäsen *Andreas Gayk*.

*Keskusjärjestöjen edustajat:*

Sos.-dem. Työläisnaisliitto: *Sainio, Terttu, Peräläinen, Elsa ja Hiisivaara-Mörk, Selma*.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto: *Kuukkanen, Viljo*.

Nuoret Kotkat: *Sulonen, Pentti*.

Sos.-dem. Raittiusliitto: *Saarinen, Yrjö 4*.

Päivän Nuoret: *Tiilikainen, Ulla*.

Pienviljelijäin Neuvottelukunta: *Marttila, Otto*.

Kristillinen Sos.-dem. Liitto: *Alanen Yrjö ja Kivisalo, Väinö*.

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto: *Sumu, Aku*.

Työväen Urheiluliitto: *Vuokko, Eino*.

Työväen Sivistysliitto: *Hautamäki, Arvi*.

Työväenyhdistysten Keskusliitto: *Länsimies, Arvo P*.

Työväen Matkailuliitto: *Louhikko, E. K*.

Työväen Kustannusliikkeiden Liitto: *Kivi, Visa*.

Suomen Pienviljelijäin Liitto: *Nykäsenoja, Johannes*.

## Valtakirjan tarkastajain lausunto,

Puheenjohtaja *Skog*: Puoluetoimikunta on määrännyt valtakirjan tarkastajiksi A. Mäkelän ja J. >Janatuisen. He ovat valtakirjat tarkastaneet ja jättävät seuraavan lausunnon, jonka Mäkelä täällä nyt lukee.

A. Mäkelä: Valtakirjan tarkastajain lausunto:

"Sos.-dem. puoluetoimikunnan toimeksiannosta olemme tänään suorittaneet puoluekokousedustajain valtakirjojen tarkastuksen kuluvan lokakuun 31 päivänä alkavaa puoluekokousta varten ja saamme tarkastuksen tuloksena esittää seuraavaa:

Tarkastuksessa olemme havainneet, että valtakirjat muodollisestikin ovat oikein kirjoitetut. Lapinläänin 3:ssa vaaliyhtymässä ei ole ollut riittävää määrää jäseniä, mutta ottaen huomioon siellä vallitsevat vaikeat olosuhteet, ehdotamme, että näidenkin vaaliyhtymien edustajien valtakirjat hyväksyttäisiin.

Edellä esittämämme perusteella ehdotamme siis, että kaikki osanottoluettelossa merkityt henkilöt hyväksyttäisiin äänivaltaiseksi edustajiksi puoluekokoukseen.

Helsingissä, lokakuun 26 päivänä 1949.

J. E. Janatuinen.

Aaro Mäkelä."

Valtakirjain tarkastuslausunnon perusteella nimenhuudossa läsnäoleviksi merkityt edustajat hyväksytään täysivaltaisiksi puoluekokousedustajiksi.

Puoluekokous todetaan päätösvaltaiseksi sosialidemokraattisen puolueen edustajakokoukseksi ja oikeutetuksi päättämään kokoukselle esitettävistä asioista.

## Puoluekokouksen työjärjestys.

Puoluekokouksen työjärjestykseksi hyväksytään keskustelutta puoluetoimikunnan ehdotus, joka on seuraava:

1. Puoluekokouksen avaus; toimittaa puoluetoimikunnan puheenjohtaja *Emil Skog*.
2. Todetaan kokouksen laillisuus.
3. Valtakirjain hyväksyminen ja kokousedustajani läsnäolon toteaminen.
4. Puheenjohtajani, sihteerien ja pöytäkirjantarkastajaa vaali.
5. Kutsuvieraiden tervehdykset ja saapuneiden kirjallisten tervehdysten esittäminen.
6. Työjärjestyksen ja järjestyssäännön hyväksyminen.

7. Järjestävän valiokunnan ja muiden valiokuntien asettaminen.
8. Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vv. 1946—48.
9. Puoluetoimikunnan tilikertomukset vv. 1946—48. Tilintarkastajain lausunnot.
10. Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puolueuuvostolle.
11. Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toimintakertomukset.
12. Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomukset.
13. Määrätään puolueuuvoston ja tilintarkastajain palkkiot.
14. Valitaan puolueuuvoston jäsenet.
15. Valitaan puoluetoimikunnan jäsenet.
16. Valitaan tilintarkastajat.
17. Päätetään puolueen valistustyöstä.  
Tässä yhteydessä käsitellään:
  - a) Sosialidemokraattisen valistustoiminnan tehostaminen; *Puoluetoimikunnan esitys.*
  - b) Naiset sos.-dem. Puolueen toiminnassa; *Sos.-dem. Työläisnaisliiton esitys.*
  - c) Sivistyneistö ja puolueemme; *Satakunnan Sos.-dem. Piirijärjestön esitys.*
  - d) Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ja keskiluokka; *Helsingin sos.-dem. Keskusteluseuran esitys.*
  - e) Valistus- ja agitatiotyö siirtoväen keskuudessa; *Kelkkalan Työväenyhdistyksen esitys.*
 Seuraavat järjestötoimintaa koskevat esitykset:
  - 1) Muutosesitys yhdistyksen sääntöjen 6 §:ään; *Katinalan Työväenyhdistyksen esitys.*
  - g) Jäsenyys useammassa kuin yhdessä puolueosastossa; *Turun Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.*
  - h) Sosialidemokraattisen nuorisotyön tehostaminen; *Akatemisen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys.*
  - i) Sos.-dem. varhaisnuorisotyön keskittäminen; *Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön esitys.*
18. Selostus uiko- ja sisäpoliittisesta tilanteesta ja julkilausumasta päättäminen.
19. Lähiajan talouspoliittinen ohjelma; *Ohjelmakomitean esitys.*
20. Päätetään seuraavista ohjelmakysymyksistä:
  - a) Sosialidemokraattisen Puolueen sivistyspoliittinen ohjelma; *Puolueen sivistysasiain Neuvottelukunnan esitys.*

- b) Uskontokysymys puolueemme ohjelmassa; *Kristillisen sosialidemokraattien liiton esitys*,
  - c) Sos.-dem. kunnallispolitiikan menettelytapaohjeet; *Puolue-toimikunnan esitys*.
  - d) Alustava esitys Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen pe-riateohjelmaksi; *yksityinen alustus*.
21. Sosialidemokraattisen maatalouspolitiikan suuntaviivat; *Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan esitys*.
22. Sos.-dem. Ammattiyhdistyspolitiikan lähiajan tavoitteet; *Puo-luetoimikunnan esitys*.
23. Käsitellään järjestöjen puoluekokoukselle esittämät seuraavat asiat:
- a) Vaalitoiminnan yhtenäistäminen; *Hyvinkään sos.-dem. Työväenyhdistyksen esitys*.
  - b) Edustajapalkkion verottaminen; *Lauttasaaren Sos.-dem. Yhdistyksen esitys*.
  - c) Ehdotus asuntokurjuuden poistamiseksi; *Lahden Karjalai-sen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys*.
  - d) Kansaneläkelain ulkopuolelle jääneitten vanhusten talou-dellisen aseman tukeminen; *Messukylän Työväenyhdistyk-sen esitys*.
  - e) Puolueen luottamustehtävät ja raittius; *Tampereen Kun-nantyöntekijäin Sos.-dem. Yhdistyksen esitys*.
  - f) Raittiuskysymys Suomen Sosialidemokraattisessa Puoluees-sa; *Sos.-dem. Raittiusliiton esitys*.
  - g) Vapautuminen Teoston maksuista; *Hämeenlinnan Ammat-tiyhdistysväen Sos.-dem. Yhdistyksen esitys*.
  - h) Puolueen vapaajäsenten vapautuminen puolueverojen mak-samisesta; *Helsingin Rakennustyöväen Sos.-dem. Yhdis-tyksen esitys*.
24. Päätetään erinäisistä kiinteistö- ja takausasioista.
25. Määrätään puolueen jäsenmaksut. Samassa yhteydessä käsi-tellään:
- a) Puolueen jäsenmaksujen korottaminen; *Puolue-toimikunnan esitys*.
  - b) Piirijärjestöjen taloudellisen aseman vakiinnuttaminen; *Kuopion l. länt. vip:n piiritoimikunnan esitys*.
  - c) Karjalaisyhdistysten varojen käyttö; *Kelkkalan Työväen-yhdistyksen esitys*.
  - d) Säätiön perustaminen korvausvaroista; *Lahden Karjalais-ten sos.-dem. Yhdistyksen esitys*.



- e) Sosialidemokraattisen siirtoväen puolue toiminnan vastainen järjestely ja korvausvarojen käyttö; *Puolue toimikunnan esitys.*
- 26. Määrätään valintaperuste seuraavia puoluekokousvaaleja varten.
- 27. Ehdotetaan puolue neuvostolle seuraavan puoluekokouksen paikka.
- 28. Päätetään pöytäkirjan painattamisesta ja puoluejärjestöille lähettämisestä.
- 29. Kokouksen lopettaminen.

### **Puoluekokouksen järjestyssääntö.**

Puolue toimikunnan ehdottamana hyväksytään puoluekokoukselle seuraava järjestyssääntö:

1 §. Puheenvuoroja pyydetään puheenjohtajalta kirjallisesti.

Edustaja saa puhua ainoastaan kerran käsiteltävänä olevasta asiasta. Jos hän haluaa käyttää toisen puheenvuoron, voidaan se antaa hänelle vasta sen jälkeen, kun muut puhujalistalle merkityt puhujat ovat käyttäneet puheenvuoronsa.

Puheenvuorot annetaan siinä järjestyksessä, kuin ne on pyydetty. Puolue toimikunnan puolesta selityksen antaja saa kuitenkin puheenvuoron yleisestä puheenvuorojärjestyksestä riippumatta.

Puheenvuorot saavat yleensä kestää enintään kymmenen minuuttia, ellei kokous pyynnöstä myönnä korkeintaan 5 minuuttia lisää aikaa. Asian esittelijäin ja alusta jäin lausunnoille myönnetään aikaa viisitoista minuuttia.

Kokouksella on oikeus rajoittaa puheenvuorojen aikaa vähintään kahdeksi minuutiksi. Kokous voi myös päättää keskustelun lopettamisesta, vaikka kaikkia pyydettyjä puheenvuoroja ei olisi-kaan käytetty. Keskustelun päättymistä tarkoittava ehdotus alistetään äänestykseen ilman keskustelua.

Puheenvuorojen rajoittamisen jälkeen on puolue toimikunnan selityksen antajalle samoin kuin alustajallekin suotava tilaisuus lyhyesti vastata keskustelun kuluessa tehtyihin huomautuksiin ja tiedusteluihin.

Kullakin edustajalla on oikeus ennen kuin keskustelu julistetaan päättyneeksi, ilmoittaa tehtyä ehdotusta kannattavansa.

Kahta minuuttia pitemmät puheenvuorot tulee esittää tarkoitukseen varatulta puhujapaikalta.

Puheenjohtajalla on oikeus myöntää puheenvuoroja yleisen pu-

heenvuorojärjestyksen ulkopuolellakin, jos niitä pyydetään asian käsittelyjärjestykseen.

Puheenvuoroja antaessaan mainitsee puheenjohtaja, kenellä on seuraava puheenvuoro.

2 §. Puheenvuorossa on puhuttava ainoastaan käsiteltävänä olevasta kysymyksestä. Jos puhuja poikkea varsinaisesta aiheesta, on puheenjohtajan kehoitettava häntä palaamaan asiaan.

Niin pian kuin pyydetty puheenvuoro on käytetty eikä uusia pyydetä tai puheenvuorojen rajoituksen takia anneta, julistaa puheenjohtaja keskustelun päättyneeksi.

3 §.asiat ratkaistaan yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan, ratkaisee vaaleissa arpa; muissa asioissa se mielipide, johon kokouksen puheenjohtaja on yhtynyt.

Ennen äänestykseen ryhtymistä selostaa puheenjohtaja keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset, ilmoittaen samalla, mitkä niistä ovat saaneet kannatusta. Kannatetuista ehdotuksista tekee puheenjohtaja äänestusehdotuksen.

Puoluekokouksessa on kullakin edustajalla se tasalukuinen äänimäärä, mikä saadaan, kun asianomaisen kunnallisjärjestön jäsenmäärä jaetaan valtuutettujen edustajien luvulla.

Ellei nimiäänestystä tai suljettua vaalia vaadita, on kullakin edustajalla yksi ääni.

Vaalit suoritetaan vaadittaessa suljetuin lipuin siten, että vaalilautakunta merkitsee äänimäärän kuhunkin suljettuun lippuun samalla kun se leimataan ja pannaan uurnaun.

### **Puheenjohtajien vaali.**

Puheenjohtaja *Skog*: On ryhdyttävä kokouksen puheenjohtajan vaaliin. Puoluetoimikunta ehdottaa, että puoluekokouksen puheenjohtajia valitaan kolme.

Päätetään valita kolme puheenjohtajaa.

Puheenjohtaja *Skog*: Puoluetoimikunta niirikään ehdottaa, että puheenjohtajiksi valittaisiin *K. V. Syrjänen* Tampereelta, *Toivo Mansner* Lauritsalasta ja *E. Skog* Helsingistä.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Sihteerien vaali.**

Puheenjohtaja *Skog*: Sihteereiksi ehdottaa puoluetoimikunta: yleissihteeriksi tuomari *Aaro Mäkelä* Helsingistä, apulaisiksi *Helinä*

*Halava* Helsingistä ja *Akseli Valta*, joka toimii pikakirjoittajana ja jolla on tarpeellinen määrä apulaisia.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Pöytäkirjan tarkista] ain vaali.**

Puheenjohtaja *Skog*: Pöytäkirjan tarkastajiksi ehdotetaan valitavaksi *Veikko Helle Vihdistä* ja *Aune Seme Helsingistä*.

Hyväksytään.

### **Kutsuvieraitten tervehdykset.**

Puheenjohtaja *Skog*: Annettaneen kutsuvieraille puheenvuoro. Ulkomaalaisista kutsuvieraista useimmat esiintyivät jo Kansallisteatterissa. He ovat nyt ilmoittaneet, että päästäksemme nopeasti työtahtiin, he eivät enää halua käyttää kokouksen aikaa.

Samalla kun minä kiitän näitä ulkomaalaisia edustajia niistä tervehdyksistä, jotka he esittivät eilen ja joista kaikista uhkui myönteisyys ja toivo puolueemme jatkuvalle eteenpäin menolle, minä ehdotan, että annamme puheenvuoron kotimaisille kutsuvieraille. Ehkä tehdään näin.

Ehdotus hyväksytään.

Puheenjohtaja *Skog*: Luovutan ensimmäisen puheenvuoron eduskuntaryhmän puheenjohtajalle, toveri *Hakkilalle*.

*Väinö Hakkila*: Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän puolesta on minulla ilo ja kunnia toivottaa tälle 50-vuotispäiväänsä viettävälle puoluekokoukselle onnea ja menestystä. Kokouksen eilinen juhlasunnuntai todisti sitä voimaa, kehitystä ja määrätietoisuutta, millä puolueemme nyt 50-vuotiaana esiintyy ja on valmis jatkamaan sitä työtä, jota tähän asti on tehty ja josta jatkosta meillä on hyvät toiveet. On ilo viettää tätä juhlaa. Viime vuoden vaalivoiton jälkeen oli seurauksena maan toinen sosialidemokraattinen hallitus ja yhä suuremman edesvastuun siirtäminen puolueellemme. Se aika, jonka tämä työvänehallitus on ollut maan ohjaksissa, ja se yksimielisyys, jolla sitä on tuettu eduskuntaryhmän ja koko puolueen taholta, on eheä. Se osoittaa, että puolueemme, ollessaan vastuunalaisessa asemassa, on tehtävänsä tasalla, ja että Suomen onneksi ja kansanvallan turvaamiseksi asiat ovat silloin oikealla tolalla, kun sosialidemokraattinen puolue hoitaa maan ohjaksia.

Eduskuntaryhmän toiminta tarkoittaa täyttää valitsijain sille antamat tehtävät. Se tietää myöskin olevansa osallinen vastuusta.

Sen on kaikin voimin pyrittävä viemään parlamentaarista työtämme eteenpäin.

Minä toivotan puoluekokoukselle parhainta menestystä ja toivon, että täällä telidään hyvää työtä yksimielisinä ja varmoina siit, että tälle puolueelle kuuluu tulevaisuus (suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Luovutan puheenvuoron SAK:n edustajalle, toveri Aku Sumulle.

*Aku Sumu:* Herra puheenjohtaja, hyvät puoluetoverit! Minulla on ilo esittää SAK:n tervehdys sosialidemokraattisen puolueen juhla kokoukselle. Minä puhun erään sellaisen järjestön edustajana, joita meillä tässä Suomessa on useita työväenliikkeen toimintapiirissä. Tarkoitin niitä keskusjärjestöjä, jotka toimintapohjaltaan rakentuvat yhteistoiminnan ja yhteistyön linjalle. Näitähän meillä on SAK:n lisäksi KK, TUL ja Työväen Sivistysliitto. Kaikkien näiden toimintapohja on siis eräänlainen yhteistyön ja yhteistoiminnan linja työväenliikkeen piirissä. Huolimatta tästä pohjarakenteesta asianlaita on kuitenkin siten, että näissä kaikissa järjestöissä missä voimakkaampana, missä heikompana käydään ja on käyty näinä vuosina hyvin ankara ja katkera taistelu kommunisteja vastaan, on käyty hyvin ankara kamppailu sitä hajoitustyötä ja sitä häikäilemätöntä näiden järjestöjen politisoimista vastaan, jota kommunistien taholta on yritetty. Täällä avauspuheessaan puolueen puheenjohtaja jo viittasi siihen tilanteeseen, mikä meillä ammattiyhdistysliikkeen piirissä on erikokoisesti sodan jälkeisinä vuosina vallinnut. Hän totesi sen ankaran kamppailun, mikä siellä on suoritettu.

Me tunnemme kaikki, tarvitsematta mennä yksityiskohtiin, sen tilanteen, mikä vallitsi työmarkkinoilla ja ammattiyhdistysliikkeen piirissä sodan jälkeen. Silloinhan kommunistit terrorisoivat monilla työpaikoilla, monissa ammatillisissa järjestöissä toisin ajattelevia jäseniä ja työntekijöitä kaikkein häikäilemättömillä keinoillaan, ja tällöin, minä haluan tässä yhteydessä ammattiyhdistysliikkeen puolesta lausua sosialidemokraattiselle puolueelle kiitoksen. Tällöin puolueen taholta erikokoisesti suoritettiin suurtyö taistelutahdon ja tulevaisuudenuskon nostamiseksi sen järjestön piirissä, jota minä edustan. Tämä työ ja tehtävä ei ollut suinkaan vähäinen, kun ottaa huomioon ja muistamme sen tilanteen, missä silloin olimme.

Me voimme nyt todeta, että kommunistien hyökkäys ammattiyhdistysliikkeessä on pysäytetty eikä vain pysäytetty, se on myöskin lyöty takaisin. Viimeinen heidän suuryrityksensä viimeksikulu-

neena kesänä lyötiin täydellisesti takaisin, ja tällä hetkellä sillä taholla nuollaan haavoja ja suoritetaan itsekritiikkiä, josta toivottavasti on jotakin oppia sillä taholla.

Viittasin siihen, että työväenliikkeen näillä kaikilla linjoilla on käyty ja käydään jatkuvaa taistelua kommunisteja vastaan. Ei liene katsottava itsekorostukseksi, jos haluan korostaa sitä, että tämä taistelu on ehkä ollut tärkein ja ratkaisevin juuri ammattiyhdistysliikkeen piirissä ja työmarkkinoina. Me tiedämme, hyvät toverit, mikä merkitys ammattiyhdistysliikkeelle kommunistien taktiikassa ja pelissä annetaan ei vain meillä, vaan kaikissa maissa. Me tiedämme, mitä osaa erikoisesti ammattiyhdistysliikkeen valtaaminen kommunistien käsiin on merkinnyt siinä kehityksessä, joka on johtanut niin monissa maissa näiden maiden ammattiyhdistysliikkeen perustamiseen kansandemokratian pohjalle. Se seikka, että ammattiyhdistysliike näissä maissa joutui kommunistien käsiin, merkitsi ratkaisua tälle kehitykselle. Ja se seikka, että ammattiyhdistysliike tässä maassa on voitu pitää ei-kommunistien käsissä, se on myös merkinnyt tämän maan kehitykselle hyvin suurta ratkaisua ja tässä taistelussa ja tässä ratkaisussa sosialidemokraattinen puolue on tehnyt omalta osaltaan suurtyön.

Minulla ei ollut eilen tilaisuutta esittää puolueelle onnittelua merkkipäivänä ja minä pyydän saada nyt käyttää tätä hetkeä hyväksi myöskin tässä mielessä. Esitän siis palkkatyöntekijäin keskusjärjestön edustajana Suomen palkkatyöväen kiitokset sosialidemokraattiselle puolueelle kaikesta siitä työstä, mitä tämä puolue koko toimintakautenaan on tehnyt Suomen työväen hyväksi (Suosionosoituksia). On vaikea lähteä arvioimaan yksityiskohdittain tätä työtä, ja sitä arviointiahan on suoritettu näinä päivinä. Viitataan vain siihen työhön, mitä puolue edustajainsa kautta on tehnyt hallituksessa, eduskunnassa, kunnallisissa elimissä ynnä monissa muissa yhteiskunnallisen ja taloudellisen elämän elimissä. Tämä kaikki työ on ollut suuriarvoista ja koitunut Suomen työväestön hyväksi.

Minulla ei ole esitettävänä ja ojennettava puolueelle mitään mutta minä luulen, että kaikkia aineellisia lahjoja arvokkaampi on puolueelle se tieto ja vakuutus siitä, että tämän maan ammattiyhdistysliikettä ei milloinkaan tulla antamaan kommunistien käsiin (Hyvä-huutoja, suosionosoituksia), ja tässä mielessä, hyvät toverit, minä pyydän teitä ottamaan vastaan SAK:n onnittelut tällä hetkellä (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Minä pyydän kiittää SAK:n puheenjohtajaa

toveri Sumua niistä lämpimistä onnitteluista, joita hän esitti puolueemme 50-vuotispäivän johdosta. On aina turvallista lSulla, että isoveli puhuu näin samanlaisella säveleellä kuin oma puolueemme. Jos sosialidemokraattinen puolue ja ammattiyhdistysliike kulkevat käsi kädessä, niin mikään mahti maailmassa ei voi muuttaa meidän olojamme toisiksi, mitä me yhteisesti haluamme. SAK:n ja sosialidemokraattien yhteistyö on varmin turva siihen, että kansanvaltainen järjestelmä maassa säilyy, ja että maastamme lopulta tehdään sellainen sosiaalinen kansankoti, jossa köyhillä ja varattomilla on turvallista elää.

Kiitoksia, toveri Sumu (Suosionosoituksia).

Luovutan Työväen Urheiluliiton sihteerille, toveri E. Wuokolle puheenvuoron.

*Eino .Wuokko:* Arvoisat puoluekokousedustajat! Esitän sosialidemokraattisen puolueen juhla kokoukselle työläisurheiluväen tervehdykset. Työväen Urheiluliitto on yksi niistä monista toiminnan haarautumista, jotka versoavat sosialidemokraattisesta työväenliikkeestä. Sen tehtävä siten tässä yhteiskunnallisessa uudistusliikkeessä määräytyy itsestään. KokoamaHa piiriinsä nuorisoa ja johtamalla sen liikunnanvietin purkautumismuotoja oikealla tavalla, se luo pohjaa työväenluokan fyysilliselle kunnolle. Riippumattomana, itse työmenetelmänsä ja aatteellisen ideologiansa valitsevana joukkojärjestönä — onhan sen jäsenmäärä lähes 200.000 — ja työväenliikkeen elimellisenä osana se luo sanoisinko ensimmäisen aatteellisen ilmapiirin sen nuorison ympärille, joka joutuu tämän toiminnan vaikutuspiiriin. Siten siitä on muodostunut merkittävä reservileiri, jonka kautta poliittiseen liikkeeseemme on virrannut ennen ja virtaa jatkuvasti uutta ja tervettä työvoimaa.

Kulumassa olevana vuotena moneen otteeseen on korostettu sitä rakentavaa ja ratkaisevaa merkitystä, joka sosialidemokraattisella liikkeellä on ollut viime vuosina tämän maan melkein pä ainoana demokraattisten oikeuksien puoltajana ja vaalijana. Näiden ihmisarvoisten elämän perusedellytyksen vaalimisen käsitän niin, että sekä puolueen ulkopuolella valtiollisessa elämässä että sen sisäpuolella vallitsee täydellinen puhutun sanan, toiminnan ja kirjoittamisen vapaus. Mutta se ei merkitse niiden voimien valvomatonta toimintaa, jotka tähtäävät tämän vapauden tuhoamiseen. Sen vuoksi, koska näitä vapauksia uhataan tämän hetken ainoan diktatuuriliikkeen, kommunistipuolueen taholta, omaksu millen periaatteilleen uskollisena työväen urheiluliike on ilman valintaa asettunut siihen kommunismin vastaiseen rintamaan, jota

sosialidemokraattinen puolue on johtanut, ja tässä rintamassa se myös vastaisuudessa tulee olemaan (Suosionosoituksia).

Tämän kokouksen päätöksistä ratkaisevalla tavalla riippuu, ei yksin työväenluokkamme, vaan koko kansamme menestys ja elämisen mahdollisuudet vastaisina vuosina. Sen vuoksi toivotan kokouksen työlle ja päätöksille parhainta menestystä (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Työväen Sivistysliiton edustajalla, toveri Hautamäellä on puheenvuoro.

*Arvi Hautamäki:* Herra puheenjohtaja! Hyvät toverit! Tervehdin puoluekokousta Työväen Sivistysliiton puolesta. Vaikka liittoni esitti eilen onnittelunsa 50-vuotiaalle sos.-dem. puolueelle, haluan minä vielä esittää erään tähän liittyvän evästyksen:

Työväen Sivistysliitto on työväenliikkeen osa ja sen työ rakentuu sille pohjalle, minkä maamme työväenliike on luonut jo ennen 30 vuotta sitten perustettua liittoani. Työväenliike, lähinnä sosialidemokraattinen puolue on ensinnäkin luonut työväen sivistyksen aineelliset edellytykset, lyhemmät työpäivät ja paremmat sosiaaliset olosuhteet, mutta lisäksi on työväenliike luonut sivistystyömme henkisetkin edellytykset. Se on paljastanut niinkuin on sanottu, työväen salassa piilleen kulttuuritahdon. Ilman niitä tavoitteita, uuden yhteiskunnan ihanteita, jotka sisältyvät sosialismiin ja sosialidemokratiaan, ei olisi syntynyt työväestössä sellaista tahtoa, joka olisi johtanut työväen määrätietoiseen sivistystyöhön. Ja vielä eräs ajatus: Me Työväen Sivistysliitossa olemme aina sanoneet, ettei työväen sivistystyö alkanut siitä, kun Työväen Sivistysliitto 30 vuotta sitten perustettiin, se alkoi ensimmäisten työväenyhdistysten perustamisesta. Ensimmäinen määrätietoinen työväen omaehtoisen sivistystyön järjestäytyminen tapahtui, kun puolueemme perustettiin 50 vuotta sitten, ja siitä tämä työ on jatkunut.

Työväen Sivistysliitto ei katso tehtävänsä piiriin kuuluvan vain sivistystyön suorittamisen, vaan myös toimimisen, jotta työläisille ja kansan syville riveille avautuisi entistä suuremmat mahdollisuudet joka suhteessa koulunkäymiseen ja kaikkien kulttuuriarvojen käyttöön, lyhyesti sanottuna, vapaaseen, ihmisarvoiseen henkiseen elämään.

Liittoni ohjelmaan kuuluu työskentely kulttuuridemokratian toteuttamiseksi sen koko syvyyydessä ja laajuudessa. Siksi me Työväen Sivistysliitossa työskentelevät tunnemme mitä suurinta kiinnostusta tätä puoluekokousta kohtaan nimenomaan siksi, että

tämän kokouksen ohjelmassa on sivistysohjelma. Olen vakuuttunut siitä, että me kaikki täällä kokouksessa olevat olemme yhtä mieltä kanssani tämän ohjelman perustavasta merkityksestä.

Kiinnitän huomiota myöskin siihen lausuntoon, jonka puolue-toimikunta on antanut sivistysasiain neuvottelukunnan esityksestä. Tarkemmin sanoen kiinnitän huomiota tämän lausunnon siihen kohtaan, että puoluetolimikunta tahtoo voimakkaasti korostaa työväen järjestöissä tapahtuvan järjestötoiminnan ja siihen liittyvän opintoharrastuksen ja seuratoiminnan sivistyksellistä merkitystä. Näin on tehtävä, etenkin kun puolue on kasvanut suureksi ja kun siihen on liittynyt paljon uusia jäseniä. Puolueella täytyy riittää lähivuosina voimia myös sisäiseen henkiseen kasvatustyöhön. Ja tässä työssä tahtoo liittoni olla kanssanne yhteistyössä. Sehän onkin Työväen Sivistysliiton tehtävä.

Kiitän sos.-dem. puoluetta, yhtä Työväen Sivistysliiton perustajajäsentä siitä 30 vuotta kestäneestä yhteistyöstä, joka välillämmme on ollut ja olen vakuuttunut, että puolue antaa liittolleni edelleenkin täyden luottamuksen ja että sosialidemokraattinen väki antaa liitolle työtä. Yhdessä me rakennamme tähän maahan kansanvaltaisen ja sosialistisen Suomen (Suosionosoituksia).

### **Tervehdyssähkösanoma.**

*Puheenjohtaja:* Kongressiimme on saapunut sähkösanoma Monte videosta. Siinä sanotaan: "Tervehdys Suomen Sosialidemokraattiselle Puolueelle. Uruguayn Sosialistinen Puolue" (suosionosoituksia).

### **Ulkomaisten vieraiden tervehdykset.**

*Puheenjohtaja:* Me siirrymme nyt ulkomaalaisten vieraiden tervehdyksiin.

Toveri Vorrink, Hollannin sosialidemokraattisen puolueen puheenjohtaja, saa nyt puheenvuoron.

Toveri Vorrink, jota tervehditään voimakkain suosionosoituksin, tuo Hollannin sosialidemokraattisen puolueen tervehdyksen ja kertoo olosuhteista Hollannissa tulkin suomentamana seuraavaa:

Ne ovat sikäli hyvin erilaiset kuin Suomessa, että uskonnolla on tavattoman suuri osuus puolue-elämässä. Hollannin eduskunnassa on kaikkiaan 100 edustajaa ja katolisilla on siellä 33 paikkaa. Hollannissa on muodostunut uusi puolue, joka on myös luonteeltaan sosialistinen, mutta sulautunut sosialidemokraattiseen



puolueeseen. Se on aikaansaatu siinä mielessä, että se tasoittaisi uskonnollisia vastakohtia. Sosialidemokraateilla on parlamentissa kaikkiaan 27 paikkaa. Tämän uuden puolueen nimi on "Työn puolue" ja tämän puolueen piirissä on kaikilla, sekä katolisilla että evankelisilla, mahdollisuus tuoda julki mielipiteensä. Tästä johtuu, että nykyään kirkon piirissä myös keskustellaan Hollannissa paljon sosiaalisista kysymyksistä. Hallituksessa on nykyään viisi sosialistista ministeriä, pääministeri, valtiovarainministeri, sosiaaliministeri, jälleenrakennusministeri, ja samoin myös maatalousministeri on sosialisti.

Muista tärkeistä kysymyksistä Hollannissa mainittakoon esim. Indoneesian kysymys. Sosialidemokraattinen puolue on kokonaan sillä kannalla, että tämä siirtomaakysymys olisi hoidettava pois päiväjärjestyksestä ja on sitä mieltä, että Indoneesialle pitäisi antaa täysi itsenäisyys (suosionosoituksia). Tämä tie ei ole ollut helppo sen tähden, että tällä katsantokannalla on hyvin paljon vastustajia Hollannissa ja indoneesialaiset itse ovat myöskin usein erimielisiä. Mutta nyt on pidetty hiljattain pyöreän pöydän konferenssi ja päätetty, että Indoneesia saa täydellisen poliittisen riippumattomuuden, mutta on edelleenkin sivistyksellisessä ja taloudellisessa yhteistyössä Hollannin kanssa.

Länsi-Euroopassa on elintaso sodan jälkeen alentunut ja sosialidemokraattisen puolueen päätehtäviä on ollut taistelu työläisten elintason kohottamiseksi. On voitu aikaansaada huomattava parannus pienpalkkaisten työläisten elintasossa ja maataloustyöläisten olosuhteissa. Tehdastyöläisten palkkoja ei ole voitu vielä riittävästi nostaa. Tämä hinta- ja palkkakysymys on Hollannissa ollut etualalla, kuten kaikissa muissakin maissa sodan jälkeen. Mutta puolueen ohjelma on aikaansaanut tasapainon taloudellisissa oloissa ja yhteistyö varsinkin ammattijärjestöjen kanssa on aikaansaanut sosiaalisen rauhan tunteen. Tuotanto on myös saatu hyvin käyntiin sodan jälkeen.

Socialidemokraattinen puolue Hollannissa työskentelee veljellisesti yhtyneen Euroopan hyväksi. Rajat eivät Hollannissa ole niin selvästi piirretyt kuin ehkä Suomessa.

Hollannin diplomaattien edustus on hyvin kansallista, niinkuin muissakin maissa. Toivon kuitenkin, että se tulisi kansainväliseksi, että kansainvälisesti voitaisiin näin lähentää kansoja toisiinsa.

Edellisellä käynnilläni Suomessa kiinnitin erityisesti huomiota Helsingissä "Haaksirikkoisten" patsaaseen ja siihen ilmeeseen,

joka laivanhylyn päälle pelastuneella miehellä kasvoillaan oli, mitenkä siitä ilmeni toivoa, pelastuksen toivoa. Vapaudenrakkaus elää hollantilaisten sydämissä, niinkuin suomalaistenkin.

*Puheenjohtaja:* Englannin Labour-puolueen puheenjohtaja, toveri Poot, puhuu.

Toveri *Foot* lausuu tulkin suomentamana:

Suurella ilolla tuon tälle valtavalle Suomen Sosialidemokraattisen Puolueen kokoukselle Britannian työväenluokan tervehdyksen. Tahtoisin myös onnitella teitä järjestämienne suurenmoisten juhlatilaisuuksien johdosta. Englantiin tulen viemään tiedon siitä, että Suomen sosialidemokratia voimakkaana ja määrätietoisena kohdistaa katseensa tulevaisuuteen ja että sen johtajisto on näiden vaikeiden vuosien tehtävien tasalla. Viime vuosien aikana on puolue huomattavalla tavalla myötävaikuttanut Suomen vapauden pelastamiseen. Sosialistit kaikkialla maailmassa ihailevat sitä rohkeutta, jota te olette osoittaneet, sitä päättäväisyyttä, jolla te olette puolustaneet vapauden periaatetta, joihin sosialismi pohjautuu.

Ensi vuonna tulee myös Englannin työväenpuolue juhlimaan, koska se silloin täyttää 50 vuotta. Mutta meitä odottaa kiihkeä taistelu. Parlamentin vaalit tulevat osoittamaan, säilyykö työvänehallitus vallassa. Suurista vaikeuksistamme huolimatta suhtaudumme luottamuksella vaaleihin.

Britannia kärsi suuresti sodasta. Asemamme kauppaikäyvänä maana muuttui olennaisesti. Näinä viime vuosina olemme olleet sidottuina jälleenrakennustehtäviin. Olemme onnistuneet säilyttämään täystyöllisyyden ja lisäksi luoneet sosiaalisen turvallisuusjärjestelmän ja tulemme taistelemaan tämän työn jatkamisen puolesta.

Pohjoismaiden sos.-dem. puolueiden voitot ovat olleet omiansa suuresti meitä rohkaisemaan. Tahtoisin erikoisesti mainita viime aikojen suuret voitot Ruotsissa ja Norjassa. Suomalaisen sosialidemokratian voima ja sen hyvä henki on antanut minulle paljon herätteitä. Samojen ihanteiden yhdistäminä voimme yhdessä edetä voittoa kohti (suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Saksan sosialidemokraattisen puolueen edustaja, toveri *Ollenhauer*, puhuu.

Toveri *Ollenhauer* lausui tulkin suomentamana seuraavaa:

Saksa on vieläkin miehitetty maa ilman rauhansopimusta ja lisäksi se on jaettuna kahteen osaan. Senvuoksi on meillä lännessä demokraattinen järjestelmä ja idässä hallitsee ns. kan-

sandemokratia, siellä on tietenkin sos.-dem. puolue kielletty. Vapaat vaalit koko Saksan alueella osoittaisivat, että Saksan sos.-dem. puolue ilman muuta on kaikkia muita puolueita voimakkaampi, mutta sellaisia vaaleja nyt ei voida toimeenpanna.

Länsi-Saksan äskeisissä vaaleissa saimme 7 miljoonaa ääntä. Eduskunnan 402 paikasta on meillä 131. Voimakkain puolue on tällä hetkellä kristillis-demokraattinen liitto, jolla on 136 paikkaa eduskunnassa. Kommunistit saivat tällä kertaa pienemmän edustuksen kuin milloinkaan vuoden 1919 jälkeen. Heillä on vain 15 paikkaa. Hallituksemme on nyt puhtaasti porvarillinen ja me olemme oppositiossa. Pääasiallinen erimielisyys koskee tietenkin talouspolitiikkaa. Käsityksemme on, että suunnitelmatalous on tänään ehdottoman tarpeellinen Saksassa sodan aiheuttamien hävitysten sekä sotakorvauksen johdosta. Myös pakolaiskysymys tekee suunnitelmatalouden välttämättömäksi. Sillä meillä on 10 miljoonaa pakolaista Länsi-Saksassa.

Taistelu demokratian puolesta ei ole vielä Saksassa päättynyt. Vastustajamme ovat: oikealla puolella kansalliskiihkoiset ryhmät ja vasemmalla siivellä ns. kansalliset kommunistit. Me sitävastoin taistelemme vapaan ja riippumattoman demokratian puolesta siihen tapaan kuin viime vuonna Berliinissä. Toivomme, että tässä Saksan taistelussa voittaisimme ja että yhdessä kaikkien muiden sosialidemokraattisten puolueiden kanssa pystymme luomaan uuden demokraattisen Euroopan. Meitä rohkaisee tässä taistelussamme tietoisuus siitä, että Suomen sosialidemokratia hyvin vaikeissa olosuhteissa käy samaa demokratian vapauttamistaistelua.

*Puheenjohtaja:* Kiitän ulkolaisia vieraita niistä selostuksista, joita he omista maistaan meille esittivät. Erikoisesti kiitän niistä tervehdyksistä, joita kohdistettiin puolueellemme. Toivon yhteistyön edelleen kehittyvän maittemme välillä ja muodostukoon tämä yhteistyö yhä kiinteämmäksi.

### **Veteraanien tervehdys:**

*Puheenjohtaja:* Nyt minä annan puheenvuoron veteraanien edustajalle, toveri Oskari Tokoille.

*Oskari Tokoi:* (pitkällisiä, voimakkaita suosionosoituksia). Kunnioitettava puheenjohtaja, toveri Skog ja kunnioitettavat sosialidemokraattisen puolueen edustajakokouksen jäsenet!

Minä pyydän esittää erikoisen iloni ja kiitokseni saada tulla kutsutuksi tälle paikalle veteraanien edustajana. Paljon on vettä virrannut siltojen alitse sen jälkeen, kun on ollut tilaisuus olla mukana tämän puolueen edustajakokouksissa. Siitä syystä tämä jälleennäkemisen ilo on sitäkin täydellisempi nähdessään edelleen puolueen eheänä, kokonaisena ja entistä voimakkaampana. Se osoittaa, että sosialidemokraattinen puolue "ei ole tehty, vaan se on syntynyt" sitä tarkoitusta varten, johonka se on itsensä pyhittänyt viedäkseen sosialidemokratian lipun voittoon myöskin tällä karulla maankamaralla, johon Suomen kansa on asettunut raivaamaan itselleen ja tulevaisuudelleen tietä.

Nämä vuodet ovat olleet monessa suhteessa raskaita koettelemuksen vuosia ja jokainen vuosi on tuonut sekä puolueelle että sen yksityisille jäsenille lisää tietoa, lisää kokemusta, jota tulevat nousevat sukupolvet, nousevat nuoret voivat käyttää hyväkseen onnellisemman, paremman yhteiskunnan rakentamiseksi.

Minä pyydän tervehtiä ja kiittää näiden veteraanien puolesta, erikoisesti sen ryhmän puolesta, jonka puolueen toimikunta ja puoluekokous on kutsunut puolueen kunniajäseniksi.

Minulla on vielä erikoinen ilo myöskin tervehtiä amerikansuomalaisien puolesta. Siellä osa tätä Suomen kansaa vieraalla maaperällä, vierasta kontua kyntäen on raivannut itselleen tilan sillä suurella mantereella, jossa he ovat joutuneet elämään. Heitä yhdistää ja liittää tänne ei ainoastaan entinen synnyinmaa, mutta myöskin, ennen kaikkea työväenluokkaa, yhdistää samat ajatukset, samat tunteet, samat periaatteet, joita varten tämä puolue täällä synnyinmaassamme Suomessa on tehnyt työtä.

Näinä pitkinä koettelemuksen vuosina, tämän vihan ja vainon aikana minua ja minun tovereitani ei koskaan ole hetkeksikään mikään vieroittanut yhteydestä Suomen sosialidemokraattiseen puolueeseen, vaan sen periaatteita, sen menettelytapoja me olemme uskollisesti seuranneet ja puolustaneet kaikkialla, missä ikänä me olemme liikkuneet. Näinä raskaina vuosina amerikansuomalaisen sosialidemokraattisen liiton jäsenenä, tämän liiton monivuotisena sihteerinä ja sen toimeenpanevana henkilönä minulla on ollut erikoinen ilo ja kunnia tehdä työtä sosialidemokraattisten periaatteiden hyväksi kansalaistemme ja Amerikan työväenliikkeen keskuudessa tällä vieraalla maalla. Näiden puolesta sekä samalla myöskin Suomen avustusjärjestöjen puolesta minä pyydän esittää vilpittömän tervehdykseni ja kiitokseni saadessani olla täällä kutsuvieraana ja kunniavieraana puoluekokouksessanne.

Minä tiedän, että puheenjohtaja vanhana sosialidemokraattisen puolueen edustajakokousten puheenjohtajana odottaa mielenkiinnolla, milloin puhuja lopettaa, ja minä -myöskään järjestyksestä ja lakia noudattavana puolueen jäsenenä en halua rikkoa niitä sääntöjä, jotka puoluekokous on itselleen asettanut. Pyydän näin rajoittua muutamaa sanaa, mutta samalla mitä vilpittömimmin, mitä sydämellisemmin, mitä hartaimmin, mitä toverillisimmin toivoo menestystä Suomen sosialidemokraattiselle puolueelle ja sen edustajakokoukselle sen valitessa sitä tietä, jota Suomen työväki voi menestyksellä ja pystyessä päin kulkea tulevaisuuttaan kohti.

Minä pyydän kiittää teitä tästä kutsusta (pitkällisiä, myrskyisiä suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Kokouksen puolesta pyydän kiittää toveri Tokoita niistä kauniista sanoista, joita hän edustajakokouksellemme esitti. Niinikään kiitän siitä tervehdyksestä, jonka hän esitti Amerikan suomalaisten puolesta. Tulemme, toveri Tokoi, jatkamaan veteraanien työtä. Ennen emme hellitä, ennenkuin puolueemme on vienyt ne suuret päämäärät voittoon jotka se aikoinaan edustajakokouksessaan 50 vuotta sitten itselleen asetti (suosionosoituksia).

### **Kotimaisten kutsuvieraitten tervehdykset.**

*Puheenjohtaja:* Sosialidemokraattinen Työläisnaisinto saa nyt edustajansa kautta puheenvuoron. Ministeri Tyyne Leivo-Larsson esittää tervehdyksen.

*Tyyne Leivo-Larsson:* (suosionosoituksia). Hyvät puoluetoverit! Pyydän saada onnitella sosialidemokraattista puoluetta niistä saavutuksista, joihin se on 50 vuoden aikana päässyt ja joista erinomaisen elävän ja selvän kuvan antaa se näyttely, joka on tämän talon A-salissa. Samalla pyydän saada kiittää kutsusta järjestöni puolesta osallistua tähän kokoukseen.

Minä muistuttaisin mieliin tässä erään vanhan paperin, se on nimittäin Työväenpuolueen ohjelma v:lta 1899, jossa puolue lupaa taistella naisten ja miesten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi. Meidän on sanottava, että näin on tapahtunutkin, jos katselemme suuria linjoja. Puolue on taistellut työläisnaisten etujen puolesta samalla, kun se on taistellut miesten puolesta. Se on taistellut koko työätekevän luokan puolesta. Mutta tietysti täytyy myöntää, että meillä naisilla ja miehillä on

ollut tuollaista pientä sisäistä kinaa, mutta se on ollut kinaa perheen sisällä todellakin. Kaikissa suurissa asioissa me olemme olleet yksimielisiä, ja ulospäin me olemme aina esiintyneet samassa rintamassa.

Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto perustettiin vuonna 1900, se tulee siis ensi vuonna 50 vuotiaaksi. Se liittyi jo alusta alkaen varauksetta puolueeseen. Se otti sääntöihinsä määräyksen siitä, että jokainen jäsen sosialidemokraattisessa työläisriaisliitossa automaattisesti tulee myös sosialidemokraattisen puolueen jäseneksi. Puolue omasta puolestaan ei nais jäseniensä osalta ole näin varauksettomasti liittynyt yhteen naisliiton kanssa. Tämän kysymyksen tullessa täällä edustajakokouksessa keskusteltavaksi, minä toivon, että tämän niinkuin kaikkien muidenkin asioiden kohdalla, jotka esityslistalla ovat, päästään sellaiseen yksimielisyyteen ja sellaiseen tulokseen, että ne tulevat antamaan parhaan mahdollisen tuloksen puoluetoiminnalle, vahvistamaan meidän järjestömme ja muutenkin sosialidemokraattista työväenliikettä. Tässä mielessä toivon kokouksen työlle mitä parhaita menestystä sosialidemokraattisen puolueen ja koko Suomen työväenliikkeen onneksi (suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton puheenjohtajalla toveri Viljo Kuukkasella on puheenvuoro.

*Viljo Kuukkanen:* Hyvät toverit! Sosialidemokraattisen Työläisnuorisoliiton puolesta minulla on ilo tuoda tälle puoluekokoukselle sosialistisen nuorison lähettämä tervehdys.

Tässä puoluekokouksessa on esillä useita sellaisia alustuksia, joihin me sosialistiset nuoret tunnemme suurta kiinnostusta, ja me toivomme, että niissä saataisiin aikaan sellaiset ratkaisut, jotka tyydyttäisivät tämän maan sosialidemokraattista nuorisoa. Tehän tiedätte, että puolueen periaateohjelma on liittomme perustamisesta lähtien ollut myöskin työläisnuorisoliiton periaateohjelma ja tulee ilmeisesti vastaisuudessakin olemaan, vaikka puolue ehkä muuttaakin periaateohjelmaansa. Samoin puolueen sivistyspoliittinen ohjelma on meidän ohjelmamme. Me toivomme, että saamme siitä ohjelman, jota me nuoret voimme tulevaisuudessa toteuttaa. Juuri me nuoret kaipaamme sivistyspoliittisessa mielessä ohjelmaa, jonka avulla tämänpäivän ja tulevaisuuden nuorisosta voidaan kasvattaa tämän maan johtoon pystyviä henkilöitä ja jonka ohjelman pohjalla meidän liittomme jäsenistöstä

ja tulevasta sosialistisesta nuorisosta voidaan kasvattaa todella sosialistisia, demokraattisia nuoria.

Vielä kerran sosialidemokraattisen nuorison lämmin tervehdys tälle edustajakokoukselle (suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Nuoret Kotkat, Sulo Penttinen.

*Sulo Penttinen:* Kunnioitettavat puoluekokousedustajat. Se tervehdys, joka täällä aivan kokouksen alussa esitettiin Nuorten Kotkain puolesta, se puhui varmasti niin paljon, että minun tässä ei tarvitse tuhlata kokouksen aikaa kovinkaan pitkälle. Haluaisin kuitenkin sanoa, että puoluekokous voi olla vakuuttunut siitä, että Nuoret Kotkat, meidän työväenliikkeemme nuorimmat, tahtovat vilpittömästi olla omalla osallaan mukana siinä työssä, jota puolue tekee työväenluokan aseman parantamiseksi. Me tiedämme, että meidän osuutemme on pieni, mutta tiedämme myöskin sen, että sosialismin toteutuminen on kasvatuskysymys, ja juuri tähän me kohdistamme huomiomme toiminnassamme. Me tahdomme kasvattaa näistä nuorista sellaisia yksilöitä, jotka terveet elämäntavat omaksuvina suhtautuvat myönteisesti työväenliikkeeseen sekä ajan tullen ja iän ehtiessä tahtovat astua sosialimokraattisen työväenliikkeen riveihin, täyttää ne paikat, jotka jäävät tyhjiksi, kun vanhat siirtyvät pois.

Nuorten Kotkain puolesta pyydän toivottua menestystä ei ainoastaan tälle edustajakokoukselle, vaan koko sosialidemokraattiselle puolueelle (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Sosialidemokraattinen Raittiusliitto ja Päivän Nuoret esittävät tervehdyksensä Yrjö Saarisen kautta.

*Yrjö Saarinen:* Arvoisa puheenjohtaja! Arvoisat edustajat! Minulla on kunnia tuoda tälle arvovaltaiselle puoluekongressille Sosialidemokraattisen Raittiusliiton terveiset.

Puolueen panos kieltolain aikaansaamisesta oli ratkaiseva ja puolue on eri aikoina määritellyt kantansa väkijuomien käyttöön nähden. Oulun puoluekokouksessa 1906 kehoitettiin puolueen jäseniä pidättäytymään väkijuomien käytöstä, ja tämä kehoitus on myöhemmin uusittu useissa puoluekokouksissa. Tämä kehoitus ei ole kaikunutkaan kuuroille korville, sillä tänä päivänä Sosialidemokraattisen Raittiusliiton kantajoukon muodostavat tuhannet raittiit sosialidemokraattisen puolueen jäsenet. Tämä onkin luonnollista, sillä edustaahan sosialidemokraattinen aate ei yksin taloudellista uudistumista, vaan myöskin moraalinen uudistumista. Kansan raitistaminen ei ole mahdollista edes työväenluokan keskuudessa kädenkäänteessä. Tarvitaan monta vuotta kes-

tävää kasvatustyötä ennenkuin edes nuoriso voidaan johdattaa täysin uusille urille. Kaikesta huolimatta on tehtävä työtä kansan raittiuden hyväksi, ja Sosialidemokraattinen Raittiusliitto, joka tähänkin asti on tehnyt työtä käsikädessä puolueen kanssa, toivoo hartaasti, että yhteistyö edelleen säilyisi ja että yhteistyö laajenisi ja lujittuisi. Tässä mielessä toivotamme nyt kokoukselle mitä parhainta menestystä ja onnea 50 vuotta täyttäneelle Suomen sosialidemokraattiselle puolueelle. Samalla lausumme kiitokset siitä suuriarvoisesta työstä, mitä puolue on tehnyt koko Suomen kansan ja ennenkaikkea työväenluokan hyväksi.

15.000 Päivän Nuorta haluaa myöskin kauttani lausua sydämeliset tervehdykset nyt alkavalle puoluekongressille (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Pienviljelijäin neuvottelukunta saa nyt puheenvuoron Otto Marttilan kautta.

*Otto Marttila:* Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Minun kunniakas velvollisuuteni on esittää juhla vuotemme suurelle ja arvovaltaiselle puoluekokoukselle sos.-dem. pienviljelijäin neuvottelukunnan tervehdykset ja onnentoivotukset.

Suomen kansan pohjakerroksia edustaa 2 valtavaa pääryhmää, palkkatyöläiset ja pienviljelijät. On selvää, että demokraattisessa valtiossa vaalien aikana käy kiihkeä kamppailu näiden väestöryhmien sielusta. Neuvottelukuntamme tehtävänä on ollut muokata maaperää pienviljelijäväestön keskuudessa sosialidemokraattisille aatteille. Minun täytyy sanoa, että tämä tehtävä ei ole ollut helppo. "Maatalouskysymykset ovat niitä kaikkein visaisimpia kysymyksiä" sanoi eräs puolueemme keskeisimmistä talousmiehistä eräässä neuvottelukokouksessa. Neuvottelukuntamme voi tämän myös todeta. Taistelussa pienviljelijäin sielusta esiintyy erikoisesti kaksi muuta puoluetta, jotka kumpikaan eivät kaihdakaan käyttää taistelussa aivan moraalittomiakin keinoja. Sitäpaitsi tähän visaiseen kysymykseen eivät ole kaikki julkisen sanan käyttäjät puolueessamme vaivautuneet perehtymään, ja tuntematta pienviljelijäin sielun pohjavaikuttimia ovat käsitelleet sitä tavalla, josta vastustajamme ovat saaneet aseita meitä vastaan.

Neuvottelukunnan puolesta toivotan kokoukselle parhainta menestystä sen etsiessä keinoja sosialidemokraattisten aatteitten levittämistyössä ja erikoisesti myöskin tämän visaisen maatalouskysymyksen kohdalla. Käsitykseni on, että varmimmin on demokratia ja Suomen kansan tulevaisuus taattu, kun se tapahtuu



palkannauttijain ja pienviljelijäin yhteistyössä sosialidemokraattisessa puolueessa (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Pyydän luovuttaa puheenvuoron Kristillisen sos.-dem. liiton varapuheenjohtajalle Väinö Kivisalolle.

*Väinö Kivisalo:* Hyvät toverit! Liittomme puheenjohtaja professori Alanen oli aikonut esittää nämä meidän vaatimat tomat terveiset, mutta hän oli yliopisto tehtäviensä vuoksi estynyt viipymään täällä kokouksessa tähän asti ja pyysi minut puolestaan sanomaan ensiksikin, että liittomme kiittää ystävällisestä kutsusta saapua tähän arvovaltaiseen kokoukseen ja toiseksi liittomme kiittää ei ainoastaan puoluetoimikuntaa, vaan puolueemme piirijärjestöjä ja sanomalehtiä ja kaikkia puolueemme elimiä siitä luottamuksesta ja ystävyydestä, mitä meille on osoitettu, sekä myöskin puoluetoimikuntaa taloudellisesta avusta. Liittomme toivottaa puoluekokouksen työlle parhainta menestystä ja tässä mielessä uskoo, että tämä kokous kykenee viemään puoluettamme eteenpäin sen nyt alkavalla toisella 50-vuotiskaudella (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Suomen Pien vii j eli jäliitto, Johannes Nykäsenoja.

*Johannes Nykäsenoja:* Herra puheenjohtaja! Kiittäen ystävällisestä kutsusta osallistua sosialidemokraattisen puolueen juhlapuoluekokoukseen on minulla suuri kunnia ja ilo Suomen Pienviljelijäin Liiton liittotoimikunnan puolesta lausua mitä vilpittömin onnittelu puolivuosisataiselle työväen puolueelle. Olen vakuuttunut siitä, että liittoomme kuuluvat pienviljelijät osoittavat suurta kiitollisuutta sen työn johdosta, jota juhliiva puolue on tehnyt maamme pienviljelijäväestön hyväksi.

Lyhyestä olemassaoloajastaan huolimatta on Suomen Pienviljelijäin Liittoon liittynyt n. 340 pienviljelijäosastoa kommunistien hallitsemasta Pienviljelijäliitosta. Nämä edustavat lähes 20.000 järjestynyttä pienviljelijää, mikä merkitsee sitä, että valtaosa Pienviljelijäin Liiton alaisesta Etelä- ja Keski-Suomen kanta-jäsenjoukosta on jättänyt kommunistien hallitseman Pienviljelijäliiton.

Suomen Pienviljelijäin Liittoa ilahduttaa erikoisesti se, että kokoontunut puoluekokous tulee todennäköisesti hyväksymään pienviljelijäin taloudellisten etujen mukaisen maatalouspoliittisen ohjelman, jota liittommekin pyrkii toteuttamaan. On totta, että maatalous ei kykene kilpailemaan teollisuustuotannon kanssa, ja yhteiskunnan on sitä tavalla tai toisella tuettava, mutta

tämä tuki on pyrittävä jakamaan toisella tavalla kuin aikaisemmin. Olisi siirryttävä vanhalta tukipalkkiolinjalta kokonaistuentopalkkiolinjalle, jotta pienviljelijät pääsisivät siitä osalliseksi.

Samalla kun Suomen Pienviljelijäin Liitto onnittelee juhlijaa puoluetta, niin samalla se toivoo, että yhteistoiminta maamme vähäväkisen pienviljelijäväestön taloudellisen aseman parantamiseksi tulisi sekä puolueen että liittomme välillä lujittumaan (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Työväenyhdistysten Keskusliitto, Arvo Länsimies.

*Arvo P. Länsimies:* Arvoisa puheenjohtaja! Arvoiset kokousedustajat! Työväenyhdistysten Keskusliiton edustajana minulla on kunniakas velvollisuus kiittää kutsusta saapua tähän arvovaltaiseen juhla kokoukseen, jonka työlle toivotan mitä parhainta menestystä. Samalla haluan kiittää sydämellisesti sosialidemokraattista puoluetta siitä myötämielisyydestä ja arvokkaasta moraalista tuesta, jota se nuorelle liitolle on sen vaikean alkutai-paleen aikana osoittanut. TK rohkenee odottaa myöskin tätä tukea perusjärjestöiltä siten, että nämä lukuisasti yhtyisivät yhteistoimintaan TK:n kanssa. Tällä tavalla on mahdollista saavuttaa nopeammin ja täydellisemmin ne päämäärät, jotka TK:lle perusjärjestöjen taloudellisenä keskusjärjestönä on asetettu taistelussa yhteisten suurten päämäärien hyväksi (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Työväen Matkailuliitto, toveri Louhikko.

*E. K. Louhikko:* Toveri puheenjohtaja! Arvoisa kokous! Työväen Matkailuliitto ja sen sisärjärjestö Kansan Matkatoimisto pyytävät kiittää kutsusta ja toivottavat sosialidemokraattisen puolueen kokoukselle ja sen vastaiselle toiminnalle parhainta menestystä. Hyvää jatkoa ja kiitos kutsusta (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Työväen Kustannusliikkeiden Liitto, Visa Kivi.

*Visa Kivi:* Sosialidemokraattisten sanomalehtien kustantajain järjestö, Työväen Kustannusliikkeiden Liiton varapuheenjohtajana pyydän kiittää puoluettoimikuntaa siitä, että Työväen Kustannusliikkeiden Liitto on saanut kutsun tähän puolueen juhla kokoukseen. Minä pyydän toivottaa tälle kokoukselle parhainta menestystä, ja toivon, että lehdistömmekin asia tulee tämän kokouksen hyväksymien päätösten mukaisesti hoidetuksi, toisin sanoen, että lehdistömmekin tulee kulkemaan eteenpäin yhtä rinnan koko sosialidemokraattisen työväenliikkeen kanssa (Suosionosoituksia).

*Puheenjohtaja:* Yhteismainos, Janne Hakulinen.

*Janne Hakulinen:* Herra puheenjohtaja! Hyvät puoluetoverit! Minä tuon tälle kokoukselle sodan jälkeen syntyneiden työväenliikettämme palvelevien eräiden järjestöjen sekä yhtiöiden tervehdyksen.

Sodan jälkeen syntyi välttämätön tarve järjestää keskitetysti eräitä asioita uudella tavalla, ja näin syntyi Yhteismainos Oy., jonka ympärille myöhemmin perustettiin eri järjestöjä. Yhteismainos Oy:n tehtävänä on mainonnan ja propagandan edistäminen, Kansan Pika-arpajaisten tehtävänä on varojen hankinta ja Psyko-Työ Oy:n tehtävänä on ollut mielipidetutkimusten suorittaminen, Työväen Ohjelmapalvelun tehtävänä on ollut työväen juhlien tason kohottaminen ja Kansan Elokuva Oy:n tehtävänä on ollut elokuva-asioiden hoitaminen. Meidän tehtävänämmä näissä järjestöissä ja yhtiöissä ei ole luoda aatteita, vaan meidän tehtävämme on näiden aatteiden edistäminen. Omalta osaltamme yritämme tällä tavalla palvella kokonaista työväenliikettä. Minä toivotan kokoukselle parhaita menestystä tärkeässä työssään (Suosionsoituksia).

Pöytäkirjaan merkitään vielä seuraava puoluekokoukselle jätetty kirjallinen tervehdys:

"Karjalainen sosialidemokraattinen siirtoväki tahtoo lausua parhaat onnentoivotuksensa alkavan puoluekokouksen työlle. Siirtoväen kohtalo muistuttaa monessa suhteessa puolueemme alkuaikoina vallinnutta tärkeintä yhteiskuntapoliittista kysymystä, torpparikysymystä. Silloin n. neljäs osa kansastamme oli melkein alituisesti hädän, oman kodin ja siihen liittyvän toimeentulon menetyksen uhan alaisena. Porvarillisten piirien luokkaitsekkyyden takia kysymys saatiin ratkaistuksi myönteiseen suuntaan vasta katkeran kansallissodan jälkeen. Huomattava osa 450.000 henkeä käsittävästä siirtoväestä on vielä nyt 10 vuoden kuluttua vailla omaa asuntoa ja vakinaista toimeentuloa. Sen vuoksi, edistääksemme meille tärkeän asutuskysymyksen ratkaisua, on tästä asiasta jätetty kokouksen käsiteltäväksi aloite, jolle toivomme myötämielistä ratkaisua. Myöskin menetettyjen työväentalojen korvausvarojen käyttöä koskevassa asiassa on tehty esitys, jonka tarkoituksena on päästä irti nykyisestä kuolleesta kohdasta, jolloin varoja ei käytetä riittävästi siirtoväen sos.-dem. järjestötoiminnan elvyttämiseksi. Kun meidän käsityksemme on, että siirtoväen puolue toiminnan elvyttäminen tapahtuu hyvin monissa paikoissa maamme parhaiten sen entisten jär-

jestöjen toimintakykyiseksi saattamisen kautta, toivoo siirtoväki, että sen esitys tässäkin suhteessa huomioitaisiin. Me olemme nähneet, että maassa vallitsevaa asuntopulaa on ryhdyttävä erikoistoimenpiteillä ja -kustannuksilla poistamaan. Senvuoksi siirtoväen oma-aloitteisuutta tässäkin suhteessa olisi kaikin tavoin tuettava. Puolueen voiman vahvistaminen on kaiken vähävaraisen kansan elinehtojen paranemisen perusedellytyksiä. Senvuoksi me toivoisimme, että puoluekokouksen päätökset kaikin tavoin helpottaisivat siirtoväen pyrkimyksiä tässäkin suhteessa. Vielä kerran parhainta menestystä työllenne.

31/10. -49 Karjalan työväen ja pienviljelijäin valtuuskunta E. Pusa.

*Puheenjohtaja:* Kiitän niistä tervehdyksistä, joita kutsuvieraiden taholta on edustajakokoukselle esitetty. Toivon yhteistyön järjestöjemme välillä kehittyvän ja jatkuvan yhä kiinteämpään suuntaan.

### **Puoluekokouksen valiokunnat.**

*Puheenjohtaja:* Puoluetoimikunta esittää valittavaksi asioita valmistamaan ne valiokunnat, jotka mainitaan monistetun esitysvihon sivulla 7. Näitä valiokuntia on kaikkiaan 7. Hyväksyttyneen, että 7 valiokuntaa asetetaan.

Hyväksytään puoluetoimikunnan ehdottamat valiokunnat.

### **Järjestävä valiokunta.**

*Puheenjohtaja:* Järjestävään valiokuntaan tulevat puheenjohtajat, sihteerit ja 3 lisäjäsentä. Lisäjäseniksi ehdotetaan Niilo Lamminmäki Pihlajavedeltä, Kaarlo Rodgn Vaasasta ja Jorma Tuominen Hyvinkäältä. Puheenjohtajana Skog.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Äänestysvaliokunta.**

*Puheenjohtaja:* Äänestysvaliokuntaan Oiva Korsi Turusta, Kerttu Hamnell Kotkasta, Lauri Lehojärvi Kannuksesta, Johannes Ekman Ruotsalaisesta Työväenliitosta ja Heikki Pesonen Kemistä. Puheenjohtajana Korsi.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Menettelytapavaliokunta.**

*Puheenjohtaja:* Menettely tapa valiokuntaan Paavo Kivi Helsingistä, Erkki Lindfors Tampereelta, Oskari Lyytikäinen Turusta, Juho Lukkarinen Iisalmesta, Viljo Vuorinen Seinäjoelta ja puoluetolimikunnan edustajana Väinö Leskinen. Puheenjohtajana Paavo Kivi.

Puoluetolimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Valistusasiainvaliokunta.**

*Puheenjohtaja:* Valistusasiainvaliokuntaan Iivar Lumikero Toriosta, Paavo Virtanen Kiskosta, O. E. Vainio Janakkalasta, Impi Karvonen Uimaharjusta, Lassi Lassila Pietarsaaresta, Väinö Tikka-oja Ilmajoelta, Aimo Rimpinen Tampereelta ja puoluetolimikunnan edustajana Martta Salmela-Järvinen sekä asiantuntijoina Armas D. Siimes ja Veikko Puskala Helsingistä. Puheenjohtajana Lumikero.

Puoluetolimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Ohjelma valiokunta.**

*Puheenjohtaja:* Ohjelmavaliokuntaan Juhani Paasivirta Turusta, Niilo Saavalainen Rovaniemeltä, Sulo Mäkinen Jämsästä, Vilho Rantanen Porista, A. Huuhtanen Imatralta, Pekka Railo Helsingistä ja puoluetolimikunnan edustajana Unto Varjonen. Puheenjohtajana Juhani Paasivirta.

Puoluetolimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Talous- ja raha-asiainvaliokunta.**

*Puheenjohtaja:* Talous- ja raha-asiainvaliokuntaan Väinö Tanner Helsingistä, Toivo Hagman Ruotsalaisesta Työväenliitosta, Jussi Sihvonen Jyväskylästä, Armas Lautiainen Joutsenosta, Veikko Salomaa Savonlinnasta, Eino Nissinen Joensuusta ja puoluetolimikunnan edustajina Penna Tervo ja Emil Skog Helsingistä sekä asiantuntijana Eero Kaukinen Helsingistä. Puheenjohtajana Väinö Tanner.

Puoluetolimikunnan ehdotus hyväksytään.

### **Tarkistusvaliokunta.**

*Puheenjohtaja:* Tarkistusvaliokuntaan puheenjohtajana Emil Skog Helsingistä, K. V. Syrjänen Tampereelta, Toivo Mansner Lauritsalasta, Aaro Mäkelä, Helinä Halava ja Akseli Valta Helsingistä sekä puoluetoimikunnan edustajana Väinö Leskinen Helsingistä.

Puoluetoimikunnan ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

*Puheenjohtaja:* Pyydän puheenjohtaja Syrjästä tulemaan puheenjohtajan paikalle.

K. V. Syrjänen ryhtyy johtamaan puhetta.

### **Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vuosilta 1946—1948.**

*Puheenjohtaja:* Tämän jälkeen seuraa esityslistalta asia n:o 8: Puoluetoimikunnan toimintakertomukset vuosilta 1946—1948.

Tähän on ensimmäisen puheenvuoron pyytänyt puoluesihtööri Leskinen.

*Leskinen:* Arvoisat puoluekokousedustajat! — Minun tarkoitukseni ei ole suinkaan rajoittaa kenenkään puhevapautta. Kiinnittäisin vain huomiota siihen, että esim. tämän vuoden tapahtumat tulevat käsiteltäväksi kahdenkin alustuksen pohjalla poliittisen tilannekatsauksen yhteydessä. Silloin esitetään sekä puoluetoimikunnan että hallituksen puolesta katsaus menneeseen aikaan kuin myös juuri tähän nykyhetken tilanteeseen, jotenka ei pitäisi siis tämän kohdan yhteydessä käyttää tarpeettomia puheenvuoroja, sikäli kuin ne koskevat tilannetta yleensä. Esittäisin sellaisen toivomuksen, että keskityttäisiin nyt siihen, mitä on sanottu kertomuksissa, ja jos niissä on jonkinlaisia virheellisyyksiä, niin oikaistaan ne, ja sillä tavalla päästään joutuisammin eteenpäin.

*Puheenjohtaja:* Hyväksyttäneen käsittelyjärjestykseksi, että ensin suoritetaan yleiskeskustelu ja sitten mennään kohta kohdalta, siten että puheenjohtaja lukee otsikot?

Hyväksytään.

*Puheenjohtaja:* Yleiskeskustelu alkaa. Halutaanko puheenvuoroja yleiskeskustelussa? — Yleiskeskustelu on päättynyt.

Seuraa vuoden 1946 toimintakertomus.

Kohdat: I. Yleiskatsaus: 1. Yleistä, 2 Talouspoliittisen tilan-

teen kehitys, 3. Suhtautuminen hallitukseen, 4. Eduskuntatyöskentely, 5. Suhtautuminen muihin puolueisiin, 6. Puolueen asema, II: Puolueen päätösvalta- ja toimenpanoelimet: 1. Ylimääräinen puoluekokous, 2. Puolueneuvosto, 3. Puoluetoimikunta, 4. Puoluetoimikunnan apuelimet, 5. Puoluetoimisto, III: Järjestö- ja kasvatustoiminta: 1. Yleistä, 2. Piirijärjestöt, 3. Piirisihteerien neuvottelupäivät, 4. Matka-asiamiehet, 5. Puolueosastot ja jäsenistö, 6. Puolueasiamiesverkosto, 7. Tiedoitustoiminta, 8. Propagandatoiminta, Tilasto TS-päivistä, 9. Kasvatustoiminta, hyväksytään keskustelutta.

#### **IV. Puolueen lehdistö: 1. Sosialidemokraattiset sanomalehdet.**

##### **Keskustelu:**

*Laakso:* Toimintakertomuksessa tällä kohtaa ei ole muuta kuin kuiva sanonta lehdistön olemassaolosta ja niiden toimittajista ja niistä muutoksista, mitä henkilökuntaan nähden on tapahtunut. Mielestäni on tämä se paikka, millä kohtaa voitaisiin arvostella myöskin lehdistömme toimitustapaa. Olenkin pyytänyt puheenvuoron juuri siinä mielessä, että tässä keskusteltaisiin laajemmin siitä, onko puolueen lehdistömme ollut tehtävänsä tasalla.

Mehän tiedämme jo kaikki, että puoluelehdistömme asema on verrattain heikko taloudellisesti, jotenka me emme voi siltä mahdolluttomia vaatia. Mutta järjestötyössä on tullut huomaamaan useasti, että puolueemme lehdistö, etenkin maaseutulehdistö, ei ole kulkenut kaikilta kohdiltaan puolueemme periaatteita seuraten. Lehtien toimintatapa ei ole ollut kaikissa suhteissa puolueemme hengen eikä periaatteiden mukaista.

Nykyään valitetaan maaseutulehdistössä tilanpuutetta ja tottahan se lieneekin. Jos siivilöimme jotenkin sitä ainesta, miten lehdet käyttävät sivujaan, niin tulemme huomaamaan ensinnäkin sen, että järjestötoiminnalle ollaan hyvin jäykkiä antamaan tilaa puoluelehdistössä. Tällaiset järjestötoimintaa koskevat asiat ovat usein taka-alalla ja mahdollisimman vähäpätöisellä tavalla tuotu esille. Siihen on syylistynyt maaseutulehdistömme ohella myöskin pää-äänenkannattaja.

Työläisnuorisokysymykselle on omistettu kovin vähän tilaa sen periaatteellisen toiminnan selvittelyä varten, niinkuin myös sen järjestötoiminnan tukemiselle. Tämä on sitäkin valitettavampi seikka, koska monet muut lehdet pyrkivät ottamaan palstoilleen nykyään hyvin kärkeästä myös työläisnuorisoa koskevia kysymyksiä.

Valitetaan, että on toimittajien puutetta työväestön lehdistössä, ja tottahan se lieneekin. Puolue ei olekaan riittävästi mielestäni kiinnittänyt huomiota uusien toimittaj avoimien kasvattamiseen työläislehdille. Se on joutunut ottamaan toimitustyöhön miehiä ns. pystymetsästä ja jopa niitä on virtaillut porvarilliselta linjaltakin, eikä näin ollen voida vaatia lehdiltä täydellistä työväenhenkistä toimitustapaa. Mutta jos joudun ruoskimaan jonkun verran lehdistöä, niin valittaen täytyy ruoskia myös puolue-tovereita siellä laajalla työskentelykentällä. Liian paljon annetaan kaikki taloudellinen tuki ns. pitäjänlehdille.. Niinpä kaikki paikkakunnalliset ilmoitukset kiikutetaan näihin pitäjälehtiin, ja viedään työ omilta lehdiltä. Onpa hyvin punaisia kuntia meidänkin piirimme alueella, joiden maksullisia ilmoituksia ei nähdä työväen lehdistössä koskaan, mutta sen sijaan ne ovat viimeistä piirtoa myöten näissä porvarillisissa pitäjänlehdissä. Jos tällainen suunta saa jatkua edelleen työväen keskuudessa laajalla työkentällä, niin me näin syömmme tuon taloudellisen pohjan omien lehtiemme alta.

Toivoisin siis lopuksi, että puoluetoimikunta entistä valppaammin seuraisi myös maaseudulla ilmestyviä puoluelehtiä ja samalla kiinnittäisi huomiota siihen toimintaan, mitä pitäjänlehdet harjoittavat puolueemme keskuudessa.

Puoluesihteri Väinö Leskinen: Toveri Laakso äskeisessä puheenvuorossaan pani sormensa hyvin kipeälle kohdalle meidän puolueemme toiminnassa. Minä en tällä tarkoita sitä, että jokainen hänen väittämänsä pitäisi paikkansa, mutta on varmasti yleinen totuus se, että meidän lähiaikoina pitää pystyä hyvin voimakkaaseen ponnistukseen, jotta me saisimme varsinkin eräät lehtemme ylös siitä aallonpohjasta, johon ne sekä taloudellisesti että siitä johtuen myös sisältönsä puolesta ovat joutuneet.

Kaikki pohjolasta tulleet edustajat tietävät hyvin, minkälainen tilanne on Pohjolan Työn kohdalla. Pohjanmaan puolueoverit tietävät, kuinka tuskallista on Pohjanmaan Kansan ympärillä toimiminen, jopa Sosialistinkin asema on hyvin vaikea, eikä suinkaan se ole niin helppoa Jyväskylässä, Kuopiossa, Joensuussa tai muuallakaan. On hyvin harvoja lehtiyhtymiä itseasiassa, joiden asema on hyvä ja joihin voidaan luottamuksella katsoa.

Minä en halua puuttua siihen kritiikkiin, mikä kohdistettiin siihen, että lehdet eivät anna riittävästi tilaa järjestöjen äänelle. Minä luulen, että siihen löytyy aivan pätevät selitykset asianomaisten päätoimittajienkin taholta. Mutta jos siinä suhteessa



esiintyy jonkinlaisia väärinorientoitumisia, niin on vain paikallaan, että keskustelua tästä asiasta käydään. Mutta mitä toimitajavoimien epäpätevyyteen ja puutteelliseen koulutukseen tulee, niin minä haluan kyllä jyrkästi torjua sen käsityksen, että puolue-toimikunta olisi jollakin tavalla laiminlyönyt huolehtia tästä asiasta. Me olemme Työväen Sanomalehtimiesliiton kanssa yhteisymmärryksessä erityisesti viime aikana yrittäneet huojentaa tätä tilannetta, ja todellakin tarjota toimituksille ja puolueväelle maakunnassa tilaisuuden lähettää tänne koulutettavaksi hyviä kykyjä. Me järjestimme jopa kurssitkin. Mikä oli lopputulos? Suurella kalastamisella saatiin kuusi nimeä tietoomme. Eihän tämmöisellä voimalla — ja nämäkin ovat tavallaan toimitukseen kiinnitettyjä henkilöitä — voida siten lähteä liikkeelle ja järjestää suuria kursseja. Pitäisi päästä vähintään siihen, että olisi yksi edustaja jokaisesta lehtiparista tai jokaisesta lehdestä. Minä vakuutan, että meidän puolue-toimistomme ja puolue-toimikuntamme taholla on tätä kysymystä yritetty kovin perusteellisesti seurata mm. siten, että on käyty lehtien toimituksissa ja lähetetty sinne asiantuntijoita. Mutta ikävä totuus on se, että maakunnasta ei nouse pystymetsästäkään väkeä, jolla olisi harrastusta kohottaa kirjoituksensa sille asteelle, että he suorastaan astuisivat opinpolulle ja tulisivat sitä kautta lehtimiehinä työväenliikkeeseen mukaan. Meidän täytyy Sosialidemokraattiinkin joskus ottaa sivulta väkeä vain sen vuoksi, että lehdet saataisiin pyörimään. Minä vakavasti siirtäisin puolue-toimikunnalle osoitetun moitteen järjestöjen itsensä harteille ja tehtävän niiden harteille, jotka ovat kiinnostuneita meidän puoluelehtiemme toimitustason kohottamisesta. Täytyy kohdistaa huomio nuoriin naisiin ja miehiin, joilla on taipumusta kirjoitella. Ne pitäisi ohjata lehtien piiriin.

Nythän Työväen Sanomalehtimiesliitto — siitä on kauan ollut puhetta ja minä kernaasti annan siitä kunnian sanomalehtimiesliitolle — on kärkkynyt tuota 1 miljoonaa meiltä, ja se on sen saanut. Rahaston varoja voidaan myöntää juuri sellaisille kyvyille, jotka maakunnasta löydetään ja joista voidaan kasvattaa sanomalehtimiehiä. Pitäkää huoli siitä, arvoisat edustajat, että missä vain tapaatte hyvää kynänjälkeä, ottakaa se hoiviinne ja kuljettakaa se lehtien piiriin ja sitä kautta puolueen kouluihin — kyllä me omalta kohdaltamme olemme valmiit sitä kehitystä edelleen ohjaamaan.

*Laavola:* Saamani evästyksen perusteella haluan tuoda tässä esille Lahden sos.-dem. kunnallisjärjestön toivomuksen. Se on kiin-

nittänyt huomiota siihen valitettavaan seikkaan, ettei paikkakunnalla ole omaa puoluelehteä. Lahtihan on nopeasti kehittyvä ja nouseva kaupunki. Puolueen pää-äänenkannattajassa on kyllä oma Lahden osasto, joka tulee jokaisen päivän lehdessä kaupungin lukijoille ja tilaajille, mutta tämä on liian vähän. Meidän kunnallisjärjestömme antoikin minulle sellaiset evästyksset, että olisi pyrittävä saamaan tälle paikkakunnalle pma lehti, taikka jollei siihen ole mahdollisuutta, niin olisi pyrittävä siihen, että Lahden osastoa puolueen pää-äänenkannattajassa saataisiin laajennetuksi riittävästi. Järjestöväelle ja yleensä paikalliselle elämälle varautuisi siinä siten suurempi mahdollisuus tuoda asioita esille.

Puoluelehtien sisältöön olisi minullakin vähän sanottavaa. Sallittaneenkin minun muutamalla sanalla kosketella erästä seikkaa.

Minä tarkoitan siirtolaisten kysymyksiä. Minä tahtoisin sanoa vain lyhyesti sen, että puolueemme lehdistö ei ole valitettavasti riittävästi kiinnittänyt huomiota näiden kysymysten hoitamiseen, vaan ne ovat jääneet määrätyn lehden, Karjalan, hoidettaviksi. Ja tämä on minusta valitettava seikka, sillä Karjalasta yksinään on muodostunut siirtoväen äänenkannattaja, jota asemaa minä en ainakaan puolestani olisi sille toivonut.

*Haapasalo:* Minusta tuskin toveri Laakson esittämä ajatus siitä, ettei puolueen lehdistö anna riittävästi tilaa meidän omille asioillemme ja erikoisesti nuorison asioille, pitää paikkaansa kaikkiin lehtiin nähden. Minusta tuntuu myöskin, että toveri Laaksolla tuskin on ollut mahdollisuuksia joka päivä seurata kaikkia lehtiä ja lausua näin ollen kokonaisuudessaan lehdistölle tällaista syytettä kuin tuli esitetyksi.

Minä myönnän sen, että meidän lehdistömme toimitusvoimat eivät läheskään kaikkialla ole vastanneet asetettuja toiveita. Syy siihen sodan jälkeen on ollut aivan luonnollinen sen tähden, että suuri osa meidän lehdistöämme on siirtynyt 3-päiväisistä lehdistä 6-päiväisiksi. Lehdistä on ollut tavallista suurempi toimitusvoimien tarve ja tämän vuoksi on jouduttu ottamaan toimitusvoimia myös porvarillisista lehdistä.

Minä en aivan täydellisesti hyväksy puoluesihteerin Leskisen lausuntoa siitä, että puolueen taholta olisi tehty kaikki mahdollinen toimitusvoimien kasvattamiseksi. Minusta tuntuu, että tähän suuntaan on vasta viime vuoden aikana kiinnitetty erikoista huomiota. Meillä on valitettavan pitkän ajan lyöty laimin tämä erinomaisen tärkeä asia.

Kun minä pelkään, ettei täällä tule esiintymään lehtien talouspuolen voimia, niin haluaisin tässä yhteydessä kiinnittää myös siihen puoleen huomiota.

Me täällä juhlanäyttelyssä havaitsimme mm. kohdan, jossa selvitettiin, kuinka edistysmielinen osuuskauppaliike on syntynyt sosialidemokraattisen puolueen toimesta. Vuosien mittaan me lehdissä mukana olevat olemme harmiksemme havainneet kuitenkin, ettei edistysmielinen osuuskauppaliike enää viime vuosina ole jaksanut muistaa tätä tosiasiaa siinä mielessä kuin me toivoisimme. Monet edistysmieliset osuuskaupat ovat mm. ilmoittelussaan siirtyneet sellaiselle linjalle, että ne tukevat paljon voimakkaammin porvarillista lehdistöä kuin meikäläistä. Meidänkin omalla alueellamme on osuuskauppa, joka ilmoittaa yhdessä työväenlehdessä, mutta samanaikaisesti kahdessa ja kolmessa porvarillisessa lehdessä. He viittaavat siihen, että he ovat puolueettomia ja toimivat liikeperiaatteiden pohjalla. Viimeksimainittu väittämä ei pidä läheskään aina paikkaansa. Voidaan olla vakuuttuneita siitä, että näiden liikkeiden ostajakunta sittenkin suurimalta osaltaan lukee työväen lehtiä ja sosialidemokraattisia sanomalehtiä.

Toivoisin, että puoluetoverit kaikkialla kiinnittäisivät tähän asiaan huomiota ja toimiessaan osuuskauppojen johtoeleimissä koettaisivat vaikuttaa tämän ilmoittelusuunnan muuttamiseen meille edullisemmaksi. Lehdet ovat ennen kaikkea sidottuja taloudellisiin kysymyksiin. Ei voida odottaa lehdeksi, jolla on huonot ilmoitustulot, että se ilmestyisi suurikokoisena ja että sillä olisi kylliksi päteviä toimitusvoimia.

Me olemme myöskin joutuneet nykyisen hallituksen aikana toteamaan, että valtiovallan ilmoittelu ei ole kannattanut sellaisessa määrässä meikäläisiä lehtiä kuin olisi ollut toivottavaa.

*Puheenjohtaja:* Eräiden järjestelyasioiden vuoksi aloitamme aamiaistaon nyt, joka oli suunniteltu alkavaksi kello 13, ja kokousta jatketaan täsmälleen kello 14.30.

Kokous ottaa aamiais tauon kello 11.53.

Kokousta jatketaan kello 14.30.

Puheenjohtajana toimii edelleen K. V. Syrjänen.

Valiokuntien asiantuntijajäsenet.

*Puheenjohtaja:* Puoluesihteeri Leskinen ehdottaa, että valittai-

siin vielä asiantuntijaksi ohjelmavaliokuntaan pienviljelijäin edustajana toveri Eeno Pusa. Hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

*Puheenjohtaja:* Ja edelleen, että talousvaliokuntaan asiantuntijajäseneksi valittaisiin toveri Valter Kuusela. — Hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

### **Toimintakertomusten käsittely jatkuu.**

*Puheenjohtaja:* Jatkamme keskenjäänyttä keskustelua toimintakertomuksesta. Esillä on, kuten muistetaan, puoluelehdistö.

Keskustelu jatkuu:

*Visa Kivi:* Hyvät puoluetoverit! — Täällä toveri Laakso jo aamupäivällä esitti eräitä arvostelun sanoja lehtiolojamme kohtaan. Hän m.m. huomautti siitä, ettei työläisnuorisoliike, työläisnuorison riennot ole saaneet riittävästi sijaa lehdistömme palstoilla. Päätoimittaja Haapasalo puolestaan jo torjui tämän väitteen paikkansapitävyyden oman lehensä kohdalta, ja minun nähdäkseni ei ainakaan puoluetoimikuntaan ole syytä kohdistaa täällä arvostelun sanoja. Se on koettanut työläisnuorison tarpeita tässä suhteessa tyydyttää. Mehän tiedämme, että se on julkaisuttanut Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan kautta jo vuosikymmenet työläisnuorison omaa äänenkannattajaa "Työläisnuorisoa", joka vuodesta toiseen on tuottanut varsin suuria taloudellisia tappioita. Tänä vuonna on tehty voimakas yritys tämän lehden levittämiseksi yhäkin laajempiin työläisnuorisopiireihin. Niistä noin 30 asiamieskokouksesta, jotka Kustannusosakeyhtiö Kansanvalta tänä vuonna järjestää ja on jo osittain järjestänytkin, pidetään 15—16 — en muista tarkkaa lukua — yksinomaan "Työläisnuoriso" lehden levittämisen merkeissä.

Mitä sitten tulee tuohon Lahden lehtiasiaan, niin Lahti on myönnettävästi se paikkakunta, joka on ilman sosialidemokraattista lehteä, ja joka kipeimmin tällaisen lehden tarvitsee. Mutta valitettavasti on todettava, että tämä oman lehden perustaminen Lahteen kohtaa vielä suuria taloudellisia vaikeuksia eikä toisaalta ole niinkään helppoa saada aikaan uutta kirjapainoa. Olemme nähneet, kuinka vaikeata on ollut saada välineistöä edes meidän nykyisiin toiminnassa oleviin kirjapainoihin. — Se siitä.

Mitä itse lehti-asiaan tulee, niin puoluetoimikunnan kertomussissahan tähän asti on ollut lehtiasiaa esitys vain siinä muodossa, että pöytäkirjaan on liitetty Kustannusosakeyhtiö Kansan-

vallan toimintakertomukset. Kun nämä toimintakertomukset sisältävät paljon puoluekokouksen kannalta merkityksellisiä asioita, niin on katsottu asianmukaiseksi jättää tämä kertomus pois pöytäkirjasta täsfeides ja sen sijaan puoluetoimikunta on pyytänyt minua antamaan lyhyen selostuksen lehdistöstämme yleensä, sen viimeaikaisesta toiminnasta ja sen nykyisestä asemasta.

Kiinnitän muutamalla sanalla ensinnäkin huomiota lehdistömme levikkiin ja ilmoituksiin.

Maamme talouselämän kehitys viime ja kuluvan vuoden aikana, jonka tunnusomaisimpana piirteenä on ollut tavarapulan ja rahanrunsauden varsin nopea muuttuminen tavararunsaudeksi ja rahanniukkuudeksi, on selvästi kuvastunut myös 'sanomalehden kustannusalalla, työväen sanomalehtien kustantamisessa. Niinpä lehdistömme levikki, joka aikaisempina sodanjälkeisinä vuosina lisääntyi jatkuvasti ja hyvinkin tyydyttävästi, osoitti viime vuonna vain 4,1 %:n lisäystä. Tämän hetken levikkitilanteesta ei vielä ole käytettävissä tarkkoja tietoja, mutta voimme olla tyytyväisiä, jos vielä kuluvana vuonna vältymme levikin vähennykseltä.

Rahanniukkuus on lyönyt leimansa myös ilmoitusmarkkinoihin. Mainostettavien tavaroiden runsaudesta huolimatta ilmoitusten palstamillimetrimäärässä on esim. eräiden lehtiemme kohdalla kuluvan vuoden joidenkin kuukausien aikana havaittavissa suoranaista laskua.

Materiaalitalanne on sen sijaan kehittymässä parempaan suuntaan. — Raaka-aineita on paperia myöten rajoituksetta käytettävissä. Koneista ja tarvikkeista sen sijaan on jatkuvasti puutetta.

Sanomalehtipaperin kulutus, joka sodan jälkeen vuodesta toiseen on ollut säännöstelty, on nyt täysin vapaa. Hallituksemmehan teki, niinkuin muistetaan, tosin ehdotuksen säännöstelyn jatkamisesta lievennettynä, mutta valtalain käsittelyssä eduskunnassa tehtiin esitys tämän päätöksen kumoamisesta ja se tulikin kumotuksi viime tammikuussa.

Sanomalehtipaperin vapauttaminen säännöstelystä ei ole ainaakaan mainittavasti lisännyt sen kulutusta, päin vastoin Suomen Paperikonttorin myynti on jonkin verran vähentynyt. Mutta se johtuu siitä, että sanomalehdet eivät ole ostaneet paperia varastoon.

Sanomalehtipaperin hinta, joka on eräs varsin huomattava kustannuserä, vapautui niinikään säännöstelystä. Se tapahtui viime vuoden helmikuussa. Paperintuottajat nostivat heti hintoja 50 % :11a. Sen jälkeen hinnat nousivat uudelleen, mutta työväen kustannusliikkeiden edustajat eivät tällaista korotusta hyväksyneet, vaan

pyysivät uusia hintaneuvotteluja sillä seurauksella, että hinta putosi nykyiselleen. Tällä hinnalla saavat paperia kuitenkin ainoastaan vähintään kaksi kertaa viikossa ilmestyvät sanomalehdet.

Mitä sitten palkkoihin tulee, niin viime vuosi oli palkkarintamalla varsin rauhallinen. Kirjatyöntekijäin palkat kohosivat tuolla 5,5 %:n indeksikorotuksella kahdesti eli 11 %, ja muut palkat kohosivat myös vastaavasti. Työväen lehtien kustantamisessa aiheutui kustantajille pieni lisärasitus sikäli, että kirjaltajille oli annettava 4 viikon loma 10 vuoden palveluksesta iästä riippumatta. Aikaisemmin oli tällainen lomaetu annettava ainoastaan niille, jotka olivat täyttäneet 30 vuoden iän.

Kuluva vuosi on ollut palkkarintamalla vieläkin rauhallisempi. Tosin tuo rauha porvarillisten lehtien kohdalta häiriintyi pahastikin kirjaltajien lakon johdosta. Kirjaltajathan vaativat paitsi palkkojaan korotettavaksi, myöskin viikkopalkkajärjestelmää, ja SAK antoi heille lakkoluvan ainoastaan tuon viikkopalkkajärjestelmän puolesta. Tämä järjestelmä on ollut sosialidemokraattisissa kirjapainoissa käytännössä 30 vuotta ja siitä syystä ne jäivät lakon ulkopuolelle. Kirjaltajien palkat kuitenkin kohosivat keskimäärin 3 markalla tunnilta.

Mitä muihin huomattavampiin kustannuksiin tulee, niin on mainittava viime vuoden puolivälistä voimaantullut uusi postin-kuljetusmaksujen korotus. Nämä maksut nousivat 3-kertaisiksi ja ovat nyt 3 markkaa kilolta ja 30 penniä numerokappaleelta. Toinen huomattava lisäkustannus on ollut kansaneläkemaksujen ja lapsilisämaksujen nousu — niiden yhteismäärähän on 5 % kaikista maksetuista palkoista.

Mitä sitten tulee lehtiemme taloudelliseen asemaan ja suunnitelmiin sen parantamiseksi, niin voin mainita aluksi, että viime vuosi oli maaseutulehdillemme sodanjälkeisistä vuosista taloudellisesti kaikkein vaikein. Sanotun vuoden alusta toimeenpantu noin 40 %:n suuruinen tilaushintojen korotus osoittautui riittämättömäksi, minkä vuoksi oli toimitettava vielä toinen suunnilleen samansuuruinen korotus. Kun tämä voitiin toteuttaa vasta huhtikuun alusta ja kun lehtiemme tilausten suurimman osan yleensä muodostavat koko kalenterivuodeksi tehdyt tilaukset, ei tällä uudellakaan tilaushintojen korotuksella voitu lehdistömme taloudellista toimintaa edistää tarpeellisessa määrässä. Ilmoitusmarkkinain heikkous, johon edellä jo olen viitannut, ei myöskään antanut mahdollisuuksia tilaushintojen tarkistukselle. Vuoden 1948 aikana korotettiin ilmoitushintoja kerran ja siten saatiin

turvatuksi noin 20 %:n lisäys ilmoitustuloihin. Näin ollen ja kun monet kustannukset kohosivat, kuten jo olen maininnut, hyvin jyrkästi, oli menojen peittäminen tuloilla mahdollista vain suurimmissa lehdissämme tai niissä lehdissä, joiden siviilikirjapaino vielä oli tyydyttävässä määrässä suorituskyykyinen. Tapioillisten tilinpäätösten luku nousikin viime vuonna.

Menojaan radikaalisesti supistamalla sekä lainavarojen ja avustusten turvin ovat heikkoon taloudelliseen asemaan joutuneet lehtemme voineet tähän saakka jatkaa toimintaansa. Puolueen taholla on erityisesti viime vuodesta lähtien kiinnitetty vakavaa huomiota lehdistömme taloudellisiin vaikeuksiin ja valmisteltu toimenpiteitä niiden voittamiseksi. Näiden toimenpiteiden viimeisimpänä tuloksena on päätös yhtymän perustamisesta heikossa taloudellisessa asemassa olevien lehtiemme tukemiseksi. Yhtymä on jo aloittanut toimintansa.

Ne lehtemme, jotka nykyisin ovat vaikeassa taloudellisessa asemassa, ovat vuosikymmenien kuluessa monesti ennenkin joutuneet kamppailemaan taloudellisia vaikeuksia vastaan, jotka aina ovat tulleet voitetuksi. Varmaa on, että niin tulee nytkin tapahtumaan. Nämä lehdet ovat sitä paitsi meidän pienimpiämme, joten niiden jatkuvan toiminnan turvaamiseksi aina täytyy olla joku keino käytettävissä. Kokonaisuutena lehdistömme seisoo hyvin vankalla pohjalla ja tulee edelleenkin täysin täyttämään tehtävänsä yhä voimistuvan sosialidemokraattisen työväenliikkeen palveluksessa.

*Yrjö Kaarne:* Herra puheenjohtaja! Arvoisat edustajat! — Vanhan toimittajan korville tekee aina hyvää, kun hän kuulee puhuttavan lehdistöstä ja lehtiasiaista. Kuitenkin tässäkin asiassa on puolia, joita ei vielä ole riittävästi otettu huomioon.

Toveri Laakso aloitti tämän keskustelun vuoden 1946 toimintakertomuksen kohdalla. Jos muistelemme näitä aikoja, tiedämme, että lehtien asema oli äärimmäisen vaikea. Meillä oli ankara paperin säännöstely. Ja olivatpa näitä lehtiä toimittamassa silloin kutka hyvänsä, lehtiin mahtui vain määrätty määrä asioita. Tämä tilanne on taloudellisista syistä jatkunut vielä senkin jälkeen, vaikka paperinsäännöstely on poistettu. Meidän täytyy ottaa huomioon, että tässä näyttelevät taloudelliset tekijät huomattavaa osaa, ja jollemme pysty voittamaan näitä taloudellisia vaikeuksia, niin tilannetta kovin suuressa määrin ei voida parantaa.

Mitä tulee puoluetoimikuntaan, niin puoluetoimikunta ja puoluesihteri ovat, samoin kuin puolueen johtajat, suhtautuneet ver-

raten auliisti lehtimiehiä ja lehtiä koskeviin asioihin. Mutta kaikkia asioita täytyy hoitaa määrättyssä tärkeysjärjestyksessä. Me tiedämme, että puolueella on vuosina 1946, 1947 ja 1948 ollut suuri urakka järjestörintamalla. Tässä suhteessa puoluetuomikunta on saanut tavattoman huomattavia tuloksia aikaan. On selvää, että se on vaatinut myös rahavaroja, eikä silloin niitä rahavaroja ole voitu suuressa määrin käyttää muihin tehtäviin. Mutta sitä mukaa kuin tilanne järjestörintamalla on vakiintunut ja vahvistunut, puoluetuomikunta on yhä lisääntyvässä määrässä ryhtynyt kiinnittämään huomiota myöskin lehdistöä koskeviin asioihin.

Toveri Kivi äsken selosti niitä suunnitelmia, joita jo on ja jotka lähiaikoina tullaan panemaan käytäntöön.

Myös lehtimiesten kasvatusta on ryhdytty kehittämään ja lehtimiesten oloja parantamaan. Lehtialalle on vaikea saada riittävästi pätevää voimaa, jos lehtimiesten asema ja heidän mahdollisuutensa ovat niin suppeat kuin ne tähän saakka ovat monesti olleet. Mutta siinäkin suhteessa viime aikoina on tapahtunut ilahuttavaa kehitystä ja siitähän tulee lähinnä kiitos nykyiselle puoluejohdolle, joka on auliisti ja ymmärtämyksellä suhtautunut lehtimiehiin ja lehtiasiaan.

Minä en tämän pitemmälle tahdo kuluttaa puoluekokouksen aikaa. Tahtoisin ainoastaan Sosialidemokraattisen Sanomalehtimiesliiton puolesta vakuuttaa teille, hyvät toverit, että nykyinen puoluetuomikunta ja tämän puolueen puheenjohtaja ja puoluesihteri ovat varmasti yrittäneet tehdä kaiken, mikä tällä hetkellä on ollut tehtävissä, lehdistöme ja lehtimiesten hyväksi.

*Pohjanmaa:* Samalla kuin yhdyn kolleega Kaarneen sanoihin, minä haluaisin lisätä hänen selontekoonsa erinäisiä seikkoja.

Kun nyt eliminoimme pois nämä todellakin suuret ja vaativat tehtävät, joita puolueen johdolla on ollut, niin saattaa käsittää, että tulevaisuudessa meidän joka tapauksessa täytyy pyrkiä suurempiin päämääriin myöskin lehdistön suhteen. Täällä kokouksessa tuleekin esille erinäisiä kysymyksiä, jotka viittaavat siihen, että puolueen johdolla tässä suhteessa on asetettu päämääriä ja että niitä aiotaan ryhtyä toteuttamaan.

Minä haluaisin kuitenkin olla hiukan eri mieltä toveri puoluesihterin kanssa siitä, onko puolue täyttänyt tähän asti tehtävänsä esim. sanomalehtimiesten kasvatuksen suhteen. Tämä kysymyshän on kaiken aikaa ollut varsin kiperä ja sitä on silloin tällöin myös pohdittu, vieläpä sen suhteen on tehty jonkinlaisia suunnitelmiäkin, mutta niiden toteuttaminen on ollut verrattain



vähäistä. Käytännössähän nykyisin supistuu sanomalehtien toimittajien kasvattaminen siihen, että puolueen pää-äänenkannattajaan lähinnä otetaan 6 kuukauden ajaksi harjoittelijoita, joille tuona aikana opetetaan erinäisiä teknillisiä puolia sanomalehtimistyössä. Kun tämä 6 kuuden harjoittelu aika, joka sinänsä on suhteellisen lyhyt, päättyy, nousee vastaleivotulle harjoittelijalle kysymys, mitä tehdä tämän jälkeen? Useimmiten on asian laita niin, että häntä ei voida kiinnittää pää-äänenkannattajaan. Jos me kiinnittäisimme sinne kaikki harjoittelijat, jotka siellä käyvät tuon 6 kuukauden kurssin, niin meillä pian nousisi pää-äänehkannattajan toimittajamäärä varsin kunnioitettavaan lukuun. Maa-seudulla niinkään ovat yleensä toimittajain tuolit täynnä. Tällöin 6 kuukautta harjoittelijana ollut toimittaja joutuu tuuliajolle, hän ottaa jonkun paikan mahdollisesti puolueen tehtävissä, menee piirisihteeriksi tai muihin sinänsä tärkeisiin tehtäviin, mutta nimenomaan sanomalehtialalla hänestä ei ole hyötyä eikä hän voi kehittää itseään eteenpäin.

Nyt sellaiset kurssit, joita tänä syksynäkin on suunniteltu ja jotka valitettavasti menivät myttyyn, ovat sinänsä hyviä ja kaiken kiitoksen ansaitsevia. Se seikka, että tämän syksyisestä kurssista ei tullut mitään, on luvalla sanoen lievänlainen skandaali meille lehtimiehille, jotka emme osaa sitä tarpeellisella tavalla käyttää hyväksi. Jonkinlaisena puolustuksena kuitenkin on se, että näiden kurssien edellä olivat juuri samantapaiset pitemmät kurssit ja ainakin täältä Sosialidemokratista pari meidän nuorempaa toimittajaamme osallistui tällaiseen kurssiin eikä ollut sen jälkeen sitten mahdollisuutta heti lähettää taas uusille toisille kursseille.

Minä myönnän ja me kaikki myönnämme, että ylioppilastutkinnon suorittaminen lehtimiesalalle pyrkiville on erinomainen asia. Vielä parempi on, jos he onnistuisivat itselleen saamaan maisterin paperit. Jollakulla saattaa olla sellainen käsitys, että sanomalehtimiehen ura merkitsee sitä, että osaa kirjoittaa muistiin, mitä joku toinen kertoo suomen, ruotsin, saksan, englannin kielellä, ja osaa kirjoittaa sen sitten puhtaaksi, jotta se voidaan lähettää latomoon. Monella on sellainen käsitys, vieläpä lehtimiehillä itselläänkin, että tämä merkitsee jo valmista sanomalehtimiestä. Ne, jotka asiaan ovat lähemmin perehtyneet, ymmärtävät kuitenkin, että tämä merkitsee vain eräänlaista rutiinityötä, tottumustyötä, sellaista, jota suorittaa varsin moni luku- ja kirjoitustaitoinen henkilö, ja ellei heti kykene suorittamaan sitä, niin oppii verraten pian. Jos kuitenkin haluaa kehittää sanomalehtimiehiä suurempaa

tarvetta varten, nimenomaan puolueen kannalta katsottuna, niin hänen kouluttamisensa vaatii paljon muuta kuin tuota taitoa merkitä muistiin, mitä joku ihminen sanoo. Hänen täytyy saada tietoja ja kokemusta, elämän ja yhteiskunnan tuntemusta, ja ennen kaikkea hänen täytyy saada tietoja ja kokemusta puolue-elämän alalta, työväenliikkeen alalta.

Tuo kaikki vaatii jo kouluttamista sanan varsinaisessa merkityksessä. Minä käsitän, että tämä ei ole yksinomaan mikään tuollainen paperille pantu ohjelmakysymys. Toteuttaessamme sitä me tarvitsemme tietysti ennen kaikkea rahaa. Toisin sanoen: mikäli puolue ja meidän puoluelehtemme haluavat kouluttaa todella hyödyllisiä työntekijöitä sanomalehtiimme — sanon asian tällä tavalla, jotta se ymmärrettäisiin paremmin — siihen on saatava varoja. Toisin sanoen lehtiyhtiöttemme talous täytyy saada mahdollisimman nopeasti järjestykseen.

Millä tavalla tuo kasvatustyö sitten on suoritettava, se on kokonaan eri kysymys ja eri yhteydessä pohdittava. Se ei varmastikaan tässä kokouksessa tule selväksi. Mutta jotakin tuollaista sanoisin Yhteiskunnallisen Korkeakoulun tapaista opistoa me yleensä kaipaamme puolue työn tekijöille, joissa on mahdollisuus alusta alkaen sisälukutaidon omaavien, mutta lahjakkaiden henkilöiden päästä eteenpäin niin pitkälle kuin heidän kykynsä, aikansa ja mahdollisuutensa riittävät. Tämä voidaan jakaa eri osastoihin ja lehtimiehiä kasvattavalla osastolla siinä varmasti tulee olemaan hyvin tärkeä tilansa. Onko opetussuunnitelma oleva juuri tämänkaltaisen vai jonkun toisen kaltainen, sen käsittääkseni pitäisi puolueen johdon aikanaan kyetä ratkaisemaan, mutta puolueelle kaivataan lehtimiehiä, jotka todella ovat myös puolue työn tekijöitä, se on mielestäni välttämättömyys.

Hakala: Täällä puoluesihteerin Leskinen mainitsi Pohjolan Työn ensimmäisellä tilalla lehtien heikkoudesta ja tottahan se niin lieneekin. Mutta en ole kuitenkaan aivan vakuuttunut siitä, että tämän Pohjolan Työn toimittajat olisivat siihen syyäpitä, vaan tämän lehden heikkouden täytyy johtua joistakin muista syistä. On selvää, että tämä sosialidemokraattinen lehti ei pysty kilpailemaan vakavaraisten porvarillisten lehtien kanssa tällä kertaa ainakaan. On ensiksi otettava huomioon se seikka, että lehden täytyy saada uutiset kaikista läänin alueella olevista piireistä ja tässä ovat porvarilehdet hyvin pitkän matkan edellä työväen lehtiä. Niillä on käytettävissään nimismiehet, kunnankirjurit, tuomarit ja kaikki semmoiset virkamiehet, jotka ovat valmiit näille

lehdille antamaan tärkeimmät tiedot, mitä ne työssään tarvitsevat.

Sensijaan meillä on vielä uutisverkosto hyvin heikko, ja uskon, että se on useassa muissakin piirilehdissä vielä verrattain heikko. Tähän puoleen olisi kiinnitettävä erikoista huomiota.

Myöskin ilmoitusten hankinta, joka tietää taloudellisia tuloksia lehdelle, on vielä hyvin heikolle pohjalle järjestettyä. Minun käsittääkseni ei puoluetoimikunnan taholta ole ollut tarpeeksi paljon aikaa muiden asiain takia kiinnittää näihin puoliin huomiota. Tätä on kyllä piirikokouksissa selostettu ja jauhettu useampaankin otteeseen, mutta varsinaista riittävää tulosta ainakaan ei ole tähän mennessä vielä ollut.

Minun mielestäni ei olisi ollenkaan pahitteeksi, vaikka harkitaisiin, kun puolueella ja piirillä kulkee kiertäviä puhujia ja järjestäjiä, eikö jollakin tavalla voitaisi yhdistää myöskin tämä lehtiasiaintehostaminen näille asiamiehille ja puhujille, sillä mielestäni heillä riittäisi kyllä tähän hyvin aikaa joutuessaan odottelemaan kokouksen alkamista paikkakunnalla.

Myöskin olisi minun mielestäni puoluetoimikunnan entistä enemmän harkittava, millä tavalla on kunkin piirilehden taloudellinen asema järjestettävä. Tietenkin myöskin on tärkeätä, että lehtien toimittajat ovat ammattinsa taitavia, ja tämä puoli on jäänyt vielä piirilehtien taholta hoitamatta ja tehostamatta. Kyllä se sillä tavalla on, että kun lehti tulee pirteäksi, kyllä sen tilaajamäärä lisääntyy. Ja kun tilaajamäärä lisääntyy, lisääntyy myöskin ilmoittajien joukko.

Penna Tervo: Kysymystä on valaistu täällä jo niin monelta taholta, että minulla ei ole oikeastaan paljon sanomista. Lähinnä aioin kiinnittää huomiota samoihin näkökohtiin kuin edellinen puhuja täällä.

Minun käsitykseni on nimittäin se, että meidän lehdistömme teho propagandavälineenä riippuu ensi sijassa siitä, mitenkä suuri niiden levikki on; ja levikki taas riippuu siitä, mitä ne pystyvät lukijoilleen tarjoamaan. Ja tässä suhteessa minulla on se käsitys, että meidän lehdissämme on hyvin paljon toivomisen varaa. Minä olen ollut mukana hyvin monissa piirikokouksissa ja erinäisissä puoluekokouksissakin ja näissä on keskusteltu lehtien sisällöstä ja näissä kokouksissa on sängen yleisenä sävynä ollut se, mikä täälläkin ensimmäisessä puheenvuorossa esitettiin, että niissä on liian vähän periaatteellisia kysymyksiä, liian vähän puolueasioita, nuorisasioita ja niin pois päin. Minulla on jo aikaisemmin ollut ja joutuessani taas lopulta lehtimieheksi, vakiintunut käsitys, joka on

suurin piirtein päinvastainen tällaisten väitteiden kanssa. Minulla on se käsitys, että meidän lehdissämme on aivan liian paljon puolueasioita, liian paljon aatteellisia asioita, mistä on ollut seurauksena, että ihmisissä vakiintuu se käsitys, että työväen lehdet ovat jonkinlaisia agitaattilehtiä, lentolehtisiä, joita jos haluaa oikean sanomalehden, ei kannata tilata. Minulla ei ole tässä yhteydessä tilaisuutta puolustaa käsitystäni hyvin yksityiskohtaisin väittelyin, mutta jos kuka hyvänsä teistä ajattelee kotiseutunne olosuhteita, niin eikö asia ole vähän niin, että silloin kun ihmiset haluavat sanomalehden, joka kuvastaa kaikkia inhimillisen elämän aloja, niin silloin ne tilaavat porvarillisen lehden. Ehkä opetusta saadaan muun muassa siitä vitšinomaisesta väitteestä, että sosialisteja ei oikeastaan kuole paljon ensinkään. Sosialidemokraattisen puolueenhan pitäisi olla tavattoman sUuri tämän johdosta, koska sosialistit eivät kuole ja aina uusia tulee vain. Mutta asia saa selvityksensä siitä, että sosialistitkin ilmoittavat kuolleistaan ja muista perhetapahtumistaan porvarilehdissä eikä työväen lehdissä, ja se johtuu juuri tästä käsityksestä, joka ihmisiin on iskeytynyt, että työväen lehdet ovat jonkinlaisia propagandavälineitä. Kun halutaan saada kaikkea tietää ja nähdä, mitä sanomalehti pystyy tarjoamaan, niitä ei saa työväen lehdistä. Äärimmäisen esimerkin tässä suhteessa tarjoavat kommunistilehdet, jotka ovat jännitetyt vielä enemmän puoluesävyyen kuin meidän lehtemme. Nehän ovat pelkkää kommunistista propagandaa alusta loppuun asti. Ja kyllä minun täytyy sanoa, että säälin niitä ihmisiä, jotka tilaavat vain kommunistilehtiä, sillä heidän täytyy epäilemättä hyvin nopeassa tahdissa tulla henkisesti kieroön kasvaneiksi. Sen vuoksi minä olen sitä mieltä, että sosialidemokraattista työväenlehdistöäkään ei saa jännittää liian paljon puoluepropagandan välineiksi, vaan sen pitää mahdollisimman suuressa määrin kuvastaa kaikkia inhimillisen elämän eri aloja. Tällöin päästään siihen, mitä edellinen puhuja tehosti. Lehdet tulevat luetuiksi, niitä on helppo tarjota tilattavaksi, niiden levikki lisääntyy, niihin saadaan ilmoituksia, ne muodostuvat taloudellisesti kannattaviksi. Ja tällöin ratkeaa myöskin se täällä paljon pohdittu toimittajakysymys. Asia on nimittäin sillä tavalla, että meidän on vaikea saada pystyvää toimittajia ja väkeä, koska meidän omasta piiristämme ihmiset haakeutuvat sinne, missä maksetaan parempia palkkoja. Tässäkin kokouksessa on läsnä henkilöitä, jotka ovat olleet aikaisemmin toimittajia, mutta kiertäneet päinvastaisen kiertokulun kuin minä:

he ovat hakeutuneet sanomalehdistä pois paremmin kannattaville aloille. Minä en tietystikään halua vetää miksikään esimerkiksi itseäni, eihän kaikkien tarvitse haaksirikkoutua samalla tavalla. Joka tapauksessa asia on niin, että pystyvimmät voimat ovat tunteet tarvetta hakeutua pois sanomalehtialalta paremmin tuotaviin toimiin ja tehtäviin. Viime aikoina on kyllä sosialidemokraattisten sanomalehtimiesten palkkoja korotettu, mutta vielä-kään ne eivät ole sellaisella tasolla, että me voisimme hankkia mahdollisimman pätevää työntekijävoimaa siitä piiristä, joka toimittajaksikin pystyisi. Minä haluaisin tässä yhteydessä korostaa sitä, että kun uusia suunnitelmia meidän lehdistöämme varten laaditaan, niin niiden pitäisi rakentua ensi sijassa sille pohjalle, että lehtien sisältöä monipuolistetaan ja parannetaan, että ne tehdään miellyttävämmiksi työväestölle ja kaikille muillekin. Silloin nämä kaikki muut pulmat ratkeavat itsestänsä ja silloin lehdistä tulee se tehokas propagandaväline, joka niiden tehtävänä meidän puoluetoiminnassamme loppujen lopuksi kuitenkin on.

Asian käsittely keskeytetään.

### **Aleksi Aaltosen tervehdyssähke.**

**P u h e e n j o h t a j a :** Puoluetoimikunnan varapuheenjohtaja, ministeri Aleksi Aaltonen on vaikeasti sairaana ja hän on lähettänyt seuraavanlaisen sähkösanoman:

"Estyneenä osallistumaan kokoukseen toivotan sen työlle ja puolueelle parhainta menestystä. Aleksi Aaltonen."

Ehdotetaan, että hänelle lähetetään vastaussähke.

Ehdotus hyväksytään.

Jatketaan asian käsittelyä.

**M a t i l a i n e n :** Minulla oli tarkoitus vain kiinnittää huomiota täällä tähän toimittajavoimien valmistamiseen, että puolueen taholta siihen kiinnitettäisiin mahdollisimman paljon huomiota. Mutta täällä on tästä samasta asiasta niin paljon puhuttu, että tähän ei minun kannattane lisätä. Minä yhdyin siihen, mitä toimittaja Pohjanmaa aikaisemmin esitti.

**M a n s n e r :** Kun minä sattumalta olen yksi niistä, joihin toveri Tervo täällä viittasi, jotka lehtimiesalalta ovat, ei hakeutuneet niinkään paljon, vaan joutuneet uusille aloille, ja kun toisaalta entisessä ammatissani olen hyvin läheltä joutunut seuraamaan puolueemme lehdistöä koskevia kysymyksiä, en malta aivan kokonaan

vaieta siitä huolimatta, että tästä asiasta on täällä erinomaisen valaisevasti jo käytetty useita puheenvuoroja.

Minä haluaisin heti aluksi sanoa, että minä pääpiirteissään yhtyisin niihin ajatuksiin, joita toveri Tervo täällä äsken esitti. Sillä ilmeistä on, että juuri työväenlehdistön liiallinen yksipuolisuus ja liiallinen kaavamaisuus on suurin tekijä niiden suhteellisen pienelle levikille. Ne eivät ole siinä määrin perhelehtiä niin sanoakseni kuin niiden pitäisi olla. Niiden pitäisi sisällöltään olla niin monipuolisia, että kaikki perheenjäsenet tuntisivat saavansa tuosta lehdestä jotakin. Ja jos lehti tähän tapaan kyettäisiin toimitamaan olen vakuuttunut siitä, että siinä rinnalla myöskin puoluepropaganda ja varsinaisista puolueen periaatteellisista kysymyksistä puhuminen kantaa ja kantaisi paljon parempaa hedelmää. Näin ollen kysymys lehdistömme sisällön muodostamisesta on todella mitä ajankohtaisin.

On usein syytetty lehtien toimituksia siitä, että ne eivät ole kenneet antamaan lehdistölle . monipuolista pirteää sävyä. Mutta vaikka syy onkin osittain toimituskuntien heikkoudessa niin pääasiallinen syy minun nähdäkseni lankeaa kuitenkin sille, etten sanoisi osittain edesvastuuttomalle suhtautumiselle, mihin useat lehtiyhtiöiden johtokunnat suhtautuvat lehdistönsä kehittämisessä. Toimituksen pitää alati olla eräänlaisessa taisteluasenteessa johtokuntaa vastaan, koska jokainen uudistus lehdessä tietenkin myös maksaa jotakin. Johtokunnan miehet ja varsinkin niiden isännöitsijät pitävät yleensä liian tiukasti rahapussista kiinni ja katsovat että lehden pitäisi ensin tuottaa voittoa, ja vasta sen jälkeen se voitaisiin sisällöltään uudistaa ja parantaa. Minun käsitykseni mukaan menettely pitäisi olla päinvastainen. Lehdistö pitäisi ensin uudistaa ja monipuolistaa ja saada sille riittävä levikki ja silloin se tuottaisi myöskin voittoa ja muodostuisi kannattavaksi.

Näin ollen tuntuisi siltä, että puolueen johdon olisi tässä asiassa otettava todella hyvin vakava ote ja ryhdyttävä nimenomaan lehtiyhtiöiden johtoa painostamaan, jotta ne toimisivat paljon vastuuntuntoisemmin niin sanoakseni ja avarakatseisemmin suhtautuisivat työväen lehdistön tämän hetken vaikeisiin probleemeihin. Ja samalla kun ne uhraisivat varoja työväen lehdistön toimitajakunnan kouluttamiseen ja kasvattamiseen, ne uhraisivat myös varoja lehdistön sisällön monipuolistamiseksi ja parantamiseksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e e n j o h t a j a : Esitetyt lausunnot merkitään pöytäkir-

jaan ja ovat ne eväinä sekä lehdistölle että puoluetoimikunnalle vastaista toimintaa varten.

Puheenjohtajan ehdotus hyväksytään ja käsiteltävän toimintakertomuksen kohta hyväksytään.

Kohdat "Työväen Sanomalehtien Tietotoimisto", "Sosialistinen Aikakauslehti", "Muu julkaisu toiminta", "Taloudelliset kysymykset", "Työväentalojen rakennusasiat ja siirrot", "Työväenyhdistysten korvausanomukset", "Puolueen arpajaiset", "Piiri- ynnä muiden järjestöjen avustaminen" hyväksytään keskustelutta.

### **Työväen Akatemian apurahat.**

#### *Keskustelu:*

Kaarlo Roden: Esittäisin, että eräs apurahan saajan nimi muutettaisiin oikein kuuluvaksi. Se on Kaarlo Haapanen eikä Haapala. Siis Haapanen on oikea nimi.

Puheenjohtaja: Tämä kirjoitusvirhe korjattane. Muuten kohta hyväksyttäne.

Kohta hyväksytään Rodenin esittämällä muutoksella.

Kohta "Kansainväliset suhteet" hyväksytään keskustelutta.

Asia on loppuunkäsitlety.

### **Vuoden 1947 toimintakertomus.**

Kertomus hyväksytään kokonaisuudessaan keskustelutta.

### **Vuoden 1948 toimintakertomus.**

Kohdat "Kansainvälisen tilanteen kehitys" — "Tiedoitustoiminta" hyväksytään keskustelutta.

"Sosialidemokraattiset sanomalehdet".

#### *Keskustelu:*

Puheenjohtaja: On todennäköistä, että äskeinen keskustelu käsitti kaikki nämä 3 vuotta.

Parkkonen: Kyllä minä käsitin niin, että vain vuoden 1946 kohta käsiteltiin, vaikka havaittiin, että keskustelu levitettiin koko aikaa käsittäväksi. Mutta sanottavani tahdon esittää, koska se koskee juuri tätä aikaa.

Sanottavani koskee pääasiassa Suomen Sosialidemokraattia, koska se on minun lehteni. Tämä Sosialidemokratian toimitustapa juuri vuodelta 1948, toisin sanoen päätoimittaja Varjosen ajalta, antoi

kouluesimerkin siitä, mitenkä ei pitäisi meidän puolueemme pää-äänenkannattajaa toimittaa. Puolueen pää-äänenkannattaja ja puolue, joka tahtoo kerran jotakin arvovaltaa nauttia ja sitä säilyttää, sen ei pitäisi mennä sellaiseen ala-arvoiseen kirjoitustapaan, koska kerran olisi ollut asiallisiakin asioita, mistä olisi pitänyt kirjoittaa. Ei olisi pitänyt mennä sellaiseen henkilökohtaiseen mustaukseen, vaikka on kysymys kommunisteistakin vastustajana. Minusta koko puolueen lehdistö ja puolueen arvovalta tällaisen kirjoittelun johdosta painui alas. Mutta koska tämä on taakse jäänyttä elämää ja koska tämä on parantunut, tulkoon aikakirjoihin merkittyä, että tällainenkin aika meillä on ollut.

Toinen juttu, joka sai tavallaan vastauksen puoluesihteerimme ja eräiden sanomalehtien toimittajain lausunnoista, että meillä on vallinnut eräänlainen kroonillinen pula lehtien toimittajavoimista, ja sen vuoksi ovat lehdet painuneet ehkä sille tasolle, jolla ne eivät olisi saaneet olla. Me olemme kerran oppineet, että varsinkin meidän pää-äänenkannattajamme olisi jonkunlainen valistusväline ja kasvatusväline, ja toivoisin, että se olisi juuri N:o 1 meidän järjestötoiminnassamme. Tämän lehden toimituksessa ja meidän valistajinamme ovat justiinsa meillä tunnetut porvarit, jotka edellisissä vaaleissa kynsin hampain kiersivät porvarien vaalivalitsijoina ja mustaamassa meitä sosialidemokraatteja ja sosialidemokraattista työväenliikettä. Tai nyt hän on jo poissa toimituksesta, mutta Työväen Tietotoimiston johtajana nykyisin ja se on vielä pahempi, sillä nyt joutuu koko työväen sanomalehdistö tämän saman vaikutuspiirin alaiseksi. Tämä jos mikään on osoittamassa, mitä meidän on tehtävä sen hyväksi, jotta tosiaankin sanomalehtitoimittajien kasvatus saataisiin sosialidemokraattisen työväenliikkeen vaatimalle pohjalle. Tämä olkoon tuleville johtajille ja puoluetöimikunnan jäsenille sydämelle pantava asia.

Penna Tervo: Minä luulin, että asia tuli äsken jo loppuun käsitellyksi ja että pääsimme näin vähällä, mutta minä huomaan erehtyneeni. Mutta kyllä me lehtimiehet osaamme puoliammekin pitää.

Edellinen puhuja puhui hiukan ylimalkaisesti, että on vaikea vastata, kun ei mainittu mitään yksityisiä tapauksia. Mutta mitä ensinnäkin tulee joidenkin ryhmien käsittelyyn ja yksityisten henkilöiden mustamiseen, niin sitä on meillä nyt koetettu mahdollisuuksien mukaan välttää. Toisaalta kiusaus on ollut joskus kovin valtava sen vuoksi, että meidän vastustajamme kommunistit, joita



vastaan on pääasiassa jouduttu taistelemaan, käyttävät melkeinpä yksinomaan henkilökohtaista parhausta ja henkilökohtaista mustasta. Ja mekin olemme vain ihmisiä, että tekee mieli joskus maksaa potut pottuina (Kokouksesta: Oikein), ja silloin saattaa tietysti horjahtaa sellaiseen journalistiikkaan, joka ei ole välttämätöntä. Toisaalta kun me nyt esimerkiksi asiamieskokouksissamme pidämme pientä Gallup-tutkimusta siitä, mitä asiamiehet ja heidän kauttaan lukijat ajattelevat, niin esimerkiksi Sosialidemokraattiin nähden ei meitä suuremmin ole näissä asiamieskokouksissa tällaisista virheistä muistutettu.

Mitä sitten taas tulee siihen, että lehtiin on kiinnitetty joitakin porvarillisia toimittajia, niin minä sanoisin ensiksikin sen, että nuo toimittajat eivät enää ole porvarillisia, ja emmekö juuri sitä työtä tee, että koetamme kääntää ihmisiä sosialidemokraateiksi. Toiseksi minulla on se käsitys, että uutistoimittajan poliittinen kanta ei vaikuta sanottavasti asiaan. Pääasia, että hän on hyvä uutistoimittaja. Siihen aikaan, kun minä olin ensimmäistä kertaa sanomalehdessä, silloin kirjoitettiin, kun suojeluskuntalainen kuoli, että "taas yksi perkele vähemmän" (Hilpeyttä kokouksessa), mutta se aika on työväen lehdistössäkin sivuutettu. ^Kun nyt hankimme uutisia, niin hankimme uutisia ja kirjoitamme ne sisällyttämättä niihin sanottavasti politiikkaa, ja sen vuoksi on yleensä uutistoimittajia valittaessa kiinnitetty ensi sijassa huomio siihen, että he ovat hyviä toimittajia, ja toiseksi myöskin siihen, että he ovat ainakin meitä hyvin lähellä ja jopa puolueen jäseniäkin. Minun tietääkseni ei työväeri lehdistössä ole muita toimittajia kuin puolueen jäseniä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja: Tämä niinikään, kuten äskenkin merkitään evääksi vastaisuuden varalta.

Kohta hyväksytään ja keskustelu merkitään evästyksenä.

Kohta: V. Puolueen lehdistö ja julkaisutoiminta, hyväksytään.

Kohta: VI. Taloudelliset kysymykset, ja Vn. Muut asiat, hyväksytään keskustelutta.

Puheenjohtaja: Toimintakertomukset ovat tulleet loppuun käsitellyiksi.

### **Puoluetoimikunnan tilikertomukset vuosilta 1946—1948 sekä tilintarkastajien lausunnot.**

Puheenjohtaja: Käsitellään puoluetoimikunnan tilikertomukset vuosilta 1946—1948 sekä tilintarkastajain lausunnot.

Nämä on jaettu monisteina puoluekokouksen osanottajille. Onko varauduttu esittämään huomautuksia? Ellei, hyväksyttäneen vuoden 1946 samoin kuin vuoden 1947 ja 1948 tilinpäätökset?

Hyväksytään.

### **Tili- ja vastuuvapauden myöntäminen puoluetoimikunnalle ja puoluepuolevostolle,**

**Puheenjohtaja:** Päätetään tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä puoluetoimikunnalle ja puoluepuolevostolle.

Tilintarkastuslausunnot on jaettuna monisteina kokouksen osanottajille ja jätetty alkuperäisinä puheenjohtajille. Halutaanko, että ne luetaan? (Kokouksesta: Ei tarvitse.)

Tilintarkastajain lausuntojen perusteella voitaneen hyväksyä tili- ja vastuuvapaus tilivelvollisille näiltä kolmelta vuodelta?

Hyväksytään.

### **Skandinaavisten pääministerien jäähyväistervehdykset puoluekokoukselle.**

**Puheenjohtaja:** Sen johdosta, että Skandinavian maiden pääministerit lähtevät huomenna aamulla pois kotimaahansa, he haluavat esittää nyt jäähyväisensä tälle kokoukselle, ja senvuoksi heille luovutetaan nyt puheenvuoro.

Luovutan ensimmäisen puheenvuoron Ruotsin pääministerille Tage Erlanderille.

Kokous tervehtii pääministeri Erlanderia voimakkain suosionosoituksin hänen ryhtyessään puhumaan.

**Puheenjohtaja:** Puheen tulkitsee puoluesihteerä Leskinen.

**Leskinen:** Pääministeri Tage Erlander lausui jäähyväispuheessaan, että hänen on pakko katkaista oleskelunsa täällä jo huomenna, ja senvuoksi hän esittää kiitoksensa jo nyt. Hän kiittää siitä, että hän on saanut olla täällä meidän kanssamme ja hän sanoo, että Suomen työväenliike vaikuttaa läheltä aivan yhtä erinomaiselta ja hyvältä kuin se vaikuttaa kauempaakin katsoen. Sille on ominaista päättäväisyys, tahto korostaa niitä yhteisiä arvoja, jotka ovat demokraattiselle sosialismille ominaisia. Ja sitten hän kertoi erään hauskan välikohtauksen. Siihen aikaan, kun Suomessa olivat nämä kommunistimellakat, eräs englantilainen lehtimies oli soittanut hänelle hyvin peloissaan, hyvin hermostuneella äänellä, ja pyytänyt häntä nyt tämän katastroofin edessä,

joka ilmeisesti uhkaa Suomea, antamaan lausuntonsa siitä, mitä hän tilanteesta arveli. Ja silloin oli pääministeri Erlander vastannut: "Teidän pelkonne osoittaa, että te ette tunne Suomea ja suomalaisia". Mutta tämä lehtimies oli vain jankuttanut edelleen, että hän haluaisi nyt jonkinlaisen lausunnon saada, ja pääministeri Erlander oli silloin sanonut: "Minä olen antanut jo lausuntoni". Ja se lausunto oli myöhemmin osoittautunut sitten myöskin paikkansapitäväksi.

Se tilanne, joka silloin selvitettiin, ja se käsitys, joka hänelle siitä jäi, oli, että Suomen työväenliikkeellä on iskuvoimaa, moraalista iskukykyä. Ja hän matkustaa takaisin siinä varmassa vakaumuksessa, että Suomen työväenliike, niinkuin muutkin pohjoilan työväenliikkeet, taistelee sen pohjan vahvistamiseksi, jolla skandinaavinen työväenliike yhteisesti seisoo.

Pääministeri Erlander lausui kiitoksensa siitä, että hän on saanut olla täällä, että hän on saanut tavata täällä ystäviä ja että hän on joutunut heidän kanssaan kosketuksiin. Ennen muuta hän haluaisi lausua kiitoksensa siitä, että hän oli eilen saanut olla mukana, niinkuin hän ilmaisi sen, siinä fantastisessa kulkueessa, joka oli täällä liikkunut. Se oli antanut hänelle paljon innostusta, paljon ajattelemisen aihetta pitkäksi ajaksi eteenpäin (suosionosoituksia).

• Puheenjohtaja: Seuraavan puheenvuoron luovutan Tanskan pääministeri, toveri Hans Hedtoftille.

Pääministeri Hedtoftia tervehditään suosionosoituksin hänen ryhtyessään puhumaan.

Puheenjohtaja: Puheen suomentaa puoluesihteeri Leskinen.

leskinen: Hyvät toverit! — Minä en ihan kaikkia näitä kurkkuaani osaa tulkita suomeksi, mutta minä koetan tehdä parhaani.

Pääministeri Hedtoft sanoi: Olen monta kertaa ollut aikeissa lähteä Suomeen. Ainakin neljä kertaa olen aikaisemmin yrittänyt tehdä tänne matkan, mutta vasta nyt olen saanut siihen tilaisuuden.

Hän ilmoitti tutustuneensa Suomeen lukemalla Suomea koskevaa kirjallisuutta sekä niiden vaikutelmien perusteella, mitä hän oli saanut tutustuessaan suomalaisiin edustajiin kansainvälisissä kokouksissa ja pohjoismaisissa kokouksissa, ja hän mainitsi Silloin erityisesti nimen Väinö Tanner. Hän sanoi, että matkallaan kotiin hänellä on vahva käsitys siitä, että puolueen voima

erityisesti piilee sen suuressa organisatoorisessa kyvyssä. Se on ilmennyt tämän kongressin järjestelytoimenpiteissä, kulkueessa ja kaikissa muissa yhteyksissä. Kulkueesta hän erityisesti mainitsi saaneensa sellaisen käsityksen, että koko Helsinki eikä vain puolueväki ja ne, jotka kulkueessa olivat mukana, olivat saaneet siitä voimakkaita vaikutteita.

Se, mitä tässä on ilmennyt, se ilmentää voimakkaasti sitä yhteenkuuluvaisuuden ja solidaarisuuden tunnetta, mikä Pohjolan maiden kesken ja Suomen välillä vallitsee. Hän ori suurella liiketuksella tutustunut meidän historiaamme sen perusteella, kuin hän on siihen voinut tutustua. Se on liikuttanut häntä senvuoksi, että Suomen työväenliike, niinkuin kaikki muut työväenliikkeet, on alkanut pienestä, köyhien, yksinkertaisten ihmisten taistellessa hädän ja puutteen keskellä, mutta sitten he löytävät sen keinon, millä he voivat liittyä yhteen, kasvaa voimakkaiksi ja vahvoiksi, ja sillä tavalla he luovat organisaation, jolla he voivat myöskin käydä taistelua tehokkaasti.

Lopuksi pääministeri Hedtoft lausui tervehdyksensä kokoukselle ja kiitoksensa siitä, että on saanut olla siinä mukana. — Kiitos siitä työstä, mitä Suomen työväenliike on tehnyt.

Ja sitten hän lennokkaasti sanoi: On miljoonia ihmisiä Pohjolassa, on miljoonia ihmisiä koko maailmassa, on miljoonia sosialidemokraatteja, jotka tällä hetkellä kunnioittavat ja ihailevat Suomen kansaa. Me luotamme teihin. Tanskalaisilla on sanontatapa, he sanovat: "FF", ja se tarkoittaa, että asia on selvä. Hän sanoi tästä meidän tilanteestamme, että se on "FF". Ja hän lopetti: On kolme asiaa, joiden merkeissä me aina taistelemme. Ne ovat rauha, vapaus ja Suomi. (Voimakkaita suosionosoituksia).

Puheenjohtaja: Norjan herra pääministerillä, Einar Gerhardsenilla, on puheenvuoro.

Ryhtyessään puhumaan tervehdittiin pääministeri Gerhardseniä suosionosoituksin.

Puheenjohtaja: Puheen suomentaa puoluesihteeri Leskinen.

Leskinen: Einar Gerhardsen lausui tunnettuun vaatimattomaan ja hiljaiseen tapaansa, että hän on kovin iloinen saadessaan olla mukana viettämissämme juhlissa ja tässä puoluekokouksessa. Hän on iloinen senvuoksi, että se on ollut hänelle hyvin suuri elämys.

Eilispäivän juhlat ja erityisesti se, minkä hän näki Messuhallissa, oli jotakin sellaista, jota hän ei ole aikaisemmin voinut to-

deta. Se oli loistavin elämys, mikä hänellä on ollut. On harva puolue, joka hänen mielestään — näin hänen sanansa kuuluivat — voi näin arvokkaalla tavalla viettää puolueensa merkkipäivää. Tämä kokous, jossa hän on ollut läsnä, tämä puoluekokous, on suuri yksituumaisuuden ilmaus. Se osoittaa, että Suomen sosialidemokratialla on kyky koota työläiset lippujensa alle. Kun hän palaa takaisin kotimaahansa, niin hän on vakuuttunut siitä, että Norjan työläiset tulevat olemaan kiitollisia ja iloisia niistä terveistä, mitkä hän täältä palattuaan voi heille kertoa. Ja hän on varma siitä, että kun hän nyt lausuu onnentoivotuksensa tälle puoluekokoukselle ja sen jatkolle, niin hänen takanaan ovat sadattuhannet norjalaiset puoluetoverit (suosionosoituksia).

**Puheenjohtaja :** Kokouksen puolesta lausun kunnioittavat kiitokset Ruotsin, Tanskan ja Norjan pääministereille niistä ystävällisistä, rohkaisevista ja toimintaamme tukevista sanoista, jotka äsken kuulimme.

Olemme kiitollisia ja ylpeitä siitä, että olette vaativilta tehtäviltä irtautuen saapuneet kunnioittamaan läsnäolollanne tätä kokousta ja puolueemme 50-vuotisjuhlaa. Mikä puolue tahansa voisi olla ylpeä siitä, että sen edustajakokouksessa on läsnä neljä pääministeriä.

Minä ehdotan, että me seisoaalteen nousten kohotamme kolminkertaisen eläköönhuudon Skandinavian maiden sosialidemokraattisille puolueille ja Pohjolan sosialidemokraattisen työväenliikkeen yhteenkuuluvaisuudelle.

Puoluesihteri Leskinen tulkitsee kokouksen puheenjohtajan sanat ruotsiksi Skandinavian maiden pääministereille.

Kokouksen osanottajat kohottavat kolminkertaisen eläköönhuudon seisoaalteen nousten.

### **Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toimintakertomukset.**

**Puheenjohtaja :** Seuraa 11. asia: Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan toimintakertomukset.

Ensimmäisenä käsitellään vihkonen, joka alkaa, vuodesta 1946.

Onko varauduttu esittämään huomautuksia? — Ellei, voitaneen hyväksyä vuoden 1946 toimintakertomus sellaisenaan?

Hyväksytään.

**Puheenjohtaja :** Vuoden 1947 kertomus on samassa vihkosessa.

Halutaanko käyttää puheenvuoroja? Keskustelu on päättynyt. Kertomus hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Toisessa viikossa on kertomus vuodelta 1948.

Onko varauduttu käyttämään puheenvuoroja? Keskustelu on päättynyt. Kertomus hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

### **Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomukset**

Puheenjohtaja: Seuraa 12. asia: Sos.-dem. Eduskuntaryhmän toimintakertomukset.

Ensin kertomus vuodelta 1946. Halutaanko puheenvuoroja? Keskustelu on päättynyt. Kertomus hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Kertomus vuodelta 1947. Keskustelu on päättynyt. Kertomus hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

Puheenjohtaja: Seuraa kertomus vuodelta 1948. — Keskustelu on päättynyt. Kertomus hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

### **Puolueneuvoston ja tilintarkastajain palkkiot.**

Puheenjohtaja: Asia 13: Määrätään puolueneuvoston ja tilintarkastajain palkkiot.

Asia lähetettäneen raha- ja talousasiain valiokuntaan?

Hyväksytään.

### **Puolueneuvoston jäsenet.**

Puheenjohtaja: Seuraa asia 14: Valitaan puolueneuvoston jäsenet.

Asia lähetettäneen menettely tapa valiokuntaan?

Hyväksytään.

### **Puoluetoimikunnan jäsenet.**

Puheenjohtaja: Asia 15: Valitaan puoluetoimikunnan jäsenet.

Asia lähetettäneen menettelytapavaliokuntaan?  
Hyväksytään.

### **Tilintarkastajat.**

Puheenjohtaja: Asia 16: Valitaan tilintarkastajat.  
Asia lähetettäneen menettelytapavaliokuntaan, kuten edellinenkin asia?  
Hyväksytään.

### **Puolueen valistustyö.**

Puheenjohtaja: Asia 17: Päätetään puolueen valistustyöstä.

Tässä käsitellään ensiksi a) kohta: Sosialidemokraattisen valistustyön tehostaminen. Puoluetoimikunnan esitys on alustusvihon sivulla 92, esitys n:o 8.

#### **Keskustelu :**

Martta Saalme ja Järvinen: Sosialidemokraattisen valistustyön suunnitteleminen ja järjestäminen on sängen monitahoinen ja vaikeasti hoidettava asia. Sen kohteena ovat monenlaiset yhteiskuntapiirit, joiden kaikkien erilaiset intressit myöskin valistustyössä on huomioitava. Se ei voi enää vedota yleisiin tunnuksiin, sen on yksityiskohtaisesti voitava osoittaa, mitä se kunkin eri yhteiskuntaryhmän ja intressipiirin kohdalla voi aikaansaada. Osaksi onkin puolueemme valistustyö jo järjestetty näitä linjoja silmälläpitäen. Meillä on erikoisesti järjestetty mm. maatalousväestön, siis pienviljelijäväestön keskuudessa suoritettava valistustyö, ja sitä varten on puoluetoimikunnan yhteydessä erillinen toimikunta. Niinikään on varsinkin viime aikoina kiinnitetty voimakkaasti huomiota ammatilliseen liikkeeseen. Sehän on tapahtunut olojen pakosta, koska ammatillinen liike on ollut enemmän kuin ehkä koskaan aikaisemmin politiikan keskipisteenä. Niinikään on myöskin kiinnitetty huomiota urheilu- ja osuustoimintaan ja näitäkin asioita järjestelevät jaostot ovat puoluetoimikunnan yhteydessä.

Naisia kuuluu tietysti kaikkiin näihin ryhmiin ja he tietysti tulevat, sikäli mikäli tätä valistustyötä siltä osaltaan koskee, sen kanssa kosketuksiin. Mutta sen sijaan ei puolueen taholta ole kiinnitetty riittävästi, tuskin lainkaan, huomiota varsinaiseen nais-toimintaan, erikoistoimintaan naisten keskuudessa. Usein kuulee

myös esitettävän kysymyksiä, tarvitaanko tällaista valistustyötä, tällaista erikoista naisten toimintaa meidän puolueessamme. Minä pyytäisin esittää tämän kysymyksen hieman toisin: tarvitseeko sosialidemokraattinen puolue naisia? Vastaus voi olla vain yksi tämänkin kokouksen taholta, siitä huolimatta, että täällä on vähän naisedustajia, tai ehkä juuri siitä syystä se niitä tarvitsee.

Naisia on väestön enemmistö, naisia on myöskin äänioikeutettujen enemmistö, eikä millekään puolueelle, kaikkein vähiten sosialidemokraattiselle puolueelle voi olla yhdentekevää se, missä naiset ovat ja mille puolueelle ne kannatuksensa antavat.

Tätä alustusta esiteltäessä olen kuullut eräässä järjestössä sanottavan, että puolueellahan on tämä tavallinen ideologinen valistustyönsä, naiset voivat tulla siihen ja omaksua sen perusteella sosialistiset ideologiat — eivät he tarvitse enää mitään erikoistoimintoja. Mutta totuus on silloin hiukan toisin ja mm. puolueen jäsentilastot puhuvat tässä suhteessa aivan toista. Meillä on jäsenistössä naisia noin 30 %. Tällä kertaa siitä ei ole tarkkoja tietoja saatavissa, mutta aikaisempien laskelmien mukaan naisten osuus puolueen jäsenmäärässä tavallisesti on tämä. Kuitenkin meillä sosialidemokraattisella puolueella on ollut noin 500.000 äänestäjää ja voi aivan täydellä syyllä otaksua, että niistä on saattanut olla noin 250.000 naista, ja näin olisi ollut myöskin mahdollisuus näistä puolueemme kannattajista saada myöskin puolueemme jäseniä. —

**Puheenjohtaja :** Huomio! — Pyytäisin ilmoittaa arvoisalle puhujalle, että nyt käsitellään sosialidemokraattisen valistustoiminnan tehostamista, puoluetoimikunnan esitys, ja seuraavana on sitten naisliiton esitys.

**Puhuja :** No, joka tapauksessa haluan sanoa, että toimintakertomuksen yhteydessä, joka koski sanomalehtityötä, käytettiin hyvin pitkälti sanaa ja arvosteltiin puolueen sanomalehtimieskoulutusta ja minusta se myöskin oli aiheellista. Minä tahtoisin kiinnittää myös huomiota siihen, että kun täällä alustusvihossa sivulla 94 puhutaan kurssitoiminnasta ja mm. mainitaan, että tämän kurssitoiminnan avulla on saatu syntymään tällainen järjestelmä, joka johdattaa puolueen jäseniä Työväen Akatemian kautta Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun, tämä on aivan oikea linja, mutta käsitykseni mukaan tätä voisi jollakin tavalla siten täydentää, että myöskin tuo sanomalehtityö tulisi jollakin tavalla Työväen Akatemian ohjelmaan. Siellähän on tuollainen yhteiskunnallinen linja, mutta se ei kuitenkaan ole sillä tavalla selvä, että sen avulla sinänsä saataisiin ilmi sellaiset kyvyt, joista olisi toivoa tulevaisuus



nessa saada sanomalehtiin työntekijöitä. Minun käsittääkseni siis Työväen Akatemiassa pitäisi Voida saada jo selville, ketkä siellä olevista mahdollisesti olisivat sellaisia, jotka saattaisivat jatkaa koulutustaan esim. Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa ja sitä myöten kehittyä sanomalehdentoimittajaksi.

Minä en tiedä, minkä verran tässä puoluekokouksessa yleensä Voi lausua toivomuksia Työväen Akatemian ohjelmistoon nähden, mutta sellaisen toivomuksen tahtoisin esittää, että Työväen Akatemiassa tällainen sanomalehtimiesltnja ikäänkuin saataisiin alkuun ja sitä linjaa myöten sitten voitaisiin kouluttaa noita alokkaista sanomalehtilinjalle. Tämä voitaisiin mahdollisesti yhdistää sivulla 95 olevaan 7. pontteen, jossa puhutaan: "Edistymään ja ke<sup>^</sup>liittymään pyrkiville puolueen jäsenille on edelleenkin varattava mahdollisuus poliittiseen koulutukseen puolue- ja puolueopisto<sup>^</sup>kurssien avulla", mutta sehän ehkä voidaan myöhemmin valiokunnassa järjestää, miten se saadaan siihen sovitetuksi.

Valistussihteeri Siimes: Arvoiset kokousedustajat! — Alkuun oli tarkoitus, että olisin käyttänyt ensimmäisen puheenvuoron, mutta järjestys meni sekaisin sen vuoksi, että tulin juuri Työväen, Akatemiasta, joten en ollut niin paljon asioista perillä, että olisin heti tänne mikrofonin ääreen tullut.

Tällä kertaa on siis kysymys, niinkuin puheenjohtaja äsken ilmoitti, puoluetoimikunnan alustuksesta, joka on nimeltään "Sosialidemokraattisen Valistustoiminnan tehostaminen".

Jokainen läsnäoleva on perillä siitä, että tällaisenaankin tämä alustus, jossa on 9 pontta, sisältää suunnattoman määrän asioita. Ja vaikka puoluesääntöjen mukaan puoluekokouksen sääntömääräisiin tehtäviin kuuluu valistustyöstä päättäminen, on luonnollista, että puoluekokous ei voi milloinkaan kovin yksityiskohtaisesti tämäntapaisia asioita päättää. Se on monestakin syystä melkoisen vaikeata.

Puoluetoimikunnan alustuksessa on kiinnitetty huomiota eräisiin sanoisinko kaikkein tärkeimpiin asioihin, jotka meidän pn saatava niin hyvään järjestykseen, sekä koulutuskoneistomme että muultakin kannalta, kuin se vain suinkin käytännössä on mahdollista.

Sen jälkeen kun olen tullut tähän tehtävään, on ollut tilaisuus monissa eri yhteyksissä havaita, että niihin asioihin, joita näissä ponsissa mainitaan, meillä olisi syytä erittäin ankarastikin joskus tarttua siinä merkityksessä, että siellä täällä jätetään hy-

vin paljon toteutumatta niitä päätöksiä, joita puolueen 50 vuoden iän aikana on tehty.

Kaikkein tärkeämmäksi asiaksi on merkitty tietysti asia, joka on ponnessa 1, jossa todetaan, että yleensä sosialistista tietoisuutta on saatava syvennetyksi, ja tässä varmasti puoluekokousedustajat voivat aivan yksimielisesti yhtyä alustuksen ajatuksiin.

Sitten olemme, kuten varmasti tiedätte, yrittäneet saada sel-laista järjestelmää syntymään, että kaikissa puolueosastoissa olisi erikoiset orgaanit valistusasioita hoitamassa. Niitä on nimetty joskus valistusasiemiehiksi. Tämä järjestelmä edellyttää sitä, että nämä henkilöt eivät olisi ainakaan kovin kuormitettuja muilla järjestötehtävillä. On luonnollista, että valistus- ja kasvatustasiat eivät suju, jos ne ovat kaikki sellaisten henkilöiden hoidettavina, jotka jo muutenkin ovat kiinni järjestökoneiston hoitamisessa niin tarkkaan, ettei heillä riitä aikaa eikä voimia niiden asioiden hoitamiseen.

Niinikään pyritään kiinnittämään huomiota kirjastoasiaan ja uskallan luulla, että tässäkin suhteessa meillä on työmaata aivan yllin kyllin. Useissa tapauksissa kirjastot ovat olleet, vaikka niitä olisikin, suorastaan käyttämättä, ei edes ole valittu ketään henkilöä niitä hoitamaan kaikissa tapauksissa, ja paljon on sellaisia yhdistyksiä, joidenka piirissä ei kirjastoa vielä ole edes avattukaan.

Puoluekirjallisuuden myyntityön organisoiminen niinikään on asia, joka täytyy mahdollisimman pian saada järjestykseen. Sillä jos puolue haluaa syvällisempää kyntöä suorittaa, se edellyttää välttämättömästi kirjojen kustantamista ja myös niiden markkinoimista niin, että ne joutuvat ihmisten käsiin.

Kokous- ja järjestötoiminnan elvyttämistä ja sen saattamista mielenkiintoiseksi tarkoittaa viides ponsi, jossa edellytetään, että nimenomaan järjestöjen valistus jaostot ja valistusasiemiehet hoitaisivat tätä asiaa jatkuvasti niin, että pääsisimme irti kaikista ns. kuivista ja ikävistä kokouksista.

Opinnollista kasvatustyötä voidaan parhaiten suorittaa tietysti paitsi itseopiskelun kautta yksityisesti myös opintokerhotoiminnan avulla, jota on puoluetöimikunnan käsityksen mukaan pyrittävä hyvin tarmokkaasti elvyttämään. Tässä yhteydessä ansaitsee mainita, että valistus jaosto on tehnyt sellaisen aloitteen, jossa kehoitetaan kaikkia puolueosastoja perustamaan keskuuteensa opintokerhon. Tästä tulee kohta puoleen, kun puoluekokouskiireistä pääsemme, monistettu ohje, muutamansivuinen selostus, jossa annetaan kaikissa niissä tapauksissa, kun joku yhdistys tai puolueen

jäsen pyytää, kerhon perustamista tai ohjaamista varten ohjeita. Me emme voi postittaa tällaista painavaa kappaletta umpimähkään suunnitelmattomasti, sillä se tulee suhteettoman kalliiksi, vaan asia täytyy järjestää näin, että se toimitetaan sitä mukaa kuin tarvetta ilmestyy.

Sosialistinen Aikakauslehti on sellainen puolueen toinen yritys, joka pitää saada paremmalle tolalle taloudellisessa mielessä. Tässä yhteydessä ei ole syytä puuttua lehteen muuten kuin huomauttaa siitä, että ainakin minun havaintoni mukaan tätä lehteä levitetään aivan liian heikosti, siitä huolimatta, että kaikkialla lehti tunnetaan sekä hyväksi että myös välttämättömäksi koulutusvälineeksi puolueemme työssä.

7. ponnassa viitataan siihen koulutukseen, josta toveri Martta Salmela-Järvinen täällä jo huomautti, ja seikka, että tähän ei ole aikaisemmin kytketty esim. sanomalehtimieskoulutusta, johtuu siitä, että tarkoituksena on ollut saada puoluetöimiston ja Sosialidemokraattisen Sanomalehtimiesliiton yhteistyönä käyntiin jonkinlainen vakinainen lehtimieskoulutusjärjestelmä. Ensimmäinen epäonnistunut yritys oli jo tänä syksynä. Olisimme järjestäneet noin viikon kurssit, mutta jostakin syystä osanottajia ilmoittautui vain viisi ja se on niin vähän, ettei kannattanut näin suuriin kustannuksiin tämän vuoksi ryhtyä. Nyt kuitenkin sos.-dem. lehtimiesliitolla ja puoluetöimistolla on tarkoitus myöhemmin palata asiaan ja katsoa, mitä virheitä tässä järjestelyssä saattoi olla, ja yrittää uudelleen. Lehtimieskoulutusta on puoluetöimiston kohdalta yritetty sitenkin edistää, että on päätoimittajille ilmoitettu kurseista ja pyydetty heitä nimeämään toimituksissa ns. nuoria toimittajia meidän erilaisille kurssillemme. Jossain määrin tätä on toteutettu, mutta luulisi, että siihen olisi hiukan enemmän tilaisuutta lehtienkin taholta kuin todellisuus on osoittanut harrastusta olevan. Sellainen käsitys ainakin puoluetöimistossa on, että ns. nuoret toimittajat haluaisivat lisää koulutusta, mutta syystä tai toisesta asian käytännöllinen järjestäminen on ajautunut karille.

Piiri-, kunnallis- ja perusjärjestöjen omat kurssit on vanha asia. Sen tuntee jokainen, joten tähän ei kannata tällä kertaa aikaa käyttää. Ainoa seikka, mikä tässä ansaitsisi tulla erikseen mainituksi, olisi se, että meidän on pakko vastedes enemmän kuin aikaisemmin pyrkiä käyttämään puolueosastojen varoja ns. opintorahoina eteenpäin pyrkiville henkilöille, sillä useimmissa tapauksissa ainoana esteenä koulutukselle on se, että pyrkijöille tekevät kiusaa taloudelliset seikat. Tähän voidaan tosin sanoa, että monet

puolueosastot eivät pysty koulutusta varten apurahoja antamaan, mutta toisaalta tiedetään, että tämä ei ole ollut syynä, vaan pi» kemmjrikin se, ettei ole osattu korostaa tätä asiaa niinkuin pitäisi. Tässä suhteessa on toivomisen varaa.

Piirikunnalliset neuvottelutilaisuudet milloin minkin erikoisasiah selvittämiseksi ovat niinkään osoittautuneet matkan varrella erikoisen antoisiksi ja puoluetoimikunnan alustuksessa kehoitetaan-kin näitä edelleenkin järjestämään olosuhteiden ja mahdollisuuksien mukaan, ja näin on piireissä asiaan periaatteessa suhtauduttu.

Kuten alussa sanoin, tämä puoluetoimikunnankin alustus käsittää tavattoman suuren asiapaljouden, joten sen yksityiskohtainen käsitteleminen tietysti meidän puoluekokouksessamme ei sinänsä voi tulla kysymykseen. Sen sijaan valiokuntatyössä voidaan sitä yksityiskohtaisemminkin käsitellä. Yleisenä toivomuksena kuitenkin rohkenisin esittää, että puoluekokous saattaisi yksimielisesti yhtyä niihin yleisperiaatteihin, jotka käyvät ilmi puoluetoimikunnan tekemän alustuksen yhdeksästä ponnesta.

Otto Toivonen : Me sanomme jossakin kirjassa näin: "Köyhälistön kasvattaminen käsittämään yhteiskunnallinen asemarisä ja tehtävänsä on sosialidemokraattisen puolueen ensimmäisiä ja tärkeimpiä tehtäviä". Tätä tarkoitusta täyttää puoluetoimikunnan esitys käsittääkseni erinomaisen hyvin, jos tämä puoluekokous hyväksyy tämän ehdotuksen ja jos kokousedustajat perusjärjestöihin vievät tässä hyväksytyt ajatukset.

Mielestäni me olemme jo tulleet sille asteelle tässä puolueessa, että meidän sietää kiinnittää enempi huomiota myöskin omien yhdistystemme kokouksiin. Kun niitä yleensä seurailee, niin niistä vielä puuttuu aika paljon. Ne hyvin usein järjestetään niin yksityiskohtaisiksi, etten sanoisi, kuluttaviksi, ettei ole ollenkaan ihme, että ne jäsenet, jotka eivät ole tietoisia, sosialidemokratian itse-pintaisia ja paksunahkaisia kannattajia, pitävät näitä kokouksia sängen arkisina ja senlaatuksina, että ne eivät vedä. Monta kerrtaa miehet siellä istuvat lakki päässä ja turkki päällä ja nais-jäseniä ei tapaa siellä ollenkaan. No, usein on näin sen vuoksi, että pelätään esim. kylmettymistä eikä sen vuoksi riisuta vaatteita, mutta useimmiten kuitenkin siksi, että ukot eivät pidä sitä tarpeellisenä.

Minä sanoin naisten kohdalta kuitenkin, että nainen on sellai^ nen väkkärä yhteiskunnassa, että jos se on pitkän päälle poissa meidän kokouksistamme eikä meidän asioitamme puolusta, niin siitä ei seuraa hyvää, sen vuoksi, että naiset kasvattavat lapsia.

Me miehetkin niitä kasvatamme, mutta nainen se on, joka antaa lapsille ajatustavan, se on tosiasia. Missä äidit eivät sitä tee, niin eivät lapset myöskään sosialisteja ole. Sen tähden kokoukset olisi niin hyvin huoneistonsa puolesta kuin myös ohjelmansa puolesta järjestettävä sellaisiksi, että ne miellyttävät ja että niihin jäsenet mielellään tulevat ja että ne ovat jäsenille juhlahetkiä, ei välttämättömiä pahoja. Ja minä toivoisin, että kun me tässä kokouksessa teemme päätöksen, me myöskin käytännössä rupeamme sitä toteuttamaan, eikä se jää vain vanhurskaaksi päätökseksi.

Toinen on sitten tietysti tuo kokouksissa harjoitettu valistustyö ja sellaisenaan jo asioiden käsittely. Minä vanhana jääkärinä, joka elämäni varrella olen ehtinyt pitää yli 11.000 puhetta, olen saanut panna merkille sen, että siihen meidän sosialidemokraattisessa puolueessa ei sittenkään kaikesta kaunomaalauksesta huolimatta kiinnitetä sitä huomiota kuin pitäisi. Olen nähnyt tapauksia, kun perusjärjestöissä ei ole aina ilmoituksiakaan naulattu, ja tapauksia, että parin tunnin odottelun jälkeen tulee puheenjohtaja taikka sihteeri jne, mutta sellaisiakin tapauksia, ettei tule kumpikaan. Näin ei saa olla. Sillä silloin kun puoluetoimikunta tai piiritoimikunta järjestäjän lähettää, se lähettää siitä myöskin tiedoituksen. Ja siihen olisi mielestäni kiinnitettävä huomiota, sillä saattaa olla, että sillä puoluetoimikunnan tai piiritoimikunnan lähettämällä henkilöllä on jotain sanottavaa. Varsinkin tällaisena aikana, jolloin veljet vasemmalla käyttävät propagandaa, joka ei ole aina niin julkista, vaan salaista, miehestä mieheen. Siihen on meidän erikoisesti kiinnitettävä huomiota.

Sen lisäksi tulee tuo itseopiskelutyö ja siinä meillä myöskin on parantamisen varaa. Emme me niin perin tietoisia sosialidemokraatteja ole. Sen saa panna merkille. Kun tulee sellaisiin vaikeuksiin, kuin tänä kesänä olimme, että meillä horjui hyvin monessa kohdin periaate varsinaisen kansan keskuudessa. Minä voisin nimetä, että ensimmäisenä lakkopäivänä oli sosialidemokraattisia kansalaisia lakossa omaa ammattijärjestöään vastaan, ja se on surkeus. Se on surullista, että me emme periaatteistamme •le niin paljon selvillä, että tietäisimme mitä teemme je kenen käskystä teemme. Jos me, joitakin ohjeita otamme, niin emme saa ottaa niitä kommunisteilta. Ja sen vuoksi on opiskelutyö niin tavattoman tärkeätä, että meillä olisi selvyys mitä sosialidemokratian pääperiaatteet ovat. Minä väitän, että sosialidemokratia ei ole niin

helposti ymmärrettävissä. Ei se ole enää nykyisin pelkkä leipäkysymys eikä se ole pelkkä asuntokysymyskään.

Minä yhdyn puoluetoimikunnan alustukseen. Mutta erityisesti pidän tärkeänä 5. ja 6. sekä 9. kohtaa, joita alleviivaan ja sanon, että meidän sietää perusjärjestöissä erityisellä tavalla kaikkiin kohtiin kiinnittää huomiota ja käytäntöön soveltaa valistustyötämme näissä merkeissä.

**Parkkonen:** Hyväksyn puoluetoimikunnan ehdotuksen valistustyön suunnitelmaksi, niinkuin uskon yksimielisesti kaikkien sen hyväksyvän. Kiinnittäisin erikoisesti huomota sen 1. kohtaan, mitä minä siltä odottaisin.

Meille on jaettu sivistyspoliittinen ohjelma, jonka uskon yksimielisesti tulevan hyväksytyksi; siksi hyvä se minun käsittääkseni on. Siellä on mm. yksi viisas kohta: että tieteellistä työtä on tuettava ja huolehdittava siitä, että tämä tieteellinen työ ei jää näiden tiedemiesten yksityiseksi tiedoksi, vaan että se todella tulee koko kansan hyödyksi. Minusta nyt juuri meidän puoluetoimikunnan kannalta katsoen on tärkeitä tieteellistä työtä tehty ja tämä työ on jäänyt unhoon eikä ole tullut käytännössä sovelletuksi. Tämä koskee asiaa, jonka Uudenmaan piirin piirikokouksessa esitin, mutta saman kanteen uudelleen esittäisin. Tarkoitan tällä Marxin taloudellisia ja yhteiskunnallisia oppeja.

Kun me heitimme puolueesta ulos kommunistit, me heitimme samalla ulos myös Marxin ja hänen oppinsa ja, kuten piirikokouksessa sanoin, olemme antaneet ne kommunistien käsiin yksinomaiseksi monopoliksi. He ovat niitä käyttäneet omien puoluetaktillisten tarkoituksperiensä hyväksi ja tulkinneet ja selitelleet niitä omien tarkoituksperiensä mukaan.

Mitä Marxin opit todellisuudessa ovat, se on meille Uudenmaan piirissä hyvin harvoille tunnettua, ja käsittääkseni niilläkin, joita puolueessamme pidetään teoreetikoina ja Marxin opin tuntijoina, on harhakäsityksiä Marxin opeista. He tulkitsevat niitä Väärin. Ja juuri tässä olisi käsittääkseni meidän puolueellamme työmaa, joka valistustyössä pitäisi ensinnä selvittää valistajille itselleenkin, tehdä tunnetuiksi nämä opit ja niitä sen jälkeen yleisessä puolueutyössä hyväksikäyttää. Ja minusta niiden hyväksikäyttö olisi puoluetaktilliselta kuin periaatteelliseltakin kannalta ensiarvoisen tärkeää. Miksi jätetään hukkaan ja unohtuiksiin tieteellinen työ, joka koko yhden miehen elämänajan on kestänyt. Eihän tietenkään ole oikea paikka nyt tässä ruveta selvittämään, mitä kaikkea nämä Marxin opit sisältävät. Minusta kuitenkin juuri puolueen

ja puoluetuomikunnan valistustyötä suunnitellessaan pitäisi tähän kiinnittää erityistä huomiota, että tämä puutteellisuus, virhe, mitä on tapahtunut, tulisi oikaistuksi ja Marx vielä täydellä syyllä pääsisi siihen oikeutettuun asemaan, mikä minun käsittääkseni hänelle kuuluu.

**Lumikero :** Kun selailin tämän kokouksen ohjelmaa ja tätäkin paikkaa, minun huomioni kiintyi erikoisesti siihen, että puolueen vastaista valistustoimintaa suunniteltaessa on mielestäni unohdettu eräs sen oleellisin osa. Minä tarkoitan tällä taloudellisten asioiden valistusta. Meillä tässä kokouksessa tulee käsiteltäväksi puolueen talouspoliittinen ohjelma, jolla viitoitetaan tietä puolueen työn tulevaisuutta varten. Mutta yleensä on valitettavasti todettava, että puolueemme jäsenten keskuudessa on varsin vaillinaiset käsitykset taloudellisista asioista yleensä. Me olemme eläneet ohitse sen ajanjakson, jolloin voimme olla tällaisesta piittaamattomia. Kuinka paljon helpompi vastuunalaisissa asemassa olevien puoluetoverien hallituksessa ja muissakin tehtävissä olisi johtaa maan asioita, jos sosialidemokraattinen väki todella olisi taloudellisesti valistunutta. Tämän vuoksi minä haluaisin kiinnittää erikoista huomiota siihen, että suunniteltaessa puolueen vastaista valistustoimintaa kiinnitettäisiin riittävän suuri huomio juuri taloudellisen valistustyön tekemiseen meidän puolueemme hengessä ja sen ohjelman mukaisesti. Kansantalous on ehdottomasti aine, joka aina täytyy saada sosialidemokraattisen puolueen valistus- ja opinto-ohjelmaan.

**Paavo Rantanen :** Hyvät toverit! Kyllä kaikki sosialidemokraatit olemme yhtä mieltä, että silloin kun meidän puolueemme valistustyö on kyllin tehokasta, myöskin meidän puolueemme on tehokas. Me olemme hylänneet niiden vasempien veljien jokapäiväisen patukkademokratian, niinkuin minä sanoisin, ja siinä mielessä olisi tätä socialistista tietoisuutta, sosialidemokraattisten periaatteiden ja puolueen menettelytapojen tunnetuksi tekemistä puolueessa voimaperäisesti tehostettava.

Mutta eräs puoli meidän puolueen keskuudessa on ehkä jäänyt huomiota vaille. Meillä puolueessamme on arvovaltaisia henkilöitä titteliensä puolesta ja myöskin muiden ominaisuuksiensa puolesta. Mutta he ovat unohtaneet tämän socialistisen tietoisuuden kasvatamisen omassa perhepiirissään. Kaupungin nimeä mainitsematta eräs Suomen suurimpia teollisuuskaupunkeja on siitä ihmeellinen kaupunki, että n.s. pamppujen lapset karttavat hyvin tarkkaan nuorisoyhdistyksiä ja osastoja, joissa he ensin saisivat ka&

vatuksen koulunkäyntinsä ohella sosialistisen tietoisuuden saavuttamiseksi. Valitettavasti on sellainenkin tapaus ollut, että ainoastaan yhden ainoan lapset olivat Nuorissa Kotkissa. Tämä minusta on aivan väärin. Silloin kun pyrimme sosialistista tietoisuutta levittämään ulkopuolelle puolueemme, täytyisi ensin hoitaa se omassa keskuudessamme. Meiltä ehkä puuttuu sellaisia yleissivistäviä ohjaajia, jotka voisivat ohjata meidän karkeasyistä opiskeluamme. Olisi tärkeätä, että lapsia, joita on mahdollisuus kouluttaa oppikouluissa ja muissa tietolaitoksissa, vanhempien taholla velvoitettaisiin tulemaan meidän nuorten joukkoon Nuoriin Kotkiin, raittiusosastoihin ja nuorten osastoihin, joissa he voisivat tuoda oman panoksensa yleissivistystä antavaa tietoa. Me puolueväki taas annamme sitä tietoa, mitä Suomen sosialidemokraattisessa puolueessa tarvitaan, että se huomioisi vähäväkisten toiminnan ja tarkoitukseen pyrkivät kohdat.

Tässä näitä ponsia katsellessa minun tekisi mieli, lisätä kohtaan 5 yksi ainoa sana, että perusjärjestöt velvoitetaan kehittämään kokous- ja järjestötoimintamme miellyttäväksi, monipuoliseksi ja kiinnostavaksi. Siis tämä "monipuoliseksi" tulisi lisää, sillä me tarvitsemme nykyään monipuolista tietoa pyrkiessämme valistustyötämme kehittämään. Tähän Siimeksen huomautukseen apurahoista minä olisin samaa mieltä kuin hänkin. Niitä olisi pyrittävä myöntämään runsaammin, että myöskin nuoremmat perheelliset henkilöt saisivat kehittää itseään. Heidän perhehuolensa ovat niin raskaat, etteivät voi irtaantua opiskelutyöhön, vaikka intoa riittäisikin.

Tänne neljänteen kohtaan tahtoisin lisätä että myöskin kunnalliset järjestöt ja -toimikunnat velvoitettaisiin järjestämään kurssi-toimintaa. Näin saataisiin tämä toiminta laajemmalle pohjalle. Jos piiritoimikunta järjestää jossakin keskuspaikassa kurssin, se ei saa taloudellisten seikkojen vuoksi niin runsasta osanottoa kuin olisi toivottavaa.

Toivo Laakso : Minä vain kannatan tätä toveri Rantasen ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puheenjohtaja : Asia lähetettäneen valistusasiainvaliokuntaan, joka ottaa huomioon täällä tehdyt ehdotukset ja muut toivomukset.

Asia lähetetään valistusasiainvaliokuntaan.



### **Naiset Sos.-dem. Puolueen toiminnassa.**

Esitellään käsiteltäväksi Sos.-dem. Työläisnaisliiton esitys "Naiset Sos.-dem. Puolueen toiminnassa", esitys N:o 9.

#### **Keskustelu:**

Lempi Lehto: Hyvät toverit! Mehän jokainen tiedämme, että puolueemme jäsenmäärä on viimeisinä vuosina hyvin huomattavasti noussut, ja luonnollisesti me jokainen olemme iloisia tällaisen tapahtuman johdosta. Mutta jos me kiinnitämme huomiota näiden uusien jäsenten sukupuoleen, niin me huomaamme, että heistä on vain noin 25 % naisia. Naiset ovat kuitenkin hyvin suusena enemmistönä ja suurena kansalaisryhmänä yhteiskunnassa, samoin kuin he myöskin vaaleissa ovat hyvin suurena äänestäjäjoukkona. Sosialidemokraattinen Työläisnaisliitto on tehnyt kiitettävää työtä työläisnaisten poliittisen harrastuksen herättämiseksi. Sen naistoimitsijat ovat kiertäneet puhujina ja luennoitsijoina hoitaen valistustyötä työläisnaisten keskuudessa hyvinkin monipuolisin keinoin.

Meidän satalukuisiin yhdistyksiimme kuuluvien naisjäsenten lukumäärä on huomattavasti suurempi kuin Sosialidemokraattisen Naisliiton määrä. Sehän on tässä alustuksessa osoitettu. Naisten osuus on myöskin hyvin merkittävä monissa taloudellista yhdistystoimintaa koskevissa kysymyksissä, joita he joutuvat hoitamaan miesten edustaessa yhdistyksiä ulospäin. Uskollisina äänestäjinä naiset sen sijaan täyttävät tehtävänsä antamalla äänensä vaaleissa puolueellemme.

Suuren naisenemmistöisen äänestäjä joukon säilyttäminen puolueelle antaa velvollisuuksia työläisnaisten valistustyön suhteen. Tässä alustuksessa onkin tehty laskelmia viime vaalien äänestäjistä ja siitä, kuinka paljon heistä oli naisia ja puolueen aktiivisia jäseniä. Ja laskelmissa päästäänkin siihen, että noin 220.000 naisäänestäjää oli puolueemme ulkopuolelta. Nämä kaikki ovat siis olleet myötämielisiä meille ja heitä on varmaankin kiinnostaneet monet sellaiset äitejä ja lapsia koskevat kysymykset, joita puolueemme ja naisliittomme ovat ajaneet. Heidän keskuudessaan voitaisiin varmaankin tehdä tuloksellista jäsenhankintatyötä, ja meidän onkin koetettava saada heidät jäseniksi ja vaikutuspiiriimme. Tämän suuren joukon mukaan saaminen kohottaisi hyvin huomattavasti meidän puolueemme jäsenmäärää ja samalla tietysti Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton jäsenmäärää.

Mutta tällaista toimintaa varten tarvitaan rahaa. Meidän naisliiton taloudelliset varat ovat tässä suhteessa hyvin rajoitetut, sillä

me joudumme toimimaan monilla sellaisilla avustusvaroilla, joita me vuosittain saamme työmme tukemista varten. Meillä ei siis ole taloudellisia mahdollisuuksia palkata riittävästi työvoimaa, jotta me voisimme näihin puolueemme ulkopuolisiin naisiin vaikuttaa ja vetää heidät jäsenyyteemme. Tällä alustuksella on siis tarkoitus vahvistaa sosialidemokraattisen puolueen ja tietysti myöskin naisliiton jäsenmäärää. Vahvistaa siis sitä sellaisella suurella joukolla, joka jo on myötämielinen meillepäin ja joka vaa-leissa meitä äänestää, kuten jo edellä osoitin.

Toveri Martta Salmela-Järvinen osoitti jo Helsingin Kunnallisjärjestön evästyskokouksessa, miten Skandinavian maiden esimerkit osoittavat, että siellä sosialidemokraattiset puolueet hyvin huomattavasti tukevat sosialidemokraattista työläisnaisliikettä. Toivottavaa on, että hän nämä esityksensä esittää täälläkin yksityiskohtaisesti ja sillä tavalla valaisee tätä asiaa hiukan laajemmalla kannalta.

On toivottavaa, että puoluekokouksemmekin käsittää tämän kysymyksen samalta kannalta. Siksi me olemme tässä alustuksessa esittäneet, että puolue luovuttaisi vuoden 1950 alusta vuosittain naisjäseniltään saamistaan puolueveroista naisliitolle 50 % yhteyden pitämistä varten kaikkien puolueosastojen naisosastojen kanssa ja yleensä valistustyöhön naisten keskuudessa. Helsingin Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö on myöskin yhtynyt tähän ajatukseen ja toivon, että meidän puoluekokouksemme edustajat tätä asiaa harkittuaan tulevat myöskin samaan tulokseen. Minä yhdyn myöskin kaikkiin niihin muihinkin ponsiin, joita esitetään tämän alustuksen yhteydessä.

Martta Vihavainen: Aluksi haluaisin esittää käsitykseni siitä, että täällä alustuksena esitetty Sosialidemokraattisen Työläisnaisliiton alustus on varsin oikeaan osunut. Tänä aikana, jolloin elämme jo n.s. tasavertaisuuden aikakautta miesten ja naisten kesken, on kuitenkin ikävänä ilmiönä monilla eri alueilla havaittavissa, että eräänlaista penseyttä on erinäisissä puolue-elimissä naisten toimintaa kohtaan. Tiedän kokemuksesta oman piirinkin alueelta, jossa on eletty sellaisia ajanjaksoja, jolloinkin varsinainen piiritoimikunta on suhtautunut perin kylmäkiskoisesti naisten toimintaan yleensä.

Eihän ole lähdettävä siitä, että me sosialidemokraattiset naiset ajaisimme jotain erikoista naisasiaa. Kyllä me jokaisessa toimintamuodossamme tähtäämme siihen, että puolueen voimavarat on saatava mahdollisimman suuriksi ja runsaslukuisiksi. Käsi sydä-

melle täällä olevat piirisihteerit! Minä tiedän, että teissä on monta sellaista, jotka olette eräissä tapauksissa jättäneet naisten valistustyön tekemisen toisarvoiseksi, olette kohdistaneet sen yksinomaan miespuolisiin ja työväenyhdistyksiin. Tämä ei ole oikein, jos tahdotaan puolueen voimavaroja kartuttaa.

Martta Saalmela-Järvinen: Täytyy nyt aloittaa siitä, minhin äsken lopetin, ettei arvoisien edustajain tarvitse kuulla äskeistä puheenvuoroa ihan alusta alkaen.

Meidän puolueemme ei voi valistustyössään ottaa mitään valmiita kliseitä tai leimasinta, jonka avulla valistustyötä tehdään ja jonka avulla meidän ideologiamme julistetaan kaikkeen maailmaan ja sen jälkeen sanotaan, että joka ei tätä kuule, se olkoon ilman, ja muille viitataan ylimielisesti kintaalla. Sellaista kantaa valistustyössä puolueemme ei voi omaksua. Tämä asia onkin jo havaittu muissa maissa, joissa sosialidemokraattista toimintaa ja sosialidemokraattisia puolueita on olemassa. Meidän veljesmaissamme pohjoismaissa on hyvin voimakas naisten erikoistoiminta. Ruotsissa on itsenäinen sosialidemokraattinen naisliitto, joka toimii hyvin voimakkaasti ja joka saa puolueelta hyvin huomattavaa taloudellista tukea. Kävin juuri pari viikkoa sitten Tukholmassa ja tiedustelin ruotsalaisilta naistovereilta, suuriko heidän puolueensa avustus on, ja he vastasivat, että he saavat tällä kertaa 15.000 kruunua vuodessa ynnä sihteerin palkkiota varten erikoisen määrärahan. Toverit voivat kertoa tämän summan, kun tietävät, että kruunun kurssi on suunnilleen 50 markkaa. Norjassa on työväenpuolueen naissihteeristö, jonka kustannukset puolue suorittaa kokonaan. Tällä naissihteeristöllä on palveluksessaan useita toimihenkilöitä, sillä on oma huoneisto puoluetoimistossa, oma äänenkannattaja ja niin pois päin. Arvaamme, että nämä kustannukset eivät suinkaan jää vähäisemmiksi kuin Ruotsin puolueen kustannukset naistoiminnastaan. Tanskassa on niinikään puolueen palveluksessa naissihteeri ja perusjärjestöissä samoin kuin meidän kunnallisyjärjestöjamme vastaavissa keskusjärjestöissä ja lääninjärjestöissä on naistoimikunnat, joidenka työskentelyn ja toiminnan puolue kokonaan kustantaa, muun muassa kustantaa myöskin naislehden. Samoin on asianlaita Englannissa, Itävallassa, Saksassa ja yleensä kaikissa sosialidemokraattisissa puolueissa paitsi Suomessa. Meillä on sellainen erikoislaatuinen kunnia omata naisliike, jolla ei ole puolueen tukea.

Puolueella ei ole ainoatakaan naistoimitsijaa, ei naispuhu-

jaa enemmän kuin muutakaan sihteeriä, lukuunottamatta ammattiyhdistysjaostoa, jonka palveluksessa jonkin aikaa on ollut myöskin yksi naispuolinen järjestäjä miehisten vir-Jcatoveriensä joukossa. Täällä puoluetoimikunnan lausunnon eräässä kohdassa sanotaan, että puolue voisi palkata naistoimitsijan hoitamaan yhteyksiä naisliittoon ja sen organisaatioon ja toisaalta toiminnan tehostamiseen puolueosastoissa ja piirijärjestöissä. Tämä kohta puoluetoimikunnan kokouksessa hyväksyttiin poistettavaksi äänestyksen jälkeen, mutta se on erehdyksessä kuitenkin jäänyt tähän mainittuun kappaleeseen. Minä kuitenkin mainitsin, että tuollainen toimitsija puoluetoimistossa ei varmaankaan voisi saada suuria aikaa, kun me tiedämme, että meillä on lähes 2.000 puolueosastoa ja naisliittollakin on tällä hetkellä naisjaostoja noin 300.

Tämä naisten erikoistoiminta suuntautuu juuri niille aloille, joilla naiset voidaan saada kiinnostumaan yhteiskunnalliseen toimintaan, poliittisen valistustyön lisäksi, jota me Sosialidemokraattisessa Työläisnaisliitossa jatkuvasti olemme suorittaneet sekä vaalien edellä että myöskin muina aikoina. Meillä on ollut palveluksessamme kaksi poliittista järjestäjää, joita eri vaali-piirien alueille on hyvin hartaasti pyydetty siitä syystä, että vaali-piirit — huomatakaa siis: puolueen vaali-piirit! — ovat tällä tavalla saaneet itsellensä hyvin halpaa valistustyövoimaa, koska me olemme maksaneet järjestäjille palkan ja vaali-piirit ovat suorittaneet ainoastaan päivärahat ja matkakustannukset. Tämä onkin ollut melkein ainoa tuki, jonka meidän liittomme valistustyö on puoluejärjestöiltä saanut.

Tämän poliittisen valistustyön lisäksi meillä on harjoitettu kotitalousneuvontaa. Meidän liittomme on myös suunnannut naisten tarmon sosiaalsiin kysymyksiin ja sosiaaliseen toimintaan, ja näiden avulla on voitu herättää ennen kaikkea perheenäitien kiinnostusta puolueen työhön. Että tämä toiminta on hyvin tarpeen vaatimaa ja että sitä myöskään ei millään muulla keinolla saada herätetyksi, siitä meillä on monia sangen hyviä esimerkkejä olemassa, mutta en tahdo haaskata puoluekokousedustajien aikaa niiden kertomiseen. Mainitsen vain, että tämä perheenäitien ammattikunta, jos sitä niin saa nimittää, ei ole suinkaan mikään vähäpätöinen ja pieni ammattikunta. Minä päinvastoin luulisin, että se on suurimpia, mitä tässä maassa yleensä on olemassa. Meillä on laskettu olevan noin 800.000 ruokakuntaa, joissa jokaisessa joku henkilö valmistaa ruokaa, hoitaa kotitaloutta ja yleensä kaikkia

sen yhteydessä olevia asioita. Ja kun meidän kotitaloustoimintaamme joskus on arvosteltu ja sanottu, että sillä oikeastaan ei ole mitään tekemistä sosialistisen valistustyön kanssa, niin olen huvikseni seurailut myöskin muissa maissa tapahtuvaa vastaavanlaatuista toimintaa ja todennut, että kaikkien maiden sosialidemokraattisissa puolueissa naiset askartelevat juuri näiden samojen kysymysten ympärillä ja pitävät yllä samantapaista toimintaa, joskin tietysti hiukan erilaisia muotoja noudattaen. Tämä onkin aivan luonnollista, koska se on täysin propagandan periaatteiden mukaista. Ihmisille pitää puhua niistä asioista, ja niiden asioiden mukaisesti, joita he joka päivä harrastavat ja joihin he jokapäiväisessä elämässään ovat kiinnostuneita. Ainoastaan sitä tietä voidaan herättää heidän kiinnostuksensa myöskin muihin kysymyksiin. Ja me voimme siis tätä tietä kulkien, herättämällä naiset ajattelemaan ensin omaan kotipiiriinsä, omaan elämänpiiriinsä kuuluvia asioita, me voimme saada heidät myöskin aktiivisemmiksi poliittiseen toimintaan.

Mitä sitten taas tulee varsinaisesti näihin ponsiin, niin me tässä ensimmäisessä ponnassa esitämme ajatuksen, että puolueen pitäisi taloudellisesti tukea naisliittoa, koska sen jäsenet tukevat puoluetta taloudellisesti omilla sekä vakinaisilla että ylimääräisillä puolueveroilla ja sen jälkeen nämä eivät enää voi tukea omaa toimintaansa eikä silloin toimintaan saada riittävästi varoja.

Tähän toiseen kohtaan tahtoisin huomauttaa, että me olemme nyt saaneet naisliitossa järjestykseen jokaiseen vaalipiiriin n.s. vaalipiiritoimikunnan naisjaoston. Me emme tässäkään asiassa ole pyrkineet minkäänlaiseen eristäytymiseen emmekä perustaneet erillisiä naisten piiritoimikuntia niiden muutamien lisäksi, jotka jo aikaisemmalta ajalta ovat olemassa. Sen sijaan olemme pyrkineet toimimaan vaalipiiritoimikuntien yhteydessä ja perustaneet siinä mielessä näitä naisjaostoja. Mutta nämä piiritoimikuntien naisjaostot ovat työskennelleet kokonaan vapaaehtoisin voimin, eivätkä niiden sihteerit ole saaneet juuri minkäänlaista palkkiota työstään. Jatkuvasti tällainen ei tietysti käy eikä työ voi tulla tällä tavalla myöskään tarpeeksi voimakkaaksi. Vaalipiiritoimikuntien olisi siis voitava palkata palvelukseensa naistoimitsijan, ei kansliassa yksinomaan hoitamaan kirjanpitoa ja muita sellaisia juoksevia tehtäviä, vaan nimenomaan piirissä hoitamaan valistustyötä, ja toimimaan tämän piirin naisjaoston sihteerinä. — Edelleen tässä kolmannessa ponnassa on ajatus, että myöskin ne työväenyhdistykset, joilla on ainoastaan muutamia naisjäseniä, ja jotka

eivät ole perustaneet varsinaista naisjaostoa, voisivat silti ottaa yhteyden naisliittoon ja myöskin ilmoittaa naisjäsentensä lukumäärät tänne naisliittoon.

Me joudumme monella eri alalla kilpailemaan porvarillisten naisjärjestöjen kanssa. Minä mainitsen, että esimerkiksi kotitaloudellisten määrärahojen jaossa merkitsee jäsenmäärä juuri tavattoman paljon. Maatalousnaiset, Martat ym. ilmaisevat jäsenmääränsä monikymmentuhantisissa luvuissa ja saavat sen mukaisesti myöskin valtion varoja toimintaansa varten. Minä luulen, että se ei ole yhdentekevää sosialidemokraattiselle puolueelle sekään, millä tavalla valtion varoja käytetään ja kuka niitä käyttää esimerkiksi kotitaloudelliseen neuvontatyöhön. Jos meidän naisliittomme voi esittää, että sillä on 30.000—40.000 jäsentä, niin silloin sen saamat avustuspäärahat ovat vallan toisennäköisiä kuin mitä ne ovat tänä päivänä. Meillä ei siis tässä ole pyrkimyksenä tämän kohdan mukaan yrittää suurennella tai levennellä jollakin semmoisella, joka ei meille kuulu, vaan meillä on tarkoitus juuri päästä tekemään työtä suuremmalla teholla.

No, neljäs kohta lienee selvä. Lisäksi minä vielä haluaisin huomauttaa tästä viidennessä kohdasta. Tänne jaettiin pöydille meidän liittomme äänenkannattajaa "Tulevaisuutta", ja tähän lehteen on ehkä yksi ja toinen puoluekokousedustaja voinut tutustua. Minä uskallan tältä paikalta sanoa, että se on hyvä lehti ja että sen avulla voidaan myöskin levittää sosialistista ajatussuuntaa työläisnaisten keskuuteen. Minä sanon, että naisliitto on suurin uhrauksin pyrkinyt saamaan sen ulkonaisestikin niin mittavaksi, että se kilpailee Hopeapeilien, Kotiliesien ja kaikkien muiden porvarillisten julkaisujen kanssa, jotka nyt koreilevat työläiskotienkin pöydällä. Sen levikki on noussut sodan ajasta lähtien nelinkertaiseksi. Mutta se voisi kasvaa vielä paljon suuremmaksi, jos kaikissa työläisjärjestöissä, niissä kahdessa tuhannessa työväenyhdistyksessä, joita meillä tällä hetkellä on, jos niissä kiinnitettäisiin huomiota tämän lehden levittämistyöhön. Sillä olisi vielä eräs toinenkin seuraus, nimittäin silloin saataisiin lehti taloudellisesti kannattavaksi. On tosiaankin ihme ja kumma, että sosialidemokraattinen puolue ei kykene pitämään yllä yhtään ainoata tällaista kotien lehteä, tällaista naisten julkaisua, joka kuitenkin välttämättä tarvitaan monestakin syystä ja jota esimerkiksi kaikki sosialidemokraattiset puolueet muissa maissa pitävät aivan välttämättömänä. Tämä ei vaatisi puolueelta minkäänlaisia erikoisia uhrauksia eikä varoja, se vaatisi vain sitä, että jokaisessa työ-

väenyhdistyksessä tosiaankin kiinnitettäisiin tähän asiaan huomiota.

Minä lopuksi vielä sanon, että me emme tässä ole tulleet esiin millään uudella ja mahdollottomalla vaatimuksella silloin, kun on kysymys puolueen taloudellisesta tuesta naisliitolle. Siitä lähtien, kun naisliitto on perustettu, siitä lähtien se myöskin vuoteen 1939 jatkuvasti sai puolueelta taloudellista tukea. Mutta vuoden 1939 jälkeen tämä tuki syystä tai toisesta lakkasi. Meidän on ollut pakko ottaa asia uudelleen näin perusteellisen keskustelun alaiseksi, jotta asiat jälleen saataisiin sille pohjalle, jolla ne aikaisemmin ovat olleet.

**Puheenjohtaja :** Sen johdosta, että tämä puheenvuoro kesti enemmän kuin 10 minuuttia, ilmoitan, että tämä on katsottava alustavaksi puheenvuoroksi.

**Väinö Leskinen :** Hyvät puoluekokouksen osanottajat ja varsinkin arvoisat läsnäolevat naisedustajat! Täällä Martta Salmela-Järvinen niinkuin edellisetkin naisedustajat kovin kiivaassa äänensävyssä esitti asiaansa, ja Marttakin lopetti sanottavansa sanomalla, että heidän on ollut pakko tässä muodossa ottaa tämä asia esille. Mutta niinkuin Terttu Sainio erinomaisen hyvin tietää, tämä asia ei ole tullut ollenkaan naisten taholta esille, vaan allekirjoittaneen pyyntönä naisliitolle tuoda tämä alustus. Eikö näin ole (Naurua, suosionosoituksia)? En minä tätä halua huomauttaa minkäänlaisena demagogisena trikinä, vaan pannakseni vaan asiat paikalleen.

Puoluetoimisto on pitkän aikaa todellakin pyrkinyt vakavasti harkitsemaan, ei suinkaan vain millä tavalla voitaisiin naisasiaa puolueen taholta ajaa eteenpäin, vaan myöskin, mitenkä nuorisoliikettä voitaisiin auttaa, varhaisnuorisoliikettä ja kaikkia muita toiminnan haaroja, joista meidän puolueemme on suoranaisesti riippuvainen.

Minusta olisi paljon hedelmällisempää ja minä esittäisin sen vilpittömän toivomuksen, että me emme nyt käsitteisi toisiamme niin kuin kaksi vihamielistä leiriä; Jos on jotain väärinkäsitystä ollut, niin oiotaan tässä nyt rauhallisesti ja asiallisesti. Ainakin puoluetoimikunnan piirissä on ollut tarkoitus saada tämä asia keskustelun alaiseksi täällä puoluekokouksessa ja todellakin niinkuin naiset ovat itse täällä todistaneet, tehdä tunnetuksi ja tiettäväksi, että on todella satojatuhansia naisia, jotka äänestävät sosialidemokraatteja; mutta naisliikkeessä ei ole kuin osa näistä mukana. Täytyy siis jotakin tehdä, ja on silloin asiallista

pysyä nyt niiden edellytysten puitteissa, joita on olemassa. Minä en usko, että on mikään kardinaalikeksintö pyytää 720.000 tai 750.000 markkaa, että asia on sillä ratkaistu. Minusta se on aika heikko lähtökohta, jollei paljon muuta sen lisäksi ole esitettävänä.

Naiset ovat todellakin erinomaisella tavalla vallanneet itselleen sijan myöskin poliittisessa elämässä. Varmasti ne edustajat, jotka ovat täällä maaseudulta, tietävät, mikä merkitys on maatalousnaisilla, mikä merkitys on niillä tupailloilla ja kaikennäköisillä muilla toiminnanmuodoilla, joita ne siellä harrastavat ja mikä merkitys on naisilla niissä taloudellisissa järjestöissä, jotka porvarillisten poliittisten järjestöjen liepeillä toimivat niiden hyväksi. Minusta on kovin korkea aika meidän sosialidemokraattisen puolueen taholta kiinnittää huomiota siihen vakavaan näkökohtaan, että kaikki muut puolueet, niin porvarit kuin kommunistitkin mahdollisimman tehokkaasti inventoivat naistyövoimansa laskien siihen sekä palkatut että palkattomat asiaa harrastavat henkilöstönsä ja koettavat saada ne liikkeelle. Se on minusta tässä tilanteen tarkastelun ydin ja siitä pitäisi lähteä.

Puolueen piirissä me emme suinkaan halua väheksyä naisliiton merkitystä. Varmasti olisi parasta, että saisimme kaikki nämä puolueen ulkopuolella tai puolueessa olevat naisliikkeeseen mukaan, mutta emme varmaankaan sitä saa toimittamalla yhden uuden päätöslauselman entisten lisäksi ja maksamalla vähän veroja naisliitolle niistä veroista, jotka puolueelle sääntöjen mukaisesti tulevat. Minulla on se kuva, että meidän pitäisi yrittää hakea ratkaisua siltä pohjalta, että me samalla tavalla kuin olemme nostaneet ammattiyhdistysliikkeen jaloilleen, samalla tavalla kuin me olemme onnistuneet nostamaan myöskin nuorisoliikkeen jaloilleen, samanlaisia menettelytapoja noudattaen meidän pitäisi pyrkiä nostamaan myöskin naisliikkeemme. On varmasti aivan totta, että nämä ehdotukset, mitä täällä nyt on esitetty, niillä on suuri merkitys jo sinänsä. Mutta paljon suurempi on se, että koko se naiskaaderisto, joka puolueosastoissa on, joita minun käsitykseni mukaan kiinnostaa meidän politiikkamme enemmän kuin mitä ehkä naisliikkeessä luullaan, ja joka ei ehkä sen vuoksi ole naisliikkeessä ollut niin aktiivinen, sekin olisi saatava liikkeelle ja hereille mukaan puoluetööhön ja toivottavasti myöskin samassa suhteessa mukaan naisliikkeen toimintaan. Minä jyrkästi torjun sen käsityksen, että puoluetoimistolla sen paremmin kuin piirishteereillä tai muillakaan olisi sellainen pyrkimys, että pitäisi koettaa nyt pitää väen väkisin naiset



jollakin tavalla taka-alalla. Jos joitakin yksityistapauksia tässä suhteessa on esitettävänä, tuotakoon ne esille. Ei minusta se riitä väitteeksi tälle, että esimerkiksi nyt puolueoimikunnan sihteeri oli käsittänyt asian väärin ja sen vuoksi oli jättänyt alustuksen ponteen valitettavasti tämän kohdan, joka poistettiin. Niinkuin Martta Salmela-Järvinen hyvin muistaa, niin seuraavana päivänä asia selvitettiin, ettei pitäisi käyttää tätä minään tunteiden kohottajana. Asia on paljon arvokkaampi, ei siitä pitäisi tehdä tällaista kiistakysymystä. Voi olla, että joillakin paikkakunnilla ei riittävän hyvin osata esimerkiksi puolueosastojen johtokuntia asetettaessa kiinnittää huomiota siihen, että naiset usein suorittavat tehtävänsä hyvin huolellisesti ja perusteellisesti. Minusta olisi silloin puolueen velvollisuus jotakin tässä suhteessa tehdä. Mutta minulla on semmoinen käsitys, että meidän miesten on hyvin huono lähteä neuvomaan naisia maakunnassa, sillä kun yritämme esimerkiksi alustuskeskustelujen muodossa jonkinlaisia neuvoja antaa, ne käsitetään jonkinlaiseksi pyrkimykseksi holhota heidän toimintaansa. Sitä varten oli alun perin ajateltu senkin mahdollisuus, että olisi puolueoimiston piirissä sellainen henkilö, joka mahdollisimman suurella asiantuntemuksella voisi näitä naiskysymyksiä käsitellä ja pitää yhteyttä naisliittoon aivan samalla tavalla ja samaa periaatetta noudattaen, jota naiset itse ovat käyttäneet vaatiessaan piirijärjestöjen palvelukseen aivan oikeutetusti, niinkuin ponsissakin on, tilaa naisille.

Minusta on harhaanjohtavaa käyttää tässä nyt apuna tilastoa Skandinaavisista veljesjärjestöistämme. Martta Salmela-Järvinen tietää erinomaisen hyvin, että Ruotsin puolue on köyhä ja se saa ne kruununsa, joista osan antaa naisliikkeelle, muualta. Se ei itse kykenisi suorittamaan yhtään ainoata vaalitaistelua, ei käymään yhtään sellaista taistelua, jonka puolue on käynyt näinä vuosina, ellei se olisi saanut näitä varoja muualta. On ollut ikävä tosiasia se, että meidän on täytynyt uhrata enemmänkin kuin mitä meillä usein on ollut kassassa, siihen taisteluun, joka kuitenkin on hallinnut tätä poliittista tilannetta tähän saakka. Ja minusta on vähän väärin silloin esittää asioita siinä valossa, että meiltä on puuttunut hyvää tahtoa auttaa naisliikettä.

Puheenjohtaja: 10 minuuttia on kulunut.

Puhuja jatkaa: Minä lopetankin tämän asian lyhyesti ilmoittamalla, että minusta kaikki muu näissä naisliiton ponsissa sopii erinomaisen hyvin päätettäväksi, mutta jos ensimmäinen

ponsi hyväksytään, käy niin, että puoluetoimisto on vain jonkinlainen piiritilinhoitaja, joka ottaa vastaan jäsenmaksut maakunnasta ja jakaa sitten yleisesti kaikille muille, ja kuitenkin sen pitäisi vastata politiikasta (Suosionosoituksia).

**Puheenjohtaja:** Jällellä on vielä kokonaista 8 puheenvuoroa. Me tuskin ehdimme niitä kaikkia tänä iltana suorittaa. Voitaisiinko puheenvuorot rajoittaa tämän jälkeen (Kokouksesta: Rajoitetaan!)?

Hyväksytään.

**Miina Sillanpää** (puhujaa tervehditään voimakkein suosionosoituksin): Hyvät toverit! — Minäkin uskalsin pyytää puheenvuoron tämän kysymyksen johdosta. Minä en oikein tunne viime aikoja, onko tilanne niin paljon muuttunut siitä kuin se joku vuosi sitten oli, jolloin minäkin kuljin linjoilla. Silloin minä totesin useasti käsitettävän, että kun mies perheessä oli liittynyt yhdistykseen, se merkitsi samalla myös, että koko perhe oli yhdistyksen jäseniä. Kun se punakantinen kirja oli miehen povi-plakkarissa, niin hän katsoi, ettei hänen vaimonsa tarvinnut liittyä enää puolueeseen. Riitti, että miehellä oli jäsenkirja. Tällainen käsitys oli hyvin yleinen. Pelkään, että vieläkään ei katsota niin välttämättömäksi sitä, että perheenäiti ja tyttäret liittyvät mukaan. Ja sitähän juuri osoittavat meidän tilastomme, joista ilmenee, että naisia on vielä niin vähän järjestöissä.

Mitä tulee naisten merkitykseen järjestötoiminnassa, olen eduskuntatyössä usein väittänyt ja väitän tässä vieläkin, että kun naiset tulivat eduskuntaan, he toivat mukanaan kokonaan uuden käsityksen siitä maailmasta, jota kotien maailmaksi kutsutaan. Sillä mies, niin kodista kuin hänkin on lähtenyt, ei voi käsittää kodin elämää, perhe-elämää, lasten kasvatusta, eikä muuta sillä tavalla kuin naisen täytyy käsittää. Miten tärkeätä on, että lasten kasvatuksen kannalta perheenäidit ovat järjestötoiminnassa, sitä valaisi jo ensimmäinen puhuja. — Se taisi olla toveri Toivonen.

Täällä kyllä toveri Leskinen äsken mainitsi, että yleensä nyt jo katsellaan naisasiaa toiselta kannalta kuin ennen. Ikävä kyllä minun täytyy sanoa, että siinä minun käsitykseni mukaan vielä paljon puututaan. Ei vielä käsitetä, että naisten pitäisi olla mukana, jotta he voivat naissukupoleensa itse vaikuttaa.

Tästä kysymyksestä tarvitaan meillä vielä paljon kasvatusta myöskin miesten mielissä. Ei ole niin monta vuotta, kun minulle Porin piirissä eräässä kunnallisjärjestön kokouksessa annettiin pakheksumislause siitä, että minä olin esittänyt järjestettäväksi ta-

louskursseja, olin kannattanut jotakin määrärahaa kotitalouden edistämiseksi. Sanottiin, että sen takana olivat vain porvarilliset. Että me tarvitsemme niitä aivan samalla tavalla, sen nyt jokainen käsittää.

Minä toivon, että tämä kysymys saa myönteisen suhtautumisen täällä ja että me todella voisimme löytää toisemme tällä rintamalla. Ei minusta ole oikein katsoa, että toinen sukupuoli on luotu johtamaan, toinen johdettavaksi. Meidän pitää pyrkiä kasvattamaan naiset myöskin oppimaan käsittämään sen itsenäisyyden merkityksen ja sen periaatteellisen pyrkimyksen, mikä kaiken pohjana täytyy olla.

Toivon, että tämä kysymys naisten toiminnan tukemiseksi saisi myönteisen ratkaisun. (Suosionosoituksia).

**Si h v o n e n:** Jyväskylän Sosialidemokraattisessa Kunnallisjärjestössä tätä asiaa käsiteltäessä asetuttiin kannattamaan ajatusta puolueen naistoiminnan tehostamisesta. Kuitenkaan ei kannatettu parhaana ratkaisuna sitä, että tätä tarkoitusta varten palkkattaisiin puoluetoimistoon erikoinen toimihenkilö, kuten toveri Martta Salmela-Järvinen esitti, vaan katsottiin tähän päämäärään päästävän Työläisnaisliiton avulla, avustamalla sitä siten, että se saisi näitä työntekijöitä kenttätönsä jatkamiseksi (suosionosoituksia).

**Torvinen:** Hyvät puoluetoverit! — Lappeenrannassa me olemme joutuneet valittaen toteamaan sen suuren puutteen, että innostuneita naistovereita emme ole saaneet kaikkiin luottamustoimiin lähimainkaan siinä mittakaavassa kuin olemme odottaneet. Näin ollen kunnallisjärjestö evästyskokouksessaan päätyikin kannattamaan Naisliiton ehdotusta, jonka pyydän pöytäkirjaan merkittäväksi.

**Impi Karvonen:** — Samalla Kertaa, kun meidän Kuopion läänin itäisen vaalipiirin naisjaosto on asettunut kannattamaan Naisliiton alustusta, myöskin henkilökohtaisesti kannatan kolmen edeltäneen naispuhujan puheenvuoroja, enkä sen takia halua heidän esittämiään puolia toistaa.

Haluan takertua erääseen toiseen puoleen, nimittäin puoluetoimikunnan lausuntoon alustuksen johdosta: "Tuntuu kuitenkin siltä, että järjestöllisesti katsoen tarvitaan huomattavan paljon enemmän yhteistyötä naisliiton ja puolueen välillä kuin tähän saakka on tapahtunut". Kun me sieltä maakunnasta tulemme tänne, niin onkin ollut meille aivan silmiinpistävä, että jonkinlaista läheisempää yhteistyötä pitäisi olla.

Me olemme lähinnä eilen ja tänä päivänä selailleet täällä his-

torian palstoja; me olemme eläneet menneisyydessä, kulkeneet kunniakkaan puolueemme 50-vuotisjuhlien merkeissä, uudelleen eläneet ne tapahtumat, jotka ovat jo menneisyydessä. Me olemme nyöskin samalla todenneet, että Suomen sosialidemokraattiset naiset ovat antaneet aika arvokkaan panoksen niille saavutuksille, mitä me voimme puolueemme tiliin nyt 50 vuotta myöhemmin asettaa. Me tiedämme, että Suomen sosialidemokraattiset naiset tai oikeastaan Suomen naiset yleensä yleisen ja yhtäläisen ääni-oikeuden astuttua voimaan kirjoittivat historiaa. Ei yksinomaan Suomen historiaa, vaan myös kansainvälistä historiaa, siten! että meidän maamme oli ensimmäisiä, joissa naiset saivat ääni-oikeuden. Myöskin Suomen sosialidemokraattiset naiset ovat olleet edelläkävijöinä siinä, että meillä on ollut kaksi sosialidemokraattista naisministeriä. Ja meidän tulee myös muistaa se seikka, että vuoden 1918 ikävien tapahtumien jälkeen ne olivat Suomen sosialidemokraattiset naiset, jotka nostivat puolueemme lipun siitä asemasta, johon se poljettiin näiden vaikeiden vuosien jälkeen. Mutta siitä huolimatta meidän maakunnan naisten silmiin pisti, kun tulimme eilen tänne ja juhlimme täällä, että meidän sosialidemokraattisille naisillemme olisi edes yksi puhe, yksi vaatimaton puheenvuoro myönnetty näissä juhlatilaisuuksissa. — Jotakin silloin täytyy olla viassa. Ja tämän minä halusin tulla tänne teille sanomaan sen tähden, että tämä ei ole yksinomaan minun yksilöllinen mielipiteeni, vaan tämä on naisten ääni maakunnasta. Tuota puheenvuoroa me odotimme ja odotimme turhaan.

Minä haluaisin puoluetoimikuntaa muistuttaa siitä, että tässä ainakin on aikalailla suuri virhe tehty.

**Puheenjohtaja:** Asioiden käsittely keskeytetään tähän, joten kokous päättyy tältä päivältä ja jatketaan sitä huomenna kello 9.

Kokous lopetetaan kello 18.05.

# TOINEN KOKOUPÄIVÄ

tiistaina marraskuun 1 päivänä kello 9.

Puheenjohtajana toimii K. V. Syrjänen.

Puheenjohtaja: Aloitetaan kokous. Toimitetaan nimenhuuto.

Yleissihteeri Mäkelä toimittaa nimenhuudon.

Puheenjohtaja: Ilmoitetaan, että tänään on ruokailutauko kello 12—13. Kokoustyö päätetään kello 16 ja illalla on juhlasalissa veteraanien juhla.

Puheenjohtaja: Jatketaan keskenjääneen asian, esityksen n:o 9 alustusviikon sivulla 96, käsittelyä: Naiset Sos.-dem. Puolueen toiminnassa.

Keskustelu jatkuu:

Ojanen: Hyvät puoluetoverit. — Normaalisesti kehittyneen miehen ei olisi aihetta puhua naiskysymyksestä, sillä siinä saattaa joutua vihoihin naisten kanssa. Mutta kun täällä toveri Salmela-Järvinen eilen taaplasti sillä tyylillä, että se sai allekirjoittaneen provosoiduksi puhumaan, niin kaikesta huolimatta uskallan koskettaa tätä kysymystä.

Toveri Salmela-Järvinen erikoisesti syytti puheenvuorossaan kuten myös osaltaan toisetkin naistoverit, että puoluetoimikunta ja puolue yleensä, samaten kuin jäsenyhdistykset, eivät ole tehneet naiskysymyksen kohdalla oikeastaan mitään, ja hän mainitsi vielä erikoisesti, että jäsenyhdistyksissä vastustetaan naisten toimintaa.

Minun nähdäkseni toveri Salmela-Järvinen käsittelee kysymystä hyvin altaasta näkökulmasta. Hän ilmeisesti ei tunne maakunnan olosuhteita siinä mielessä (Salmela-Järvinen: Ohoh!) Niissä järjestöissä, missä allekirjoittanut on joutunut työskentelemään, saattaa todeta sen, että kaikissa vaiheissa pyritään nostamaan naisia, mutta kaikista hyvistä yrityksistä huolimatta se tahtoo kaatua siihen, että naiset eivät tule mukaan toimintaan siinä mielessä kuin olisi tarpeellista.

Kun Riihimäellä käsiteltiin alustuksia ja annettiin evästyksiä, käytti yhdistykseni kokouksessa ainoastaan yksi nainen puheenvuoron tämän naisliiton esityksen puolesta siitäkin huolimatta, että meillä on yhdistyksen alainen naisjaosto, jossa pitäisi olla jo korkeampaa naistoimintaa. Kunnallisjärjestömme edustajakokouksessa ei naisliiton esityksen puolesta käytetty yhtään puheenvuoroa, vaan yksimielisesti naisetkin yhtyivät puoluetoimikunnan lausuntoon tämän kysymyksen kohdalla. Tämä osoittaa nähdäkseni parhaiten sen, että naiset maakunnassa käsittävät asian siten, että naisliitto on mennyt yli maalin sillä kohdalla, jossa se puhuu eräistä jäsenveroista meneväksi automaattisesti naisliitolle. Käsitykseni mukaan ei tähän voidakaan mennä, sillä maassamme on paljon muitakin hyvin tärkeitä ryhmiä, joihinka myös on kohdistettava hyvin voimakasta toimintaa, ja jos nämä kaikki ryhmät vaatisivat osansa niistä jäsenmaksuista, mitkä puolueelle tulevat, niin sihteeri Leskisen sanonta pitää silloin paikkansa, että puoluetoimistosta tulee siirtotilikonttori.

Tällä kaikella en ole tarkoittanut sitä, etteikö kysymykseen olisi erikoisesti kiinnitettävä huomiota. Minä tarkoitan sitä, että naisliitto ja puoluetoimikunta yhteisymmärryksessä heittämällä itse-tärkeyden pois, rehellisessä mielessä keskustelevat tästä naiskysymyksestä siinä mielessä, että keksitään mahdollisimman tehokkaita ja kantavia menettelytapoja, joilla naisten mukaan vetämistä voidaan edistää. Minä kehoittaisin myös naisliittoa, omalta kohdaltaan työskentelemään siinä mielessä, että naisjäsenet, naisjaostot ja -yhdistykset kiinnittäisivät maakunnassa jäsenhankintaan ym. kysymyksiin huomiota ja saadakseen toimintaan nykyistä enemmän vireyttä.

Mainitsen vielä sen, että allekirjoittanut ei ole missään kokouksissa painostanut naisten toimintaa, vaan pyrkinyt korostamaan sitä. Viime keväänä pidetyssä Etelä-Hämeen piirikokouksessa erikoisesti korostin naisten pyrkimyksiä, suoraan sanoen prässäsin naisjärjestäjien palkkauksen talousarvioonkin .

Ministeri Tyyne L e i v o - L a r s s o n (Pääministeri Fagerholm: Älä ole vihainen!). — Varmuuden vuoksi panin lasitkin, että näen teidät.

Tämä juttu on nähtävästi muodostumassa tämän kokouksen tärkeimmäksi keskustelukysymykseksi sen takia, että naisliiton tekemää alustusta pidetään niin ihmeellisenä. Se yllättää kyllä meidät, jotka olemme asiaa olleet puuhaamassa.

Minä jo eilen puheenvuorossani sanoin, silloin kun minulla oli

tilaisuus tervehtiä puoluekokousta, että meillä on ollut pieniä erimielisyyksiä naisliitolla ja puoluetoimikunnalla, mutta nämä ovat olleet niin sanoaksemme perheasioita, ja minusta tuntuu, että tämäkin asia on tuollainen perheasia. Oikeastaanhan me olemme erimieltä sen takia, miten tässä puolueessa valistustyötä parhaiten harjoitettaisiin ja millä tavalla saataisiin entistä enemmän ihmiset kiinnostumaan meidän puolueemme työstä ja millä tavalla saataisiin entistä suuremmat joukot meidän puolueemme jäseniksi. Se on nähdäkseni tämän asian ydin ja sitä taustaa vastaan täytyy tietysti tätä asiaa arvostellakin.

Mutta ennen kuin minä jatkan, niin minun täytyy sanoa puoluesihteerille, kun hän lausui, ettei hän aio harjoittaa demagogiaa, että minun nähdäkseni se puheenvuoro, minkä hän piti, oli erittäin voimakasta demagogiaa.

Ensinnäkin hän selosti, mitenkä tämä alustus syntyi. Minä voisin siihen panna vähän lisää. Se tosin syntyi siten, että puoluesihtööri soitti naisliiton sihteerille ja pyysi tekemään alustuksen, mutta vasta sen jälkeen kun sanomalehdissä oli ollut uutinen, että Helsingin sos.-dem. Virkanaisten Klubi aikoo tehdä tämän alustuksen. Se antoi olettaa, että puoluesihtööri olisi tätä kautta saanut tietää asiasta, minkä takia hän tahtoi ehättää asioiden edelle. Me naisliitossa otimme tämän todella myönteisenä ilmiönä; ajattelimme, että hyvä on, että puoluetoimikunnan taholta tunnetaan kiinnostusta asiaan ja suhtaudutaan siihen myönteisesti. Täysin asiallisessa mielessä teimme tämän alustuksen ja ajattelimme, että kun nyt on kysymyksessä tällainen 50-vuotisjuhlakokous, niin puoluetoimikunta tai puoluemiehet paremmin tahtovat tälläkin tavalla osoittaa, että puolue on päässyt lapsenkengistään ja todellakin antaa naisille heille kuuluvan osuuden puolueen taloudellisesta tuesta. Minä ajattelin ainakin, että tämän pyynnön tarkoituksena oli, että asia tulisi esille puoluetoimikunnan nimissä, ja sillä tavalla puoluetoimikunta voisi suhtautua tähän asiaan erittäin myönteisesti. Mutta suureksi ällistykseksi sitten myöhemmin näinkin, että puoluetoimikunta oli tehnyt sellaisen lausunnon tähän meidän anomukseemme kuin nyt tässä painetussa kirjassa on. Se, että tässä painetussa kirjassa on toisenlainen lausunto kuin mitä puoluetoimikunnan päätöksessä oli, se on minusta kyllä hyvin omituinen asia erikoisesti sen takia, että minä olen huomannut joskus ennen puoluekokouksessa ja tässäkin puoluekokouksessa, että on jaettu oikaisu sellaiseen, mikä on tullut väärin painetuksi alkuperäiseen esitysvihkoon. Miksei tästä ole senmu-

kaisesti tällaista oikaisua tehty. Kaikki järjestöt ovat käsitelleet asian sellaisena kuin se painetussa sanassa esiintyy. Minusta tässä asiassa on harjoitettu eräällä tavalla (Leskinen: diktatuuria!) — jollen nyt halua käyttää sanaa "diktatuuri", niin on kuitenkin haluttu johtaa asiat määrättyyn pisteeseen niin, ettei se näyttäisi niin pahalta kuin se tosiasiasa on.

Mitä sitten tulee ensimmäiseen naisliiton ponteen, jossa lähdetään siitä, että puolue velvoitettaisiin ensi vuoden alusta lukien suorittamaan vuosittain naisjäseniltä saamastaan puolueverosta 50 % naisliitolle, niin se ei tunnu minusta millään tavalla mahdolltomalta, kun ajattelemme, että naisliitto varauksettomasti on sääntöihinsä ottanut määräyksen, että jokainen naisliiton jäsen on puolueen jäsen. Siis tällä tavalla maksamme jokaisesta naisliiton jäsenestä puolueveron, vaikkakaan me emme saa puolueelta mitään takaisin. Hollannissa on myös itsenäinen naisliitto ja siellä puolueen ja naisliiton välillä on täydellinen vastavuoroisuussopimus ja siellä naisliitto saa kaiken sen, mitä puolue perii naisjäseniltään veroa, sen puolue luovuttaa naisliitolle. Mutta me olemme ajatelleet täällä, että puolet tuosta maksusta olisi kohtuullinen.

Puoluesihteri sanoi, ettei naisliiton toimintaa voida auttaa sillä, että sille annetaan rahaa. En ymmärrä oikein tätä ajatuksenjuoksua, sillä minun nähdäkseni puoluesihteri tietää aivan yhtä hyvin kuin me muutkin, että kaikessa toiminnassa rahalla on hyvin suuri merkitys, vaikka minulla ei olekaan sellainen ajatus, että raha merkitsee kaikkea. Olemme pystyneet tässä puolueessa erinomaisen suuriin saavutuksiin silloinkin, kun ei ole ollut käytettävissä sellaisia omaisuuksia kuin nyt. Naisliitto on erittäin pienillä taloudellisilla edellytyksillä pystynyt suorittamaan suuria tekoja.

Meillä on tällä kertaa käytettävissämme kaksi poliittista järjestäjää liitossamme. Jokainen teistä ymmärtää, että nämä kaksi poliittista järjestäjää eivät kykene käymään niin paljon järjestöissämme kuin meidän mielestämme olisi välttämätöntä, jotta naisetkin, jotka elävät paljon eristäytyneempinä politiikkaan nähden kuin miehet, saataisiin innostumaan todella ja aktiivisesti mukaan poliittiseen toimintaan. Senvuoksi tarvitsemme rahaa, että voisimme palkata enemmän näitä poliittisia naisjärjestäjiä.

Sitten täällä sanottiin, että meillä on vain pieni osa naisista järjestöissä, vaikka naisäänestäjien luku puolueen kohdalla on suuri. Mutta sama on asianlaita miestenkin kohdalla. Ei meillä



ole puolueessa miehiä kuin osa siitä, mitä puolueella on mies-äänestäpä. Kyllä tässä on ihan sama ilmiö todettavissa silläkin taholla.

Sitten täällä on huomautettu muutamista asioista. M.m. nuorisoliittoon on kajottu. Minäkin tahtoisin sanoa, että nuorisoliitto saa puolueelta huomattavasti taloudellista tukea. Mutta ei puoluetoimistoon sen takia ole otettu nuorisotoimitsijaa, että puolue saa näin antaa nuorisoliitolle tukea. Luulisi kuitenkin, että tässä olisi tähän enemmänkin syytä kuin naisliittoon nähden, koska nuorisoliitto ei ole puolueen jäsen samalla tavalla kuin naisliitto jäsenineen on.

Täällä sanottiin piirijärjestöistä, että me olemme tahtoneet niihin saada naistoimitsijan. Niin olemme tahtoneetkin sen takia, että naisliitto ei ole jakaantunut piireittäin. Jos on kaksi pääjärjestöä, on puolueen turhaa minun mielestäni luoda toista koneistoa, joka toimisi puoluetoimistosta käsin ja toista, joka toimisi naisliitosta. Se olisi yliorganisatiota eikä taloudellisesti mitenkään kannattavaa. Sen lisäksi on huomattava, että poliittiset järjestäjät, naisliiton kaikki toimitsijat, suorittavat poliittista valistustyötä työväenyhdistyksissä. Olen lukemattomissa työväenyhdistyksissä pitänyt alustuksia, puheita ja esitelmiä ja herra ties mitä kaikkea syntii olen tehnytään, olen käynyt maakunnassa naisjärjestöissä ja ylläpitänyt niissä puoluetoimintaa ja innostanut aina sen mukaan kun olen kyennyt. Tämä on ollut ehdottomasti työtä puolueen hyväksi huolimatta siitä, että olenkin ollut naisliiton toimitsija naisliiton puheenjohtajan ominaisuudessa. Kyllä naisliitto tekee puolueen hyväksi niin paljon työtä, että jos se saa puolet näistä veroista, ei se ole kohtuutonta.

Että naisliitto olisi pilannut maineensa niinkuin täällä edellinen puhuja sanoi, sen voi jättää omaan arvoonsa. Sitä vastaan todistaa parhaiten se, että naisliiton jäsenmäärä on jatkuvasti kasvanut. (Suosionosoituksia).

*Erkki Luja:* Uskon, että nykyisessä puolueen jäsenistössä löytyy hyvin harvoja, jotka eivät käsittäisi naisten mukaantuloa erittäin tärkeäksi kysymykseksi. Siksi on turhaa ja aivan hyödytöntä kuluttaa puoluekokouksen aikaa pitkillä agitaatiopuheenvuoroilla. Kuten toveri Otto Toivonen täällä eilen mainitsi, jo tulevan polven kasvatuksessa on naisilla äärettömän suuri merkitys.

Mutta naiset ovat ottaneet tämän kysymyksen paatoksella esiin ja sellaisessa äänilajissa, että he sillä tekevät karhunkalveluksen tälle hyvälle asialle. Uskon, että useimmissa perusjar-

jestöissä tämä asia on jo aika tarkkaan puitu ja monella edustajalla tässä asiassa on myös kiinteä evästys, jotenka senkin vuoksi lienee tarpeetonta käyttää pitkiä puheenvuoroja.

Espoon sosialidemokraattisessa kunnallisjärjestössä tämä asia oli myöskin käsillä ja on sitä käsitelty myös yhdistyksemme kokouksessa. Siellä me tulimme siihen tulokseen, että naisten esittämissä ponsissa on eräitä kohtia, joita kunnallisjärjestö ei sellaisenaan ole voinut hyväksyä. Se on asettunut puoluetoimikunnan esittämälle kannalle, että asia jätettäisiin uuden valittavan puoluetoimikunnan edelleen kehitettäväksi.

Ja minä lisäisin tähän vielä, että asiaa kysytettäisiin edelleen perusjärjestöissä keskustelemalla siitä rakentavassa mielessä, samalla tavalla kuin hyväsopuisessa perheessä mies ja vaimo keskenänsä asioitansa selvittelevät. Silloin minä uskon, että me saamme sille onnellisen ratkaisun puoluetoimikunnassa ja koko puolueväen keskuudessa. (Suosionosoituksia)

*Terttu Sainio:* Hyvät toverit! — Minä en tahdo enää kajota tämän käsiteltävänä olevan asian ponsiin enkä niiden perusteluihin. Ne ovat tulleet täällä esitetyiksi ja ne ovat teidän luettavissanne alustusvihkosissa myöskin. Mutta liiton toimihenkilönä haluaisin korostaa sitä, että tätä alustusta ei ole suinkaan laadittu siinä mielessä, että nyt vain ylipäätänsä jotakin vaadittaisiin, eikä myöskään siinä mielessä, että nyt täällä tämän arvovaltaisen kokouksen keskuudessa saataisiin syntymään jonkinlainen perheriita, sillä tässä eivät suinkaan ole kysymyksessä mitkään "hatturahat" taikka jotkut muut sen kaltaiset.

Me tietysti voimme olla erimielisiä siitä, mikä on paras mahdollinen ratkaisu tässä kysymyksessä. Mutta luulisin kuitenkin, mikäli asiantuntemuksesta on kysymys, että naisliiton liittotoimikunta ansioituneine jäsenineen ja heidän nuorempine työtovereineen edustaisi tässä kysymyksessä parasta mahdollista asiantuntemusta.

Tietäakseni ei tämän asian parhaaseen mahdolliseen ratkaisuun saamiseksi ole käyty mitään neuvotteluja asiallisella pohjalla puoluetoimikunnan ja -toimiston miesten ja meidän naisliiton' toimikunnan ja toimistohenkilöiden välillä. Tällaiset neuvottelut ylipäätänsä ovat perustuneet tuollaisiin kompasanoihin ja leikkilisiin puheisiin.

Minä haluaisin vakuuttaa, että meidän tarkoituksemme on todella tämän puolueperheen yhteinen paras tässä niinkuin muissakin kysymyksissä. Ja on hyvin hauskaa nähdä, että tämän kokouksen edustajat tai ainakin puheenvuorojen käyttäjien enem-

mistö on käsittänyt tämän myönteisistä lausunnoista päättäen, kahta, Riihimäen edustajan ja toveri Lujan kantaa lukuunottamatta. On hyvin ilahduttavaa, että asiaan on suhtauduttu asiallisesti ja myönteisesti. Se palauttaa meidän mieliimme kokouksen 50 vuotta sitten, jolloin meidän puolueemme alkutaipaleen miehet ennakkoluulottomasti suhtautuivat puolueen naiskysymykseen ja periaateohjelmaansa ottivat jo silloin naisten tasa-arvoisuuskysymyksen, äänioikeusvaatimuksen j.n.e., joka ei minkään muun puolueen miesten taholta sinä ajankohtana olisi voinut tulla kysymykseen. Ja minä toivon todellakin, että tässäkin kysymyksessä nyt 50 vuotta myöhemmin voisimme näissä meidän pienimmissä sanoisin käytännöllisissä kysymyksissä päästä onnelliseen ratkaisuun niin, että asia todella kulkisi eteenpäin ja meidän puolueemme voima lisääntyisi myöskin naisten kohdalla niinkuin ylipäänsäkin.

*Martta Salmela-Järvinen:* Täytyy ottaa vähän iloisempi ilme, ettei Leskinen pelkää (Hilpeyttä!).

Minun täytyy kyllä myöntää, että olen vihaisemmalla päällä kuin eilen, sillä totean, että Leskinen on teettänyt meillä naisliitossa turhaa työtä. Hän nimittäin aivan niinkuin hän itsekkin eilen sanoi, antoi meille tilaisuuden laatia tämän alustuksen, jotta tämä asia kerrankin perinpohjaisesti selvitetäisiin, kuten hänen sanansa kuuluivat. Me teemme työtä käskettyä, sillä me olimme muutenkin aikoneet vaivata puoluekokousta näillä naisten asioilla niinkuin usein ennenkin. Mutta nyt toteamme Leskisen eilisestä lausunnosta, että tulos on plus miinus nolla.

Leskinen totesi itsekkin, että alustuksessa esitetyt periaatteet ovat oikeita ja että jotakin asian hyväksi olisi tehtävä. Mutta hän jätti asian kuitenkin uuden puoluetoimikunnan valmisteltavaksi kenties seuraavaan puoluekokoukseen kolmen vuoden kuluttua.

Meillä on nyt naisliitossa valmis organisaatio, meillä on työntekijöitä ja me voimme kouluuttaa uusia. Meillä on jo jonkin verran valmista työtäkin, mutta puoluesihteerin ja eräät puhujat täällä puoluekokouksessa tarjoavat meille vain myötätuntoa.

Me olemme erittäin kiitollisia siitäkin, sillä aina emme ole naisten toiminnan osaksi saaneet edes sitäkään. Mutta valitettavasti me emme pysty toimimaan pelkällä myötätunnolla. Me tarvitsemme rahaa suunnitelmiamme toteuttamiseksi, t.s. naisten toiminnan saamiseksi aktiivisemmaksi kuin se tähän asti on ollut. Leskinen itsekkin eilen totesi, että me olemme puolueemme naisjäsenistä saaneet naisliikkeeseen mukaan vain osan, ja valitetta-

vasti asian laita on näin. Meidän voimamme ja varamme eivät ole riittäneet enempään. Mutta nämä mukanaolevat ovat saaneet aikaan sen, että meidän puolueemme naistoiminta yleensä kuuluu ja näkyy siinä mitassa kuin se kuuluu ja näkyy.

Mitä tekevät ne loput, jotka ovat jällellä. Me haluaisimme vetää nämäkin joukot mukaan aktiiviseen toimintaan. Minä tiedän työväenyhdistyksiä, joissa saattaa olla toistakin sataa naisjäsentä, jotka eivät kuitenkaan milloinkaan käy yhdistyksen kokouksissa, ja jos käyvätkin, eivät avaa niissä suutaan eivätkä muutenkaan millään tavalla ilmennä itseään toiminnassaan. Olen sitä mieltä, että tämä on epäkohta meidän puolueetyössämme. Minä olen myöskin sitä mieltä, ettei se ole näiden naisjäsenten syy, että he ovat jääneet sivuun. Heille vain ei ole tarjottu mielenkiintoista toimintaa. Minä muuten haluaisin nähdä, kuinka paljon miehiä kävisi sellaisissa yhdistysten kokouksissa, joissa keskusteltaisiin kotitalouden rationalisoinnista, lasten kasvatuksesta, pyykinpesusta ym., jotka kuitenkin eivät ole vähemmän tärkeitä asioita kuin ne, joista yhdistysten kokouksissa nykyään tavallisimmin keskustellaan. Jos ei yhteiskunnan rattaita rasvata myöskin näiden kysymysten kohdalla, niin sosialismin toteuttaminen kyllä jää kaukaisen tulevaisuuden varaan.

Puoluesihteeri selosti eilisessä puheenvuorossaan, että jos täten käytetään naisliiton jäsenmaksuja näiden lukumäärää vastaavalla tavalla, niin muutkin työväen harrastuspiirit voisivat esittää vastaavia vaatimuksia. Mutta nythän puolue on ylläpitänyt monta vuotta voimakasta valistustoimintaa, johon on uhrattu varoja enemmänkin kuin olisi ollut varaa. Pienviljelijäin neuvottelukunnan neuvottelukulut maksetaan puolueen varoista ja nuorisoliitto ei maksa puolueelle mitään veroja, mutta saa siltä tukea, mikä sivumennen sanoen on minusta oikein. En ymmärrä, miten nämä ryhmät voisivat esittää vielä uusia vaatimuksia. Vain meillä naisilla on tähän asti ollut pelkkä maksamisen riemu, mutta kun me nyt teemme konkreettisen ehdotuksen emmekä tyydy vain epämääräisiin hurskaihin toivomuksiin, niin kai se on aivan oikeutettua.

Tahtoisin Ojaselle vielä huomauttaa, että enhän minä tietysti sen lähes 30 vuoden aikana, jolloin olen ollut naisliitossa ja sosialidemokraattisen puolueen aktiivisena työntekijänä, ole ehtinyt käydä ihan kaikissa työväenyhdistyksissä, mutta eräitä satoja minä niistä olen laukannut. Ja minä olisin voinut esittää useita sangen puhuvia esimerkkejä siitä, miten naisten toimintaa myös

perusjärjestöjen piirissä vastustetaan. Olen hänen kanssaan aivan samaa mieltä, että naisten keskuudessa on paljon alemmuudentunnetta enkä epäile, ettei Riihimäen työväenyhdistyksen vuonna 1945 perustettu naisjaosto ole ehtinyt vielä kasvattaa heitä erikoisemmin. Ei se niin nopeasti käy, siihen vaaditaan aikaa. Ojanen puhuu hyvästä yhteistyöstä, itsetärkeyden hylkäämisestä ym. Kyllä minun täytyy sanoa, että itsetärkeyttä oli aika paljon puoluetoimikunnassa tässä asiassa, kun siellä kuvitellaan voitavan jollakin tavalla tuntea paremmin naisten toimintaa kuin meillä naisliitossa, jossa meillä sentään on takanamme jo monien vuosikymmenien kokemukset. Viittaaan vielä edellä lausumaani siinäkin suhteessa, että ei tämä parhainkaan yhteistyö tuota tuloksia, ellei ole varoja suunnitelman toteuttamiseen. Kun puoluetoimikunnan alustuksessa sanotaan, että puoluetoimistoon otetaan joku naissihteeri tätä asiaa hoitamaan, niin ei niin viisasta sinnekään löydetä, että hän ilman varoja voi mitään toimintaa ja suunnitelmia toimeenpanna.

No niin! — Pyydän anteeksi, jos minä taas olin vähän liian äkäinen (suosionosoituksia).

Puoluesihteeri *Leskinen*: Puheenjohtaja! — Minä vastaan tähän Martta Salmela-Järvisen iloiseen ilmeeseen välttämällä menemästä tuonne pönttöön, ja pitämästä mitään palopuhetta — siihen ei ole mitään aihetta.

Minä jo eilen korostin sitä, että tämä on asia, jota kannattaa todellakin valmistella rauhallisesti ja kiihkottomasti. Kun olen kuullut näitä puheenvuoroja täällä, niin minua hiukan ihmetyttää, etteivät puoluetoimikunnan jäsenet Martta Salmela-Järvinen ja Tyyne Leivo-Larsson sen tehokkaammin aikaisemmin puoluetoimikunnan piirissä tätä asiaa esitelleet. Puoluetoimikunnan jäsenenä heillä olisi kolmen vuoden aikana ollut runsaasti mahdollisuuksia tehdä aloitteita eikä tulla nyt tänne kokouksen aikana esittämään vihjailuja, että puoluesihteeri siinä pelossa, että virkanaisten klubin tai jonkun muun taholta tulee tällainen esitys, pyytää sitä naisliitolta. Se on minusta vähän halpamaista.

Mitä sitten tulee itse asiaan, niin tässäkin on tavallaan kaksi kysymystä, joista kiistellään. Toinen koskee rahaa. No, siitähän on aina lupa olla eri mieltä. On selvää, että naisliitto on ollut sitä mieltä, että niin paljon kuin suinkin saadaan irti, ja silloin tullut sellaiselle linjalle, että 50 % jäsenmaksuista pitää saada. Eilen jo huomautin siitä, että luonnollinen johtopäätös on, että Svenska Arbetarförbundet, ammattiyhdistysväki ja muut rahaa

työssään tarvitsevat rupeavat tekemään aloitteita, joilla he tah-  
toivat saada heille itselleen välttämättömiksi katsomansa rahat.  
Kuitenkin kaikki tapahtuu puoluetöiminnan merkeissä. Jos tätä  
reittiä lähdemme kulkemaan eteenpäin, niin puoluetöimikunnalle  
ja puoluetöimistölle jää nyt vain jollakin keinoin rahan hankki-  
minen. Se on minusta aivan kestämatön linja. Kokonaan eri asia on  
sitten, jos kerran puolueella on varoja ja mahdollisuuksia avustaa  
näitä sivuliikkeitä. Toki se sen tulee siinä tapauksessa tekemään.  
Mutta Martta Salmela-Järvinen yhtä hyvin kuin Tyyne Leivo-  
Larsson puoluetöimikunnan jäsenenä tietävät, mihin viime vuosina  
puolueen varat ovat menneet. Ei pitäisi rintaäänellä pu-  
hua asioista yksinomaan naisten näkökulmasta katsottuna,  
kun poliittisessa taistelussa on vissi välttämätön taistelu-  
järjestys, jonka mukaisesti myöskin taloudellisten asioiden  
hoitaminen rakentuu. Minä luulen, että meidän olisi syytä,  
kun tämä asia nyt valiokunnan jälkeen tänne tulee, todel-  
lakin pohtia sitä muulta kannalta kuin raha- ja valtataisteluky-  
myksenä. Ei meillä ole ollut, eikä mistään esityksestä ilmene, tar-  
koitusta rajoittaa naisliiton toimintaa tai jollakin tavalla pyrkiä  
naisliiton asioihin sekaantumaan. Me todellakin olemme pyrkineet  
tekemään jonkunlaisen aloitteen, jolla saataisiin se väki, joka on  
naisliiton ulkopuolella, joko kokonaan ulkopuolella tai puolueessa,  
myöskin aktiuisoiduksi puoluetöiminnan hyväksi ja naisliikkeen  
hyväksi, ja tällaisella evästyksellä se puoluetöimikunnan taholta on  
lähtenyt liikkeelle.

*Puheenjohtaja:* Eilen rajoitettiin jo puheenvuorot tässä  
asiassa. Täällä on kyllä pyydetty puheenvuoro, Emil Svahn Loh-  
jalta. Olikohan se tähän asiaan (Svahn! Kyllä!)? — Jos se on tä-  
hän asiaan, niin tätä puheenvuoroa ei voida myöntää puheen-  
vuorojen rajoituksen vuoksi.

Keskustelu on päättynyt. Asia lähetettäneen valistusasiain valio-  
kuntaan? Hyväksyttäneen?

Hyväksytään.

*Toivo Mansner* ryhyi johtamaan puhetta.

*Puheenjohtaja:* Kokous jatkuu. Pyydän ensinnä omasta  
puolestani kiittää kokousta siitä luottamuksesta, jota se on osoi-  
tanut valitsemalla minut yhdeksi kokouksen puheenjohtajaksi.

Ennen kuin siirrytään seuraavaan asiaan minä pyytäisin kiin-  
nittää puheenvuorojen käyttäjien huomiota kokouksen järjestys-  
sääntöjen määräyksiin ja toivoisin, että niitä noudatettaisiin ja

yleensä pyrittäisiin puheenvuorot esittämään lyhyessä ja keskiteytyssä muodossa, koska meillä on vielä hyvin paljon käsiteltäviä asioita työlistalla.

### **Sivistyneistö ja puolueemme. — Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ja keskiluokka.**

*Puheenjohtaja:* Seuraa työjärjestyksen 17) asian c) ja d) kohdat: Sivistyneistö ja puolueemme, Satakunnan Sos.-dem. Piiri-järjestön esitys alustusvihkon sivulla 104 ja Suomen Sosialidemokraattinen Puolue ja keskiluokka, Helsingin sos.-dem. Keskusteluseuran esitys alustusvihkon sivulla 107.

Kun nämä kysymykset ovat luonteeltaan samansuuntaiset, ehdotan, että ne käsiteltäisiin yhdessä ja myönnettävissä puheenvuoroissa niin muodoin voidaan kosketella yhtäaikaisesti molempia alustuksia. — Hyväksyttäneen menettelytapa?

Hyväksytään.

Keskustelu :

*Hakulinen:* Hyvät puoluetoverit! — Nämä molemmat alustukset, jotka on esitetty tälle juhlapöydällemme, ovat mielestäni todellakin ajankohtaisia. Keskiluokkakysymys on eräs sellainen probleemi, joka meidän puolueemme tulevaisuuden kannalta on saatava tulevien vuosien aikana ratkaistuksi. On nimittäin muistettava, että talouselämässä on tapahtunut huomattavia rakennemuutoksia siitä lähtien, kun puolueemme 50 vuotta sitten perustettiin.

Puolueemme voimavarat, ne, jotka antoivat sille sen voimakkaan taistelutarmon, lähtivät alkuaan teollisuustyöväestä ja torppareista. Se oli puolueemme perusta. Nyt me hyvin tiedämme, että tämä väestön ryhmittyminen on huomattavalla tavalla talouselämästä johtuvien olosuhteiden vuoksi muuttunut. Tulkoön vain mainituksi, että meidän maamme teollisuustyöläisten lukumäärän kasvu vuodesta 1880 lähtien vuoteen 1940 on ollut 4,7-kertainen. Samanaikaisesti kuitenkin kaupan työntekijöiden lukumäärä on kasvanut 8,9-kertaiseksi, ja tämän lisäksi julkisen toimen harjoittajien lukumäärä 6,4-kertaiseksi. Tämä kehitys, joka meillä on käynyt, on ollut paljon hitaampaa kuin monissa muissa maissa. Ruotsissa se on paljon voimakkaampi puhumattakaan Saksasta ja Englannista.

Kun teollisuustyöläisten lukumäärä kasvaa suhteellisesti hitaammin kuin henkisen työn tekijäin, niin silloin on puolueen kiinnitettävä vakavaa huomoita siihen, millä tavoin nämä uudet

voimavarat saataisiin taisteluun puolueemme riveissä. Tätä kysymystä selviteltäessä on erikoisesti muistettava näiden ryhmien olosuhteet. Keskiluokka käsitteenä on erittäin hajanainen. Jos heidän taloutensa olisi se perusta, johonka heidän yhteiskunnallinen asemansa rakentuisi, niin varmasti tämän joukon pitäisi olla meidän puolueemme riveissä. Minä uskallan väittää, että tänä päivänä ammatillisesti järjestynyt muurari on paljon paremmassa asemassa kuin joku henkisen työn tekijä. Viitataan vain tämän päivän Helsingin kaupungin eri virkojen paikkailmoituksiin, joissa ammattipsykologille tarjotaan jotakin 17.000 markan kuukausipalkkaa. Ero onkin enemmän muualla. Kysymyksessä on eräänlainen säätyero, jota nämä piirit jatkuvasti yrittävät pitää. Ja sitä varten tarvitaan yhteiskunnallista valistustyötä. On osattava oikealla tavalla osoittaa näille ihmisille heidän paikkansa yhteiskunnassa. Meidän pitäisi kyetä osoittamaan näille piireille, että entiset Jaakobin tikapuut yhteiskunnan korkeimmille portaille ovat jatkuvasti vähentymässä. Ei ole enää samanlaista mahdollisuutta nousta "omistaviin luokkiin", jos niin voisimme sanoa, kuten 50 tai 100 vuotta sitten.

Lisäksi on muistettava itse työn prosessin muuttuminen. Minä vain haluaisin sanoa erään räikeän esimerkin. Tänä päivänä kone-latojaa pidetään ruumiillisen työn tekijänä ja konekirjoittajaa henkisen työn tekijänä. Mikä näillä on erona? Ero on lähinnä siinä, että konekirjoittaja aina saa huonomman palkan kuin kone-latoja. Näin jo yksistään heidän taloudelliset syynsä kehoittaisivat heitä olemaan meidän rintamassamme mukana.

Kieltämättä on tietysti sellaisiakin ryhmiä, joidenka taloudellinen asema ei ole sellainen, että heidän pitäisi etsiä apua meiltä. Mutta heitä luulisi kehoittavan puolueemme riveihin meidän puolueemme ihanteet: pyrkimys sellaisen olotilan aikaansaamiseen, jossa ei ole enää työn riistoa. Sen vuoksi tämän kysymyksen esilletulo on erittäin tervetullut. Minä olen valmis kannattamaan niitä esityksiä, mitä täällä on tehty. Ja haluaisin erikoisesti korostaa monivuotisen kokemukseni perusteella sitä, että tämä työ, jota joudutaan suorittamaan keskiluokan piirissä ei suinkaan ole helppoa eikä käden käänteessä ratkaistavissa. Ja mitään muuta "kuninkaantietä" ei ole olemassa kuin valistustyö. Tehkäämme sen vuoksi valistustyötä näiden piirien joukossa, sillä sieltä tulee puolueemme saamaan uutta voimaa, ja se tulee olemaan eräällä tavalla eräs porras sosialismiin.



*Juhani Paasivirta:* Arvoisat puoluetoverit! — Kun kahdelta aivan eri taholta, toisaalta maaseudun, toisaalta kaupunkilais järjestön taholta esitetään puoluekokouksessa käsiteltäväksi keskiluokkaa ja ns. sivistyneistöä koskeva kysymys, se osoittaa, että tämä ongelma on meidänkin maamme sosialidemokraattisen liikkeen piirissä vähitellen astumassa ajankohtaiseksi. Tämän toteaa myöskin puoluetoimikunta, kun se vastauksessaan näihin kahteen aloitteeseen ilmoittaa yhtyvänsä niissä esitettyihin käsityksiin. Samassa yhteydessä puoluetoimikunta katsoo kuitenkin aiheelliseksi varoittaa keskiluokan ja ns. virkamiehistön kalastelemisesta. Ehkä tällainen ele onkin tarpeellinen, kun ottaa huomioon, että sosialidemokraattisessa lehdistössä on varsin yleiseksi tavaksi tulut käsitellä tämän alan kysymyksiä vain vaaliviikoilla, ilmeisesti siinä hurskaassa uskossa, että jollakin pääkirjoituksella ja pakinalla saataisiin vahvasti äänestäjiä näiden yhteiskuntaryhmien piiristä.

Maamme poliittisessa elämässä sodan jälkeen on keskiluokan ja ns. sivistyneistön kohdalla ollut jonkinlaista aatteellista käymistä. On oltu, varsinkin nuoremman ikäpolven edustajat, aatteellisella tuuliajolla. Se poliittinen pakomieliä, jota porvarilliset puolueet osoittivat sodan jälkeen, on pannut ajattelemaan. Se on ollut se tekijä, joka on, kuten tapana on ollut sanoa, pudottanut suumuksia silmiltä. On määrättyjä piirejä keskiluokan taholla, jotka ovat osoittaneet ilmeistä myötätuntoa viimeisinä vuosina sosialidemokraattista puoluetta kohtaan. On kuitenkin aihetta todeta, että tällä myötätunnolla on ollut vahvasti konjunkttuurinomainen luonne. Se on johtunut sosialidemokraattisen puolueen määrätietoisesta taistelusta kommunismia vastaan sekä tietoisuudesta, että nämä piirit eivät ole kyenneet heittämään omia joukkojaan sinne, missä tätä taistelua on käyty, työmaille. Myötätunto sosialidemokratiaa kohtaan näissä piireissä ei ole johtunut sosialidemokraattisen puolueen periaatteellisten ohjelmien hyväksymisestä, ei ainakaan laajemmassa mitassa. Herää näin ollen kysymys, tulevaisuuden kysymys: jos meidän maassamme poliittinen kehitys kulkee lähiaikoina samalle linjalle kuin Skandinaavian maissa, ja keskeiseksi muodostuu sosialidemokraattisen puolueen ja porvarillisten puolueiden välinen voimainmittely, mille linjalle nämä sympatisoijat silloin asettuvat, kun he ovat tempelin harjalla.

Kun keskiluokkaa koskevaa kysymystä tarkastaa sosialidemokraattiselta kannalta on aihetta kiinnittää huomiota eräisiin psy-

kologisiin seikkoihin. Kun on lähestytty keskiluokkaa ja ns. sivistyneistöä agitaatiomielessä, on jotakuinkin keskitytty "kaikki me olemme palknauttijoita"-teemaan. Jos lähdetään tarkoituksenmukaisuusnäkökulmasta, niin tosiasia on, että tämä linja ei vie tulokseen. Keskiluokalla on oma psykologiansa. Se on elänyt erilaisissa poliittisissa olosuhteissa kuin työväenluokka. Se on elänyt erilaisessa elämänympyrässä. Sillä on määrätynlainen omanarvon tunne, tunnustamme sen oikeaksi tai ei. Tosiasia on, että se on olemassa. On mielestäni näin ollen aihetta puolueen valistustyössä ottaa tämä tosiasia huomioon. Ei käsitykseni mukaan ole mitään puolueperiaatteiden rikkomista, jos me puhumme rinnakkain työväenluokasta ja sivistyneistöstä puolueen tulevana toivottuina kannattajaryhminä.

Vaikka virkamiehistöä ja keskiluokkaa koskevia piirejä lieneekin suhteellisen vähän toistaiseksi sosialidemokraattisen puolueen äänestäjäkunnassa, on kuitenkin aihetta panna merkille, että näissä piireissä on sodan jälkeen esiintynyt huomattavaa yleisen ajattelutavan murrosta. Pantakoon merkille vain se seikka, että virkamiespiirit tämänpäivän Suomessa ovat voimakkaasti ammatillisesti järjestyneitä, tämä yhteiskuntaryhmä, jonka piiriin vielä 1930-luvulla yritettiin juurruttaa sellaista käsitystä, että ammatillinen järjestäytyminen on rinnastettava kommunismiin. Pantakoon myös merkille, että virkamiehet syksyllä 1947 lähtivät lakon tielle. Olkoon meidän arvostelumme tästä heidän menettelytavastaan kuinka ankara tahansa, se osoittaa huomattavaa yleisen mielipiteen radikaalistumista sillä taholla, seikka, joka lähinnä kai herätti porvarillisella taholla pelkoa.

On kuitenkin toisaalta huomioitava, että virkamiesten voimakas ammatillinen järjestäytyminen viime vuosina on johtunut taloudellisesta tyytymättömyydestä. Se on ollut kannustava, eteenpäinvievä voima. Mielestäni tuleekin lähivuosina riippumaan paljon virkamiehiä koskevien taloudellisten kysymysten järjestelystä, mihin suuntaan virkamiehet viime sijassa tulevat poliittisesti orientoitumaan.

Socialidemokraattisen puolueen lehdistössä on avoimesti tunnustettu virkamiesten palkkojen alaisuus, näin erikoisesti, kun on kysymys valtiosta työnantajana. On aihetta korostaa, että palkkakysymys on se kysymys, jonka virkamiehistö itse katsoo erittäin tärkeäksi.

Socialidemokraattisen puolueen taholla lienee ollut vahvasti kannatusta sillä ajatuksella, että pelkällä valistus- ja propaganda-

työn aktivisoimisella keskiluokkaan päin voitaisiin huomattavasti saada siltä taholta äänestäjiä lisää. Tämä käsitys on epäilemättä väärä.

*Puheenjohtaja:* Kymmenen minuuttia on kulunut. Haluaako kokous myöntää puhujalle 5 minuutin jatkoajan (kokouksesta: myönnetään!)? — Myönnettäneen.

Myönnetään.

*Puhuja* jatkaa: Kun puhutaan virkamiesten palkkauskysymyksestä, voi joku sanoa, että onhan sosialidemokraattisen puolueen taholla osoitettu huomiota tähän kysymykseen. Joku toinen voi taas sanoa: ei ole kovinkaan paljon. Virkamieslakon aikana huomion kiinnittäminen siihen tapahtui eräällä tavalla pakkotilanteessa. Tulihan sosialidemokraattisen puolueen taholta ehdotus, joka eduskunnassa sitten vei kompromissiin palkkauskysymyksessä. Se seikka, että viime kesänä sosialidemokraattisen hallituksen aloitteesta saatiin virkamiehille yleinen yhden palkkausluokan lisä, on käsitykseni mukaan mainitulla taholla huomioitu ja se on uuteen positiiviseen asennoitumiseen viittaava merkki.

Kun ajattelee virkamiesten ammatillista järjestäytymistä koskevaa kysymystä, olisi sosialidemokraattien taholla toivottu, että virkamiehet olisivat voineet liittyä SAK:n piiriin. Näin ei kuitenkaan tapahtunut. SAK:hon kuuluu kourallinen jirkamiehiä ja virkamiehistön suuri valtava enemmistö on katsonut aiheelliseksi liittyä HTK:oon eli Henkisen Työn Keskusliittoon. Mutta herää kysymys, eikö jossakin suhteessa voitaisi sosialidemokraattisen puolueen taholta myöskin tähän virkamiesten ammatillista järjestäytymistä koskevaan kysymykseen puuttua, koska Virkamiesliitto nykyisissä olosuhteissa kulkee jotakuinkin läheisesti kokoomuspuolueen talutusnuorassa.

Jos tähän asiaan meidän taholtamme katsottaisiin olevan aihetta kiinnittää huomiota, herää kysymys, mitkä olisivat sitten ne käytännölliset toimenpiteet asian edistämiseksi. Lähinnä tulisi kai kysymykseen se, että SAK pyrkisi jonkinlaiseen yhteistyöhön tai kosketukseen Henkisen Työn Keskusliiton kanssa. Se ehkä voisi vähitellen johtaa siihen, että Henkisen Työn Keskusjärjestöstä muodostuisi poliittisista puolueista, siis porvarillisista puolueista riippumaton ammatillinen yhteenliittymä, ja se olisi varmasti sosialidemokratian kannaltakin tärkeä tehtävä. Viitaan tässä suhteessa vain olosuhteisiin Ruotsissa. Siellä kuuluu virkamiesliittoon huomattavasti myöskin sosialidemokraattisia virkamiehiä, vaikka manitun järjestön enemmistönä ovatkin porvarilliset virkamiehet,

ja mikä erikoista: kun Ruotsissa keskustellaan tärkeistä taloudellisista ongelmista, toisella puolella neuvottelupöytää istuvat hallituksen, sosialidemokraattisen hallituksen, edustajat, toisella puolen pöytää ammattijärjestön ja virkamiesliiton edustajat, ja kaksi viimeksimainittua katsovat likipitään edustavansa samoja taloudellisia intressejä. On myöskin aihetta huomauttaa, että Ruotsissa on jopa virkamiesliiton puheenjohtajana tällä hetkellä sosialidemokraatti.

Kun huomioi virkamiesten poliittista asennoitumista, joka on selvästi ollut oikeistolaissävyinen, joutuu toteamaan, että tämä ei varmaankaan ajanpitkään tuota virkamiehistölle suurempaa menestystä. Niin kauan kuin eduskunnassa maalaisliitto selvästi asettuu kaikkia virkamiehistön taloudellisen aseman parantamispyrkimyksiä vastaan, avainasema näiden kysymysten selvittelyssä tulee olemaan sosialidemokraateilla, ja tämä seikka olisi myöskin virkamiehistön taholla aihetta huomioida, samoin kuin se sosialidemokraattiselle puolueelle asettaa tässä suhteessa paljon harkintaa.

Kun olen puhunut virkamiehistön vetämisestä sos.-dem. puolueen piiriin, tuskin tarvitsee huomauttaa, että tämä vetäminen ei millään tavalla saa tapahtua luopumalla sos.-dem. puolueen periaatteista. Mutta tämä vetäminen ei suinkaan ole toisarvoinen asia. Ns. sivistyneistö on tärkeä tekijä yhteiskunnassa. Haluan todeta myöskin sen, että kun sosialidemokraattinen puolue pyrkii uutta yhteiskuntaihannettaan toteuttamaan, lähtökohtana talouselämän ohjaaminen valtiojohtoiseen suuntaan, niin tällaisessa yhteiskunnassa annetaan virkamiehistöille erittäin tärkeitä tehtäviä. Ei tällainen yhteiskuntakoneisto pyöri yksin sillä, että työväki edustaa korkeaa yhteiskunnallista tietoisuutta.

Olen tässä samaa mieltä kuin puoluetoimikuntakin, että olisi aihetta entistä määrätietoisemmin kiinnittää huomiota keskiluokkaa koskevan kysymyksen järjestelmälliseen kannanmäärittelyyn sosialidemokraattien taholla.

Socialidemokraattisen puolueen tärkein tehtävä on saada työväestö mahdollisimman kokonaisena kannattajakseen. Mutta niin tärkeää kuin onkin työväen saaminen mahdollisimman kokonaisena sos.-dem. puolueen kannattajaksi, on aina muistettava, että se ei vielä vie sosialidemokraattista puoluetta siihen poliittiseen avainasemaan, mikä on sen päämääränä. Siihen päästään lopulta vain sillä, että porvarillinen eduskuntaenemmistö — supistamalla sen keskiluokkaan lukeutuvia äänestäjäpiirejä — saadaan muute-

tuksi vähemmistöksi. Vasta tällöin, kun tätä päämäärää lähennytään, silloin alkaa myöskin saada reaalista kantavuutta se puolue-toimikunnan ottama ylväs tulevaisuuden tunnus: "Puolue tänään — kansa huomenna" (suosionosoituksia).

*Matilainen:* Minä sanoisin, että ovet on pidettävä auki puolueessa kaikille kansalaisille, jotka sinne pyrkivät ja hyväksyvät sosialidemokraattisen puolueen säännöt, edellyttäen myöskin sen, että heidät hyväksytään puolueemme jäseniksi.

Mutta toinen asia on taas se, onko syytä nyt lähteä suoranaisesti kalastamaan meille jäsenjoukkoja varsinaisen porvariston keskuudesta. Jos tälle tielle lähdetään se jollakin tapaa laajojen kannattajajoukko jemme keskuudessa herättää määrättyä epäilystä, ja on mahdollista, että herkimmat kääntävät meille selkänsä.

Minun nähdäkseni meillä on vielä nykyiselläkin työsaralla paljon ohdakkeita kitkemättä. Työtä siellä riittää tarpeeksi. Valistustyö omienkin joukkojen keskuudessa on meillä vielä kesken. Sitä on jatkettava.

Varsinaisen sivistyneistön keskuudessa on havaittavissa, että silmät siellä ovat avautumassa meihin päin. Minä uskoisin, että aika vie tätä asiaa eteenpäin. Puolueemme menettelytavat tulevat tunnetuiksi suurien kansanjoukkojen keskuudessa juuri parhaiten silloin, kun meillä on oma hallitus maassa, joka voi näyttää työlleen, mihin se todellisuudessa kykenee. Tämä on minun nähdäkseni tervein tie, jota olisi kuljettava.

*Vilho Rantanen:* Herra puheenjohtaja! — Hakulinen ja Paasivirta vetivät mielestäni oikein niitä linjoja, joita asiassa täytyykin vetää. Samoin he mielestäni oikein luonnehtivat, että nykytilanne on edullisempi kuin kenties mikään aikaisempi tämän asian huomioimiseen puolueemme ohjelmassa ja toiminnassa.

Sosialidemokratiahan on yleisinhimillinen aate, joka pystyy vetämään puoleensa muitakin ei vaan ruumiillisen työn tekijöitä. Me olemme itse aikaisemmin korostaneet puolueemme proletariaatin luonnetta. Kun me nyt korostamme sen yleisinhimillisyyttä, niin »emme siinä oikeastaan näe mitään ristiriitaa. Päinvastoin voisimme sanoa: se on aatteen ja puolueen ansio, että se on pystynyt kehittymään tällaista yleisinhimillisyyttä ja humanisuutta kohti.

Kun Satakunnan Sos.-dem. Piiritoimikunta teki tämän esityksen, lähti se siitä, että puolueemme piirissä on saatava hahmotelluksi ne linjat ja suuntaviivat, joilla suhde sivistyneistöön luodaan pysyväksi. Ääntenkalastelu on erikseen ja käytännöllisten

suhteiden luomat linjat erikseen. Me olemme päättämme karistaneet sen alemmuuskompleksin, jonka oikeisto meille antoi v. 1918. Meistä tehtiin maanpettureita ja rosvoja. Me torjuimme tämän lehdistämme. Mutta meidän lehtemme eivät olleet torjumassa esim. oppikoulunopettajien kouluissa esittämiä syytöksiä.

Kun sivistyneistö alkaa nyt suhtautua puolueeseemme toisella tavalla, on puolueemme ohjelmaan saatava nämä suhteet kestäviksi. Vaikka esim. Englannin Labour-puolue on jo nimessään korostanut, että se on työväenpuolue, voi se silti läheisellä yhteistyöllä sivistyneistöön osoittaa, että se ajaa myöskin henkisen työn tekijäin asiaa. Henkinen työ ei ole meilläkään enää siten palkattua, että sen puolesta joku voisi katsoa kuuluvansa porvaristoon, jos hänellä muuten ovat oikeat käsitykset yhteiskunnasta.

Se, että puolue luo suhteet sivistyneistöön ja vallankin juuri "kaulusköyhälistöön" kiinteiksi, ei ole mielestäni lainkaan ristiriidassa puolueen alkuperäisen luonteen kanssa. Käsitys työstä on laajentunut. Sillä ei ymmärretä enää pelkästään ruumiillista ponnistusta. Ruumiilliselle työlle ovat henkisen työn tekijät ruvenneet antamaan arvoa ja ruumiillisen työn tekijät puolestaan tunnustavat, että henkinen työ ansaitsee myös oman arvonsa.

*Puheenjohtaja:* Kun pyydettyjä puheenvuoroja on kaikkiaan käyttämättä yhdeksän, ehdottaisin, että puheenvuorot tässä asiassa rajoitettaisiin. Voiko kokous yhtyä tähän (Kokouksesta: Kyllä!)?  
— Rajoitettaneen?

Hyväksytään.

*Kalle Torvinen:* Arvoisat puoluekokousedustajat! — Kun tässä alustuksessa käsitellään ns. sivistyneistöä ja keskiluokkaa puolueemme sisällä, tuntuu siltä, että näissä esityksissä on hiukan liioiteltu sitä, ettei nykyisen puolueohjelmamme mukaan puolueeseen voisi kuulua kaikki kansalaiset katsomatta siihen, mihin ryhmään he kuuluvat. Me voimme sen todistaa, että tällä hetkellä puolueeseemme kuuluu ojankaivajasta professoriin saakka kunnollisia kansalaisia, jotka omaksuvat oikeat kansalaisperiaatteet ja sosialistisen maailmankatsomuksen. Sentähden Lappeen kunnallisjärjestön kokouksessa asiaa käsitellessä kiinnitettiin huomiota siihen, että näissä esityksissä asiaa hiukan liioitellaan. Puoluetoimikunnan lausunnossa viittaus siihen, ettei puolueemme voi ryhtyä äänten kalastukseen, on siis paikallaan.

Äsken mainittiin huippupalkoista ja siinä vedettiin esim. muurari esiin. Työläisten edustajana joudun porvarien kanssa tappe-

lemaan joka päivä ja ne vetävät joitakuita määrättyjä huippupalkkoja esille aina silloin kun on kysymys työläisten suurista palkoista. Nämä tällaiset esimerkit eivät todellisuudessa kelpaa käytettäväksi meidän puoluekokouksessamme.

Minä henkilökohtaisesti ja samaten järjestömmekin ihailee sitä, että puolueeseemme pyrkii sivistyneistöä, mutta se ei millään tavalla saa esiintyä sellaisena, että varsinainen työntekijäin ryhmä, joka meidän puolueemme rungon muodostaa ja tulee varmasti olemaan siinä joukkovoimana, saisi tuntea, että heidät jollakin tavalla unhoitetaan. Näinollen tämä puoluekokous, voisi kyllä minun mielestäni aivan täydellisesti allekirjoittaa tämän puolue-toimikunnan lausunnon.

*Paavo Rantanen:* Hyvät toverit. Minä tahtoisin tuoda myöskin niiden miesten mielipiteen tässä esiin, joilla on känsät kädessä ja hieman tummat kynnenalukset.

Voimme ehkä tulla siihen tulokseen, että olot ovat kääntyneet pääläelleen niin, että työväenluokka on noussut ylöspäin ja keskiluokka on pudonnut alaspäin, jolloin jälkimmäinen on joutunut meidän ryhmäämme. Asia ei kuitenkaan liene aivan näin sananmukaisesti. Puoluevastakohdat ovat himmentyneet siitä huolimatta, että Forssan puoluekokous on pyrkinyt niitä päätöksissään pitämään kirkkaina. Ja tässä mielessä olemme sellaisen tilanteen edessä, että tämä keskiluokan kysymys on tullut myös puoluekokoukseen.

Meillä on kuitenkin sellainen käsitys, että keskiluokan kalastaminen puolueeseemme on aivan turhaa. He saavat tulla sinne niinkuin muutkin kansalaiset aivan omin nokkinensa, niinkuin mekin olemme siihen liittyneet (Hakulinen: Valistustyötähän työläistenkin keskuudessa on harjoitettu!). Meidän omat miehet hoitavat asioita, esim. hallituksessa aivan yhtä hyvin, jotka ovat kansakoulun pohjalta sinne joutuneet, kuin sellaiset, jotka ovat mais-terin tai tohtorin tittelin saaneet.

Alustuksen perustelut ovat mielestäni asialliset. Mutta niinkuin täällä todettiin, kannettu vesi ei kaivossa pysy, ja siinä mielessä on mielestämme oikein, että keskiluokka joutuu käymään itsekritiikin kiirastulen läpi, ja että he pyrkivät saamaan oikeatietoisuutta luulojensa sijaan.

Tässä mielessä esitetyt ponnet ja kohdat esim. tässä ensimmäisessä alustuksessa, että "puolueemme kiinnittäisi entistä suurempaa huomiota maamme sivistyneistön vetämiseksi puolueemme riveihin" olisi mielestämme poistettava. Nämä muut kohdat kyllä

voitaisiin hyväksyä. Samoin puoluetuimikunnan lausunnosta siitä lopusta tuo "kiireellisenä tehtävänä" olisi jätettävä pois, sillä tätä asiaa ei saa hätiköiden päättää, vaan se täytyy rauhallisesti harkita, että saadaan oikea ja parhain tulos.

*Päiviö:* Kymen kunnallisjärjestön edustajana ei minulla olisi oikeastaan tässä muuta sanottavaa kuin että kunnallisjärjestö päättää hyväksyä puoluetuimikunnan kannan. Mutta kuitenkin tekisi mieleni vähän perustella sekä kunnallisjärjestön että omaa kantani.

On luonnollista, että tämänpäivän sosialidemokraattinen työväestö ei voi suhtautua sivistyneistöön sillä tavalla kuin se suhtautui siihen aikana, jolloin tämän puolueen syntysanat lausuttiin. Täällä on vasemmalla veteraanien penkissä miehiä, jotka muistavat ajan, millä tavalla sivistyneistö suhtautui tähän arkista työtä tekevien joukkoon silloin kun ilmestyi maassa ensimmäisen kerran sanomalehti, jonka otsikossa koreili nimi "Työmies". Kun nämä muistot kaikki yhä edelleen vielä kumpuavat esille, on luonnollista, että sen ajan ihminen varovin ottein suhtautuu sivistyneistöön.

Niinkuin sanottu, meillä täytyy olla ovet avoinna sivistyneistölle. Mutta en katsoisi voitavan tätä siinä mielessä sanoa, että sosialidemokraattinen puolue ikävöisi ja tarpeen vaatimusten mukaisesti kaipaisi erityisesti sivistyneistöä. Olen sitä mieltä, että sosialidemokraattisen puolueen on vaikutettava arkiseen työntekijäjoukkoon, että he sivistyisivät. Ei enää riitä sanonta, niinkuin muinoin on sanottu, että "konsulit valvokoot". Tekisi mieleni sanoa suurille joukoille, että valvokaa ja olkaa valveilla, etteivät konsulitkaan saa nukkua. Sillä ruumiillisen työntekijäin joukko on se joukko, mihin sosialidemokraattinen puolue tulee toimintansa nojata. Jos tämä menee liian paljon sivistyneistön alalle, silloin käy meille niin ikävästi, että vieraat voimat valloittavat arkisen työntekijän sielun ja sydämen, ja vievät sen pois meiltä, joilla on etuoikeus tähän joukkoon. Minä annan kaiken arvon sivistyneistölle ja tiedän, että me tarvitsemme sivistyneistöä. Mutta en tahtois myöntää sitä, että sivistyneistöstä tehtäisiin se johtava joukko, ja ruumiillisen työntekijäin joukko jäisi sen talutusnuoraan.

Muistelkaapa Kaapro Jääskeläisen sanontaa, että "Tappakaa se peto, mutta älkää tehkö sitä juhdaaksenne". En sallisi, että työläiset kulkisivat jonkun toisen luokan ajojuhtina. (Suosionosoituksia).



*Toivo Laakso:* Esilläoleva kysymys on askarruttanut mieliä puolueväen keskuudessa niin kauan kuin minä olen ollut mukana, ja se tulee aina olemaan meidän ruumiillisen työntekijäin näkövinkkelissä jollakin tavalla arka kysymys.

Mehän muistamme, miten toverit muutama kymmen vuosi takaperin sanoivat, että "herrat helvettiin puolueesta", ja kyöräsivät ne ulos. Ne olivat niitä aikoja, jolloin työväenluokalla ei ollut suurtaakaan vaikutusvaltaa yhteiskunnassa. Ei sillä ollut suuriakaan yhteiskunnallisia tehtäviä. Mitäpä ne olisivat niitä korkeamman sivistyksen saaneita tovereita tarvinneetkaan. Näin siihen aikaan. Voitiin hyvällä syyllä työläisten keskuudessa yhtyä Aleksis Kiveen, että "olkaamme vahdissa, sillä herroihin ei voi luottaa". Mutta nyt puolueemme vaikutusvalta on kasvanut yhteiskunnassa. Sille on langennut tehtäviä korkeissa portaissa, sellaisissa, että niihin ei vain niin suoralta kädeltä oteta miestä työpenkin äärestä tai pelolta. On kyllä totta, niinkuin Rantanen sanoi, että on ollut miehiä hallituksessa kansakoulusivistyksen varassa ja kuitenkin pystyneet asioita hoitamaan, mutta on myöskin huomattava, että nämä miehet ovat itse joutuneet kouluttamaan itsensä omakohtaisella työllään siinä määrin, että he ovat pystyneet olemaan myöskin hallituksessa. Niinkuin minä sanoin jo, on työntekijäin keskuudessa vieläkin olemassa tällaista herrapelkoa ja se on jossakin suhteessa aiheellista. Tunnettu asiahan on, että maamme keskiluokka on vieläkin yhteiskunnallisesti selkärangatonta ainesta. Se jossain määrin ajattelee yhteiskunnallisia asioita kuten mekin, mutta se on sikäli arkaa, että he eivät uskalla olla julkisesti eri mieltä työnantajansa kanssa. Tämä pitää paikkansa jo pikkupomosta korkeimpaan virkamieheen asti.

Vaikka meidän keskuudessamme onkin olemassa arkuutta sivistyneistön mukaan vetämiseksi, on meidän opittava ymmärtämään se, että on välttämättömyys saada heidät myös mukaan. Mutta niinkuin toveri Rantanen täällä aivan oikein huomautti, tässä asiassa ei saisi hätiköidä.

Ettei tätä asiaa turhaan pitkitettäisi, minä ehdottaisin, että kokous yksimielisesti tässä asiassa yhtyisi loppujen lopuksi puolue-toimikunnan esittämään kantaan.

*Sihvonen:* Täällä toveri Hakulinen toi aivan oikein esiin sen, että henkisen työn tekijäin piirissä penseä suhtautuminen puolueeseen useinkin johtuu ennakkoluuloista eikä niinkään paljon siitä, etteivät tietäisi kuuluvansa myöskin pienipalkkaisiin ja vähävaraisiin. Puolueen taholta olisikin valistustyötä juuri tässä

mielessä hoidettava ja valistustyö ennenkaikkea suunnattava valtion pienipalkkaisein viran ja toimen haltijoihin. Esim. posti- ja lennätinlaitoksessa on hyvin huomattava määrä perin pienipalkkaista virkamiehistöä, mutta vain aniharvat kuuluvat puolueeseemme.

Varsinkin vanhempien puolueen jäsenten suhtautuminen puolueeseemme liittyneisiin henkisen työn tekijöihin on jollakin tavalla ennakkoluuloista ja voi karkoittaa nämä jäsenet puolueestamme taas pois, joten tässä suhtautumisessakin olisi jonkinlaista muutosta saatava aikaan.

*Hakala:* Meillä sosialidemokraattisessa puolueessa on vallalla sivistyksellisten tietojen kartuttaminen mm. opintotoiminnan avulla sekä kouluolojen uudistamisella. Meidän lapsemme eivät opiskele sentähden, että heistä tulee sivistyneitä porvaripuolueihin. Meidän täytyy olettaa, että he opiskelevat sen työtä tekevän luokan hyväksi, jota me edustamme ja jonka asiaa me ajamme. Heistä täytyy tulla saman asian ajajia kuin me itsekin olemme.

Minä mielihyvin yhdyin puoluetöimikunnan lausuntoon ja ponsiin ja tähdennän sitä, että myös sivistyneistön kohdalla on tehtävä propagandaa asiamme hyväksi, ja heitä on saatava puolueeseen, mikäli he hyväksyvät meidän periaateohjelmamme, josta meidän joka tapauksessa on pidettävä kiinni.

*Puheenjohtaja:* Kun keskustelun kuluessa on paljon toistettu jo samoja asioita, pyytäisin vielä seuraavia puheenvuorojen käyttäjiä pyrkimään lyhyempiin ja keskitetympiin lausuntoihin.

*Rautio:* Edustaja Paasivirta mielestäni aivan oikein huomautti, että virkamiehistöllä ja yleensä sivistyneistöllä on toisenlainen elämänpiiri ja elämänasenne kuin ruumiillisen työn tekijöillä. Mielestäni tähän vaikuttaa paitsi erilainen ammattiala, erilaiset tehtävät, ja kenties suurimpana syynä se koulutus, minkä nämä virkamiehet ja meidän sivistyneistöömme kuuluvat toimihenkilömme ovat saaneet.

Ne työläiskotien lapset, joilla on ollut tilaisuus käydä oppikouluja, muistavat omalta kouluajaltaan varsinkin sodan edelliseltä ajalta, miten oppikouluissa ja opettajiston taholta suhtauduttiin niihin aatteisiin, joita sosialidemokratia edustaa. Esim. kauppaopistossa kansantaloustieteen opettaja, oppikirjan sivun, jossa marxilainen taloustiede oli kuitattu vain muutamalla rivillä, kuittasi vielä puolestaan koko asian olankohautuksella ja sanoi "se on marxilaisuutta". Onko ihme, että työläiskotienkin lapsista oppikouluissa tuli sellaisia virkamiehiä, jotka olivat vieraita meidän